

310367

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును.

Vol. 9.

చెన్న పట్టణము 1922 వ సం॥ జూన్ నెల 3-వ తేది శనివారము

No. 54.

సంపుటము ౯

దుండుభినామ సంవత్సరము, శ్రేష్ఠ మాస శుద్ధ అష్టమి ౮.

సంచిక ౫౪

అంధా ఆయుర్వేదిక్ ఫర్మసి (లిమిటెడ్)

19, హారిన్ రోడ్డు, మాంటూరోడ్డు పార్క్, మదరాసు.

ఉత్పాదకమైన ఆయుర్వేద ఔషధములకు ప్రత్యేకంగా ఔషధశాల
డాక్టరు ఏ. లక్ష్మీవతి, బి. ఏ ఎమ్. బి. డి. ఎమ్.

గారిచే సాపేచరబడినది.

ఒక అణాస్థానపును పంపినవారికి మా క్రొత్త క్యాటలాగు పంపబడును.

అంగ్ల, తెలుగు, అరవభాషలలో క్యాటలాగులు గలవు.

శ్రీమాన్ వైద్యరత్న డి. గోపాలాచార్యగారిచే

ఫ్లేగు, కలరామున్నగు ఘోర
వ్యాధులకును అతిమూల్యము,
మధుమేహము, సెగరోగము,
మూలము మదమూర్ఛలు,
ముట్టుకుట్టు, క్షయము,
ఉబ్బసము, దగ్గు, శూలనొప్పి,
మున్నగు వ్యాధులకును తగిన
ఆయుర్వేద ఔషధములును

గర్భిణీ స్త్రీలకును, తదితర
స్త్రీలకును, పురుషులకును,
ఆరోగ్యదాయకములగు
లేహములు, సిరప్సులు,
తైలములు వగైరా ఆయుర్వేద
దివ్యౌషధములు ఇందు గలవు.
క్యాటలాగు ఉచితముగా
పంపబడును.

సాపేచరబడిన

టెలిగ్రాఫ్ అడ్రసు:

"పండిట్" మద్రాసు. (1045)

ఆయుర్వేదాశ్రమం,

నెం. 41, ఆచారపుక వీధి, మద్రాసు.

మార్గోన బుబ్బ

వేపనూనెనుండి తయారు చేయబడినది ముత్యవర్ణపు పోగొట్టును కార్బాలిక్, ఇతరవాసన సబ్బులకంటె
ఇది మంచి గుణమిచ్చును. ఇందులోను మంచి సువాసనగలదు. ప్రతిదినము ఉపయోగించుటకు తగినది.

జగత్తులల క్రొవ్వ యిందులో కలియబడినది.

THE CALCUTTA CHEMICAL COMPANY LTD FACTORY BALLYGUNGE, CALCUTTA.

ది కలకత్తా కెమికల్ కంపెనీ (లిమిటెడ్) ఫ్యాక్టరీ, బల్లిగంజి కలకత్తా.

ఈ క్రింది వాసదారుల యెద్దకూడ దొరుకును!

(1) మెసర్సు శ్రీ కృష్ణాబ్రహ్మ, 323 తంబుశెట్టివీధి, మదరాసు.

(2) మిస్టర్, టి. ఎన్. రావు 19, డబ్ల్యూ. ఏ టెంపిల్ రోడ్డు బసవన గుడిపాస్టు, బెంగళూరుసిటీ.

(3) మెసర్సు, పి. సర్వేశ్వరరావు, అండుసన్ను రాజమండ్రి.

గృహ నిర్మాణము 109

కృష్ణా, గుంటూరు, హైదరాబాదు, గో
దావరి, విశాఖపట్టణము, గంజామూ జిల్లాల
వారికి, హెచ్చరిక.

మా స్వంత పడవలమీద రంగూనునుంచి. టేకు కలప
తెప్పించుటచే చతురగా ప్రకృష్టమైన, టేకుమానులు
కమ్మలు, దూలములు, రవునుతుట్టు చిల్లరగానున్న,
వర్తకులకు టేకు భరతున్న విక్రయించుచున్నాము.
చెన్నపట్టణం కేటకం టేకు తక్కువ, రయిలు
చార్జీలు కూడా తక్కువగ నుండును, కావలినవాడు,
ఇట్లు వ్రాయవలెను.

ఆ. సుబ్బారాయుడు, కంపెనీవారికి

టేకు కలపపర్తలు, కాకినాడ.

"వేశ్యాప్రబోధము" 13

నవలా నాటకము గాదు. వేశ్యాసంస్కార విషయమై
మంచి లాభకరమైన భరితజ్ఞానిచే వ్రాయబడినది. ప్రతివారిచేతను
ఉండవలసినది. వివరములకు చోటుచాలదు. కార్తవ్యవ్రాయండి.
ఇన్ ఫర్మేషన్ బ్యూరో, కాకినాడ.

(3081) "కత్తికట్టలు"

వెడకత్తి గర్భిణి జలము పొడుగు గలవి. సాగనైనవి.

1-కి రూ. 4-8-0.

దజను కొనుగోరికి ఒకటి ఉచితము. పోస్టేజీఖర్చులు చేత
వలయువాడు ఆర్డరులో ఒక రూపాయి ఆదాస్సు
పంపవలెను. బి. వెంకటేశ్వర్లు అండ్ కో

కట్టర్లు అండ్ లాక్ మేకర్లు etc.

వెద్దాపురం. (గోదావరిజిల్లా)

టెలిగ్రాఫ్ అడ్రసు: "ఇంద్రప్రస్థ" వెద్దాపురం.

టెక్స్టు బుక్సు

స్కూల్ బుక్సు

నోట్ బుక్సు

హిస్టరీ, జాగ్రఫీ

సయింసు పుస్తకములు

మాక్సిలన్ లాంగ్ మెన్సు వగైరాల

ప్రచురములు

విక్టోరియా డిపో,

మెలాపూరు మద్రాసు

ఇన్ ఫర్మేషన్ ఆర్డరుకు మంచి డిస్కంపుంటు

హనుమాన్ బొరక్సు నబ్బు వర్తి వ్యాధులను అత్యశ్చర్యకరముగా

కుదుర్చును.

ఎస్. రంగనాథంశెట్టి అండు బ్రదర్స్, మద్రాసు

(1729)

CALCUTTA

భార్యలను మార్చుకొనుట

ఉత్తరప్రదేశ్ వాసుల మర్యాదలు

నారాజువానిని అను అమెరికా దేశము 7 సంవత్సరములు ఉత్తరప్రదేశ్ నుండి సమీపమున నున్న ఎస్కిమోల వారిలో కాలము గడవెను. ప్రస్తుతము వీరు ఎస్కిమోల వారి దేశ సరి ప్రకటించుటకు ప్రయత్నించుచున్నారు. చరిత్రకాలమునందు వీరు ఎట్టి ప్రయత్నములు లేకుండుటకు, జీవోపాయములను పొందగలిగియు తక్కువగా భార్యమిటుక ఉన్నప్పుడు వీరిట్లుండెను.

ఈజిప్టువారిలో ఒక విచిత్రమగు వాడుకగలదు. అతిథులకు వారు చక్కగ శ్రద్ధలించెదరు. అతిథి ప్రయాణమైపోవునపుడు తన భార్యను అతిథి వెంట పంపుట ఒక మర్యాద ఈజిప్టు. అమెరికా తన స్వంత భార్యవలెనే ఉపయోగించుకొనవచ్చును. ఇట్లు శాంతి కాలపు గడవినవిచ్చుట అమెరికా తన మర్యాద మునునకు పోలేదు. ఈవిధమున తప్పనిని అసహ్యమునగాని వారు తలవరు. అచ్చటి స్త్రీలు మిగుల అందమైనవారు.

పరిభ్రమించుచుండ జొన్ని విశేషములు గలవు. అన్ని భావలయందు విశేషములను మూడు భాగములుగా విభజింపవచ్చును. ఇంగ్లీషునందు పాసిటివు, కంపాటివు, నూపల్లిటివు దీర్ఘిలందు ఉదాహరణము— శ్రేష్ఠము, శ్రేష్ఠతరము, శ్రేష్ఠమము. ఇంక ఎస్కిమోల వారు విశేషములు అనంతములు. శ్రేష్ఠము శ్రేష్ఠతరము ఈరెండు పరిమాణములను భేదమున్న భేదములను తెలుపుచు శ్రేష్ఠమును విశేషమును ఉపయోగించవచ్చును. ఇదేవిధమున శ్రేష్ఠతరము, శ్రేష్ఠతరతరము, శ్రేష్ఠతరతరతరము ఇట్లు ఉపయోగించవచ్చును.

పరాసుప్రభుత్వ వ్యయము

తగ్గించు నూచనలు

150,000 ఉద్యోగుల తొలగించుట

పరాసు వారిచే నియమింపబడిన ఆర్థిక సంఘమువారు జేరిన మంత్రి వర్గమువారి ఇట్టేటును గురించి చర్చించుచుండిరి.

ఆచార్యదాస్ ముఖ్య భరణి కమిటీ కలకత్తాలోనుండి యొంగు బడుచున్న బల్లెలను 1928 సం॥ నుండియు తొలగింపవలెనని తీర్మానించిరి. వ్యయము తగ్గింపవలెనన్న ముంగు పెద్ద యుద్యోగులనుండి రావలెననియు అందుచే మంత్రివర్గము అందరు సెక్రటరీలకును ఈయబడు ఆర్థిక వేతనములను బల్లెలను తగ్గించవలెనని వారు నూచించిరి. యుద్ధకాలపు పూర్వ మంత్రికి సం 1-కి 60000 ప్రాంతల నిచ్చుచుండెడివారు. ఇప్పుడు 100000 ప్రాంతల నిచ్చుచున్నారు.

ఈ సంఘమువారు పరాసు ఆధ్యక్షుని యొక్కయు సెనెటు, ఛేంబరులయొక్కయు వ్యయమునుగూడ చర్చించిరి. ఆధ్యక్షుని ప్రస్తుతము సం॥కు 600,000 ప్రాంత లియబడును. వారి గృహవ్యయము 700000 అందును. వారి ప్రమాణకర్తలకు 700000 ప్రాంతలనుండెను.

పరిపాలనా వ్యయము

1922 సం॥ సెనెటువారి పరిపాలనా వ్యయము 1420,000 ప్రాంతలను ఛేంబరులకు 24864900 ప్రాంతలను నుండెను.

సినిమాఖరీదు 50000 యుద్యోగులను తొలగింపవలెనని తీర్మానించిరి. ఇది తగ్గింపులకు ప్రారంభము మాత్రమే.

పార్లమెంటు వారు 1921 సం॥ బడ్జెటు చర్చయందు, ఉద్యోగుల సంఖ్యను సరిగ్గానుపూర్వయుద్యోగుల సంఖ్యతో సరిజేసువలెనని తీర్మానించిరి. అనగా 150000 యుద్యోగులను తగ్గించుట యని యర్థము. ఈతగ్గింపునకును బట్టుటకు చాల వర్షములు పట్టును కాబోవు దీనివలన 31 వ తేదీకి 50000 యుద్యోగులను తగ్గింపురు. ఇందుచే 1928 బడ్జెటునందు 300000000 ప్రాంతల వ్యయము తగ్గును. సామాన్యముగా సుగ్రామమువలన నధికముగ నియోగింపబడిన కాఖయండలి యుద్యోగులను మాత్రమే రద్దు జేయబడును.

శ్రీకృష్ణుడు స్వామి శంకరాచార్యులవారు (కారదా పితము) మే 28 వ తేదీన బాచర్ల కేరించిరి. ఆచట చాలయువ వ్యాసముల నొసగిరి.

అమెరికా దేశమునందు

తయారు చేయుబడి

ప్రపంచమందు అంతటను అతి సుందరమైనదని

వేరు పొందిన సేప్టిమంగల కత్తితో

మీరే ట్టేరము చేసికొనుడు

సులభము!

మంచి గిల్లెటు కత్తిని రేజరులో నుంచి, సబ్బు తడవి, ట్టేరము చేసికొనుడు.

Brownie

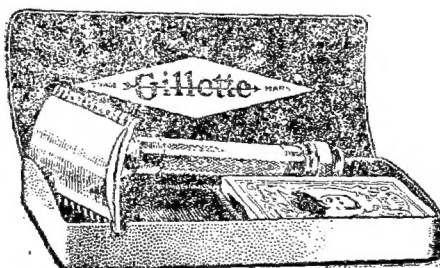
ప్రెసి

ధర రూ. 4-0-0 లు మాత్రమే.

ఇంతవరకు గిల్లెటు రేజరులు

రూ. 12-0-0 కంటె తక్కువ ధరకు

విక్రయించ బడలేదు.

సుఖముగా నుండును!

సులభముగా ట్టేరము చేయును, ముఖము శుభ్రముగాను, చల్లగాను, అందముగా నుండును.

అపాయము లేదు!

గాయములు కలుగ నీయకుండను, చర్మమునకు మంటలు లేకుండునట్లును, శుభ్రముగా వెంట్రుక లన్నిటిని పూర్తిగా తీసివేయును.

ధర సులభము!

ధర అతిచౌక ఒక కత్తి (బ్లేడు) అనేక ట్టేరములకు ఉపయోగ పడును.

క్రొత్తగా అభివృద్ధి జేయబడిన గిల్లెటు రేజరు

ధర 1-కి రూ. 18-0-0 అంతకు పైగా యుండును.

Gillette Safety Razor Co.,

BOSTON, U. S. A.

Representatives: Muller & Phipps (India) Limited, Calcutta, Bombay, Madras, Karachi, Rangoon.

Mysore Government Security Life & Marriage Assurance Co., Ltd. Mysore.

Loans From Rs. 1,000 to Rs. 8,000.
Will be Given Without Interest and Without Security
To 200 Bondholders Every Year.
Houses from Rs. 1,000 and Upwards will be Purchased
Without Capital and Without Trouble for our Life Policy holders.
For Prospectuses and Agency Terms, Please Apply to Messrs. P. K. Rau & Sons,
Chief Agents, Madras Presidency, Native States & Ceylon,
57, Thambu Chetty Street, MADRAS.

స క ల ప ను ల కు
శ్రేష్ఠతమమైన, అతిచాకయైన అమెరికన్ హిందూ ఫోర్సు పంపులు.
200 అడుగులలోతువరకు బావులను త్రవ్వవచ్చును.

అడుగుభాగమున ఇత్తలి సిలిండరు, 1 1/2 అంగుళము పీల్పు (suction) గలవు. ఒక
బాలుడు కూడ దీనిని ఉపయోగింపవచ్చును. ధర 1-కి రూ. 125.

2 అంగుళముల టాంక్ ఫోర్సు పంపు

25 అడుగులలోతుకు మించని మిట్టబావులను గుంటలను త్రవ్వట కుపయోగ
మైనవి. పీల్పు (suction), బయటికి విడిచిపెట్టుభాగము (discharge) 2 అంగుళములు
గలది. 1 గంటకు 2000 గాలనులను తీయును. ఉద్యానవనము గలవానికి కిది మిక్కిలి
ఉపయోగకారి. గనుక ఒకటిని స్థాకులో నుంచుకొనుట మంచిది. పీల్పుకు (suction)
బదులు రబ్బరు గొట్టమును ఉపయోగించుటకై ఇందు వెంబడి పంపబడును. 1-కి ధర
రూ. 100. రబ్బరు గొట్టము (Hose) ధర ప్రత్యేకము.

మాకేమి కావలయునో తెలుపుచు, క్యాటలాగునకు వ్రాయుడు.

Limaye Bros., Ltd. P. B. No. 684, Fort, Bombay.

ఎ లె క్ ట్రి క్ లాంపులు

గాఢాంధకారమందు మిగుల ప్రపయోగకరమైనది. అగ్నిపుల్లలు
అక్కరలేదు. బటను అణచిన తక్షణము నీకు మునుపు ప్రకాశమై వెలుగు
తురు కనబడును.

సాధారణమైన లెన్సుల పాకెటు లాంపులు, కంప్లీటు 3-8-0,
పాకెటు బుల్బును ఐలెన్సు 4-8-0, చేతి దీపములు కంప్లీటు 15-0-0.
అన్ని ఆర్డరులకు వి. పి. మూలముగా సరకులుపంపబడును.

సిటీ సిగార్ మార్టు 4, బ్రాడ్ వే మదరాసు.

113

చల్లారాంగైయానుచందు పాపు

వారు క్రొత్త జవీరీ రకములను జపానునుండి తెప్పించి యిప్పుడే స్టాకుచేసి యున్నారు.

రోజూరంగునందు సరిగ్ బట్టలు వేసినది, ఆకుపచ్చ, చాకులేట్,

మున్నగు విధవిధరంగులలో పలువిధరకములు గలవు.

ఇవిగాక రవికె, జాకెట్టు దినుసులు కూడ త్వరలోనే తెప్పించెదరు.

బయటవూరి వర్తకులకు ప్రత్యేకపు ధరల చొప్పున పంపబడును.

విలాసమును చక్కగా వ్రాయుడు.

చల్లారాంగైయానుచందు

(2300)

గొప్ప అగ్రముతలుపులతో అందముగ నుండు పాపు

9, 10, 11, రత్తన్ బజారురోడ్డు, మద్రాసు.

శ్రీ బాలగంగాధర తిలకుగారి

సెక్యూరటీ కేసు

న్యూరాజ్య ఉపన్యాసములు

ప్రతి 1-కి రూ. 0-14-0.

వండిత మదన మోహన మాళవ్య

గారి జీవితము, పంజాబు అల్లరి

ప్రతి 1-కి రూ. 0-8-0.

వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రులు అండునెను,
392, ఎన్.బి.నెడు, చెన్నపురి.

తంజివిలాసము:- వావిళ్ల, మదరాసు.

(1487-847)

ఆయుర్వేదభూషణ నోరి రామశాస్త్రి

పి. కే. పి. సి. వారి

ఈ దివ్యగ్రంథము తిలకంబు పాఠము స్పష్టమై
శరీర పుష్టిని కలిగించును.

పిల్లలకు నుండి. పశ్యము లేని రుచిగల రసాయనము. పార్శ్వమిల్లిన్సు బుక్స్లో వసలేను పిల్లలు, శిశువులు, శుభ్రపదార్థము. బహిష్కరణ పిల్లలకిచ్చి జమ్మి
లు పోయి దేశాభివృద్ధి కలుగును. వెల బుడి 1-కి 1-8-0
(8847) వి. పి. లో కలసి రూ. 2.

హృదయమును పరిశీలించు ఆయుర్వేదములు చిహ్నము
ఆయుర్వేదనిలయము, బెజవాడ.

ఆయుర్వేదము

ఆంధ్ర నాటకములు

హరిశ్చంద్ర	1-4-0	రుక్మాంగద	1-4-0
రామరాజు	1-4-0	చాందుబీబి	1-4-0
కుశలవ	1-4-0	దాపదీవస్తావహరణ	1-4-0
ప్రహ్లాద	1-4-0	పాదుకాపట్టాభిషేకం	1-4-0
ఆంధ్రీకృష్ణాగస్త్య	0-12-0	బాల భారతము	0-12-0
(పూజనము)			
అన్యాయధన్యపురి మహిమము	0-3-0		
నాచిపార్తి	0-3-0		

పోస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకము:-
యీ ఆగ్రెస్సులలో నెవరికైనను వ్రాయుడు.
కె. శత్రుఘ్న రావు,
మద్రాసు ఏజెంట్:- సివిల్ లైన్సు, బళ్లారి.
యం. పి. శర్మ అండ్ కంపెనీ,
(62) పోస్టుబాక్సు నెం. 287 మద్రాసు.

సనరంబంగారుకు మంచివెండికి గ్యారంటీ

హావర్త సమర్థము బంగారుతో తయారుచేయబడిన
సకలవిధముల, వెండిసామానులు అమృతమునకు నిర్ణ
ముగా మన్నని. ఆర్థిక యిచ్చినవారి యిష్టప్రకారము
వారు కోరుకాలమునకు తయారుచేసి యియ్యబడును.
సకలు శృంగీకరముగా లేనివో వాపసు తీసికొని పైకి
మియ్యబడును. (6)

కర్కశాపు 198 } మరాపు శ్రీనివాసులు
టంకకాలపీఠి మద్రాసు, } నాయుడు, మునిరత్నం
తెలిపోను నెం. 380 } నాయుడు అండునెను
సకలవర్తములు 87 కైసాబజారు మద్రాసు.

వనోపధిసరస్వరిల్లా

రక్తహీనతను రక్తముయొక్క పరిశుభ్రతను పోగొట్టుట
యందు కేరెన్నిక గాంచినది ధర 1-10-0
ఇండియా సిలోకానందు ఎచ్చటికైనను తహాలాఖర్చు
తీరితముగా పంపబడును. (2972)

విలాసము పి. డి. సావంత్

నెం 144 ఘనపాడి, బొంబాయి

కావలెను (134)

శ్రీ ఆంధ్ర జాతీయకళాకారుల మచిలీపట్టణము. ఒక మంచి సంస్కృత వ్యాకరణ పండితులు భాష్యానము చదివి కాంతి చేసికొనినవారై ఉండవలెను. వేతనము రు 40 లు మొదలు రు 50 లు వరకు.

మ టి యు

ఒక మంచి మేకానిక్ ఎంజనీయరు కావలెను. ఉత్తమశరణులు తీసుకొన సమర్థులై యుండవలెను. సామర్థ్యమునుబట్టి వేతనము నిర్ణయింపబడును.

వేమూరి రామచంద్రరావు
కార్యదర్శి, పాఠశాలకు

హార్వన్ జర్నలుపాకెట్టుడై రెక్కరి

జర్నలిస్ట్ చేతిపనులు చేయువారి విలాసములు స్వీట్లు ర్నలుగా గడియారములు తయారుచేయువారి విలాసములు 100 పేజీలగుల పుస్తకముగా ప్రచురించి యున్నాము. వెల రు 1-4-0 లు. ఆర్డరుచున్నవారు 0-4-0 పోస్టుతో ఆర్డరు పంపిన మిగత రు 1-0-0 కు వి. పి. చేయుదును.

టి. ఆర్. ఎన్. అందు సన్ను. (132)

పోస్ట్ పెర్మిట్ ఏకెట్టు అందు స్టేట్మెంటులు చేయువాడు. (వి. పి.) ఈ పేజీ అమృతకోవిల్, జి. టి. మదరాసు.

పరిశమ విద్య

చేతిపనులు నేర్చుకొనువారికి పోస్ట్ గ్రాడ్యుయేషన్, ఆంధ్ర పత్రికా ఆర్టిస్టు అయిన ఎన్. గోపాలస్వామి శాయనిచే ననుభవమును బట్టి వ్రాసిన తెనుగుగ్రంథములు. ఇందనేక ప్రతిమలు పనులుచేయురీతిని ఉండుటచే నెట్టివారును నితరుల సహాయములేక నేర్వరచ్చును.

కార్యక్రమానికంఠము 1 భాగము:—ఇందు పోస్ట్ లు తీయువిధము, డెవలపింగు రీతివింగు పద్ధతులు అన్నవి. వెల 8 అణాలు డిటా 2 వ భాగము 1 వ భాగమున అభ్యాసులకు కఠినము అని విడిచి వ్రామై డెవలప్, ప్లానోటైప్ విచిత్ర పోస్ట్ లు, చేతిగుడ్డలపై పోస్ట్ లెత్తుట, కంబో కనబడకయుండి కావలసిన కనబడుములు తేయు వివిధకంఠములు అన్నవి. వెల 8 అణాలు.

విద్యార్థులు 1 వ భాగము:—లోహముల తేయుట ముద్రాతర సిరాలు, వ్రాతసిరాలు, సబ్బులు, పెంట్లు, రబ్బరు స్టాంపులు, ఎలక్ట్రిక్ బ్యాటరీలు, బెల్, ఎలక్ట్రిక్ టైపు, లైటు గిల్లు, ఎచ్చింగ్, కొత్తకత్తిరి, అగ్నిపుల్లులు, పునమే చేసికొన నేర్పును. వెల 8 అ డిటా 2 వ భాగము:—పోస్ట్ లకు కావలసిన సామానులు, ఎలక్ట్రిక్ సెట్లనులు, క్రుతిపెట్టెలు, చకిల వారి సబ్బులు, వివిధమైన పెంట్లు, సిరాలు, పన్నీరు, ఆర్డరులు, వార్నిషులు, వైండింగుపనులు ఇంకా అనేకవిధములైన పనులు గలవు. వెల 8 అణాలు.

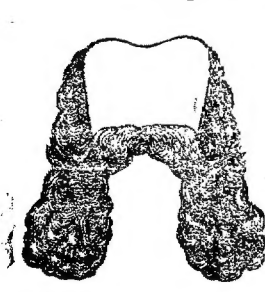
చిరునామ ఎన్. గోపాల్ అందు కంపెని, 7, వినియోగ మొదలి వీధి, సాహుకారుపేట, మదరాసు.

ఎచ్చట ఉన్నది? ఎచ్చట ఉన్నది? నాటక సంఘమునకు కావలసిన సామానులు ఇచ్చటనే ఉన్నది. వెదకు వారలకు. ఇచ్చటనే ఉన్నది.

లోకప్రఖ్యాతి తెందిన (141)

కె. నాదముని అందు సన్ను,

163, వైవాజురుగోడ్డు, మదరాసు.

ఈకంపెని వారికల్ల నాటక సంఘమునకు ఉపయోగకరమైన నాటక జిగితాడ్రెస్సులు, న్యూ, వింత వింత బోధలున్న రోజు గోల్డు స్ట్రైంగు కప్పులున్న, కొన్ని గున్నక ధరించు, చక్కచనమైన తేటలున్న, కిరీటములున్న, మరిన్ని అన్నిరకముల గిల్లు ఆభరణములున్న, ముఖమునకు ఆర్డుకొను, ఇంగ్లీషుకలకులున్న, మరిన్ని తయారులో నన్న పీసు బోధలున్న, నీసులు వ్రాయించుకొనడానికి ఇచ్చగలవారలకు తనిగా లేకుంకలరు లును, బ్రహ్మలున్న, డ్రెస్సులు తయారుచేయుచుగో గలవారికు సౌకర్యముగా వెర్సులున్న తని జిగితాకములున్న సప్టలు చేయుచును మున్నుడి పుల్లకు తెలిసిన విషయమే. మరిన్ని ఇందుతోడి నాటకసంఘమునకు కావలసిన ఆర్డరు ఏదయినా తయారు చేయించి పంపబడును. ఆర్డరుతో 4 వ వంతు సొమ్ము ఆద్యాన్న పంపించవలయును. క్యాటలాగు వలయువారు ఆర్డరుస్థాంతు పంపిన పంపించెదము.

జన్మదినవిరుదావళులు

కె. సి. ఎన్. వి.

సర్ మహ్మదాలీ మహ్మదుల్లా సయ్యత్తరాష్ట్రముల ప్రభుత్వ కార్యనిర్వాహక సభ్యుడు, మహ్మదాబాదు కాజుగారు, సర్ జంసద్దీ బీబీఖాయి బాబ్ (బొంబాయి) సర్ సన్మాన్ జాకరు (బాబ్) బొంబాయి. మొన్నటివరకు రైల్వే కమిటీ అధ్యక్షుడుగ నున్న సర్ వి. యం. కే ఆక్స్ ఫర్డ్.

జి. సి. వి. ఇ.

దర్శంగమహారాజు హెచ్. హెచ్. సర్ ఖోర్ మ్యాం సింగ్ బీ ఆజుకు సింగ్ బీ.

కె. సి. వి. ఇ.

బెంగాల్ ఎగ్జిక్యూటివ్ కమిషనరు హెచ్. హెచ్. కె. సి. ఎన్.

నైటుమొడ్డు (సర్ చిరుదము)

మదరాసు ప్రభుత్వ ఎగ్జిక్యూటివ్ కమిషనరు మహ్మదు హాబిబుల్లాఖాన్ సాహెబుగారు, పాట్నా హైకోర్టు న్యాయ మూర్తి న్యాయాధిపతి ఇండియాగవ్న మెంటు విద్యాకాళా కార్యదర్శి హెచ్. మొన్న గారు.

రంగూన్ విశ్వవిద్యాలయపు వైశాఖాస్యలకు జి. ఎన్. టైలర్, కలకత్తా పోలీసు కమిషనరు హెచ్. ఎస్. పబ్లిక్ ఇన్స్ట్రక్షన్ డైరెక్టరు డి. బి. సానీ (సయ్యత్తరాష్ట్రములు) నాగపట్టణపు వర్తకుడు అమాచ్యురుగులం మొహిమ్మ అమ్మగారు, తండ్రి మర్కయారు, తిరుమకాపల్లి జిల్లాకోర్టు అధ్యక్షులు తిరుమకాపల్లి జే. కాచారయ్య ఏడెక్ లోనున్న కంప్లీషన్ సోదరులలో కంపెనీలోనున్న సిడిమి కలకత్తా వ్యాపార ఓంకారమల్ జలియా పూర్వము కలకత్తా హైకోర్టు న్యాయమూర్తిగ నుండు: బీబీక్రాంతి, పంజాబులో క్రిష్ణ ఇంజనీర్ లాల్ గంగారాం బాద్వాన రీజెన్స్ కమిషనరు సభ్యుడు పండిత ముఖదేవు శెరి మాయ, బగోవామర్తి ఎం. ఎన్. మెహతాగారు.

మదరాసు రాజధాని సి. ఎన్. వి.

టి. ఇ. హెయరు సి. ఎన్. (మదరాస్) దివాన్ భూదూర గంగనాథరావు, మదరాసు గవర్నమెంటు కార్యదర్శి గారు.

సి. వి. ఇ.

పోలీసు మాఫరింటెండెంటు ఆర్. హెచ్. హెచ్. కె. కెయిబెరీ హిందీ స్వర్ణపతకము

తిరుమకాపల్లి పెంటు బోనెపు కాలేజ్ ప్రిన్సిపాలు రెవరెండు ఫాదర్ ఎఫ్. బెర్నార్డెట్టి ఆరిన్ టాడనాంటర్ (మదరాసు)

కెయిబెరీ హిందీ పతకము

ఇ. హెచ్. లాయరు సతి మదరాసు ఇ. ఎన్. స్పెన్సరు సతి, (మదరాసు) మదరాసు కాలిఫోర్నియా ఎలక్ట్రిక్ ఇంజనీరు కారెకోపాటి వెంకటకృష్ణస్వామియ్యెట్టి. మదరాసు గవర్న మెంటు వావును అసిస్టెంటు సర్జెంట్ సి. పి. వి. కంకర్ గారు.

రాజా - వంశీపారంపర్యము

మదరాస్ లోకల్ గెలెఫ్ గవర్నమెంటు మంత్రి పామగంటి రామారామణుగారు.

మహారాజా - జీవిత కాలమువరకు

గోదావరిజిల్లాలో నన్న సితాపురం రాజుగారు.

దివాన్ బహదూర్

మదరాస్ లో వర్తకుడుగ నున్న గోపికెట్టి నారాయణ స్వామియ్యెట్టిగారు, మదరాస్ హైకోర్టు జిల్లా సర్దుగురుస్వామియ్యెట్టిగారు, చెన్నరాజధానిలో జిల్లా సెషన్సు జడ్జిగానున్న కెంజింగిరము కృష్ణస్వామి రావుగారు, తిరునల్వేలి జిల్లాకోర్టు అధ్యక్షుడు తిరునల్వేలి నల్లయప్పప్పిళ్ళ, కెళానంపిళ్ళ మదరాస్ రాజధానిలో బ్యాంకురుగ నున్న అన్నామలయ్యెట్టిగారు.

ఖాన్ బహదూరు

మదరాస్ సిటీ అసిస్టెంటు పోలీసుకమిషనరు కలియల్లా సాహెబు చిదా, మదరాస్ రాజధానిలో పోలీసు డిప్యూటీ మాఫరింటెండెంటుగ నున్న మరింగు మహ్మదాలీ సాహెబు.

రావుబహదరు

మదరాస్ రాజధానిలో ఆర్టింగు డి. ఎం. ఎన్. సి. గ నున్న తక్కింటి మిదతల్ కలంజు గెండుగాడి (ఎన్. ఎం. ఎన్.) తిరువాణ్ కురు దివాన్ వైరేటు కార్యదర్శి రెడ్

హెయ్ మహ్మదు రామస్వామిరాష్ట్ర మదరాస్ రాజధానిలో సబ్ జడ్జిగ నున్న రెవెన్యూ.

నారాయణరావు ఎం. సి. రాజా (మదరాస్ కాసుసభలో సభ్యుడు) సి. వరే మొదలియార్ ఎన్. ఎం. ఎన్. ఎం. ఎన్. సి. వైరేటు మెజిస్ట్రేట్ ప్రాక్టీసురు.

వైద్యరత్న

రాధాకృష్ణశర్మ భారతరాష్ట్ర మదరాస్ ఆయుర్వేద వైద్యులు.

ఖాన్ సాహెబు

మలబారుజిల్లా మంబాయ్లో నున్న ఈ. కె. హిక్మత్ కోయమమి ముస్సలిముడు, గుంటూరు తాలూకాలో అధ్యక్షులు ముగ్గిమహ్మదు అబ్దుల్ హిమాన్ సాహెబుమహదూరు (ఎం. ఎన్. సి.) మదరాస్ సిటీ పోలీసు ఇంటెలిజెన్స్ డిపార్టు మెంటు చీఫ్ ఇన్స్పెక్టరు సయ్యదు కాశం సాహెబుగారు, పోర్టుపెంటు బాద్లీలో రెజిమెంటల్ కంట్రాక్టు అబ్దుల్ గఫూరు సాహెబు మలబారుజిల్లా మహ్మదీ ఘాటు కాస్త్ర పుల్లు ఉన్నికమ్మ సాహెబు.

రావుసాహెబ్

మద్రై పిళ్ళ కన్నిలిరాము (ఎం. ఎన్. సి.), మలబారు పూరు సన్యాసిరాజు డిప్యూటీ కలక్టరు చెంగల్పట్టు కలక్టరు హుజూరు రెవెన్యూడార్ రామచంద్రయ్యగు బెల్లం మదరాస్, ప బ్లి కు వ రున్న డి పార్టు మెంటు కంట్రాక్టు రు. చేసకుంగళం భర్తలంగం మొదలియారు, భీమిలిపట్ల మునిసి పల్ కమిషనర్ అధ్యక్షులు చిలకా సుజీవరావునామడు తెజ వాడ సికిలు అసిస్టెంటు సర్జెంట్ రెండాలం మాధవరావు రామ కృష్ణ మూడెంటు ఘోషా గౌరవకార్యదర్శి కొత్తూరు రామస్వామయ్యంగారు, ఫిమరీరాఖ సర్ అసిస్టెంటు బోనెవ్ ఆంధ్రా థెర్మాండ్జ్ కడప తాలూకాలో అధ్యక్షులు, నాదముని శ్రీనివాస రంగస్వామయ్యంగారు గోదావరి జిల్లాలో భూస్వామి తోట వెంకట నరసింహంగారు విశాఖపట్టణములో న్యాయవాదిగ నున్న దూర్వానుల శ్రీరామకృష్ణగారు రైల్వే మెంటులసర్వీస్ పోస్టాఫీస్ మాఫరింటెండెంటు టి. నుబ్రహ్మణ్యయ్యరు (టి. డివిజన్) మదరాస్ సబరక్ మరాలా రైల్వే అసిస్టెంటు ట్రాఫిక్ మాఫరింటెండెంటు కె. గోపాలాచారిగారు, ఇండియన్ రెజిస్ట్రేటివ్ కమిషనరు రిపోర్టర్ పీరవల్లూరు శ్రీని వాస కాళువణ్ (టి. ఏ)

వి. ఎన్. టి.

డి. బి. శివాశంకరప్పగారు పోలీసు డిప్యూటీ కమిషనరు.

వి. ఎన్. పతకము

రెవిన్యూ గెలెటేరింటు డిఫెనాదా దాపుడు గులాం జస్తాగర్, చిత్తూరుకలక్టరు కచ్చేరిలో డిప్యూ డిఫెనాదా సయ్యదు మీర్ సయ్యద్ మొహిమ్మగంగాంజిల్లా కలక్టరు కచ్చేరిలో డిప్యూ జమీందారు జవార్ల నసింగు నానుమాన్ సింగు.

జెనరల్ కలెక్టర్ మెంటు కార్యాలయమున పెద్ద మొత్తములు అవహరింప జడియెట్టు ను ప ని ఆంధ్ర యు ఆక్ర మముగ జరుగుచున్నట్లు, అలహాబాదు కలెక్టర్ మెంటుమే ట్రైటుగాడు కనుగొనితి. దీనిమూలము కలెక్టరుమెంటు కా ర్యాలయపు టుక్కుదులు కొందరు నిర్బంధములో నుంచబడి విచారణలో యున్నారు.

సర్వెంటు ఆఫ్ ఇండియా సొసైటీ వైస్ ప్రెసిడెంటు దేవధారుగారు నాగపుర సర్వెంటు ఆఫ్ ఇండియా సొసై యిటీ సభ్యుడగు ఎన్. ఎ. ద్రావిడుగారును (ఎం. ఎన్. సి.) మెయిలు బండిలో కల్లెకోటలో ప్రకేందిరి. కమిటీ సభ గోడు సాయంకాలము జరుగును. ఆ సభకు వీరు పోవుదురు. హిందుమహాసమ్మియ ప్రతిఘటనో రేపు సంప్రతిం చెదరు. 3 వ తేదీని ఇంకను మరికొన్ని ప్రదేశములకు పంపి జూచి వచ్చెదరు.

భారతిపాశ్చాత్య వర్తకసంఘమువా దుభయలును గలిగి ఇచ్చిన విజ్ఞప్తిరాలు ప్రతినిధిగా ప్రత్యక్షులయి చాల స్పష్టము గను సంక్షిప్తరముగ నుండెనని వైస్ ప్రెసి డెంటు ఆఫ్ ఇండియాపత్రిక వ్రాయుచున్నది.

వజీరుస్తాక్ థైబరులో అకలంబించబడిన వ్యయభార మగు విధానములను విడనాడకలెనని ఈత్రత వాగ్దానమున్నది. థై బరు లో రైలువేయటం ను వజీరుస్తాక్ నకు బోవుటకు వ్యయమును భరించుటకు దేశములో దబ్బులేదు. అన్ని పరిసాలనాశాఖయందును ఖచితముగ మిత్రవ్యయము తేయకలె ననున్నది.

నిర్బంధవిధానవిజ్ఞాపనము

దేవదాసు గాంధీగారి లేఖ

సత్యదేవస్వామిగారి హితోపదేశము

అహమ్మదాబాదు మునిసిపల్ పాతశాలల పతనము.

యస్. ఇ. స్టోక్సుగారి విడుదల

అల్లహాబాదు, కలకత్తా అసహాయోద్యమ న్యాయవాదుల షట్టాలను రద్దుచేయుట

బలాసినోరు సంస్థానాధీశుని దుష్పరిపాలన-గౌరవస్థలను కొరడాలతో కొట్టించుట

చాకిదారీ పన్నులను నిరాకరించినవారిమీది కేసులు

ప్రభుత్వముపట్ల ద్వేషమును పురికొల్పుట - "సినిమి అండు మిలిటరీ గజెటు" పత్రికా వ్యాఖ్యానము

ఆంధ్ర రాష్ట్రము

ప్రకాశకంపంతులుగారి పర్యవసము

కన్యమహాజనరథ టంగుటూరులో సమావేశమగుట

దేవదాసు గాంధీగారి లేఖ

అల్లహాబాదు చెఱసాలనుండి వ్రాయుట

"తనస్సు నృప గాలేరు"

ఇప్పుడు అల్లహాబాదు మండల చెఱసాలలో ఖయీదీగా నున్నదేవదాసు గాంధీగారు చెఱసాలనుండి వ్రాసినలేఖ యస్. ఎ. బెర్టీగారికి చేరెను. ఈలేఖను పరికించుటకు చదువరులు కుతూహలరై యుందురు:-

మండల చెఱసాల-అల్లహాబాదు, 15-5-22

అతిప్రియమైన బెర్టీగారు,

సాతనస్సు నృప గాలేరు. నావారై వినగానే మికత్యా కృత్యము కరిగియుండవచ్చును. సరే, ఆరెట్టుచేయబడనవచ్చును నా కంఠకంపై తక్కువతక్కువ కలగలేదు. నేను నామిత్రులకు చెప్పమండినట్లు, ప్రభుత్వమువారు బాపూజీని చెఱసాలకు పంపిన పిమ్మట, నేను ప్యూటనము సలుపుట వారికి కష్టముగ నుండదా? నేను స్వేచ్ఛతో దిరుగుమిండుటకు వాల్చి పడుదురా? దీనిని గురించి నా కన్ను జేలాటిసంశయముండినది కాదు. నా జోష్యము నిజమైనది! బాపూజీని ఆరెట్టు చేసిన రెండుమాసములకు 11 వ తేదీని మధ్యాహ్నము నేను ఆరెట్టు గాబడితిని. ఈరెండు మాసముల స్వేచ్ఛను నేనక్కర్లేపడను.

నేను న రమనకు వెళ్ళమండగా మార్గములో నోక వారెండుమీద ఆరెట్టుచేయబడితిని. నేనెన్నోమండియో చెఱసాల ప్రవేశించుభాగ్య మెన్నడు లభించునామని ఆశపడు చుంటిని. ఈ ఉత్సాహమునకు మేరలేదు గాన పోలీసులు నన్ను ఆరెట్టుచేసి:పప్పుడు, అదినిజమా, కలయాణుని నేను సంశయి. ముందుటిని! నాపూర్వ మిత్రుడు కొత్తాల్లు నన్ను ఆరెట్టుచేయ నేలేచెను. నన్ను నిజముగ నరెట్టుచేయచున్నారాయని నేనెరిగిని అడిగితిని. నిజమే, నిజమేయని అతడు రెండుపర్యాయము లభయ ప్రదానము చేయడాక నేను నమ్మినవాడను గాను.

మిత్రమా, చెఱసాల ప్రవేశించిన మొదటిరౌతి నాకనేభావములు కలిగెను. చెఱసాలాధికారులు నన్ను దయతో నాదరించుచుండి. చీకటిపడుకొరకు జెయిలరు నన్ను తన స్వంత్యములలో బెట్టెను! నామిత్రులతో సంభాషించుట కతి డుష్ట వాసంకెను తరువాత ఒక వార్తనివచ్చి, నన్ను చెఱసాలలోపలికి గొనిపోయి, ఒకగదిలో పెట్టి బిగించెను. అప్పుడు చెఱసాలయన నెట్టినో నేను గ్రహింపగలిగితిని. నాది ఏకాంతముగ నుండెను. నేను చిన్నప్పుడు బోనులలో నడచి మృతములనుజూచి సంతోషించుచు టిని. వానిదగ్గ వాకిప్పుడు లభించెను నాగదిలో నోకవైపునుండి ఇంకోకవైపుకు ఆ మృగములవలె కరుగ సాగి టిని. నాగది 38 అడుగులు నిడివి 12 అడు

గుల వెడల్పు గలిగియుండెను. ఇట్లు నేను మాడుకంటలనేపు తిరుగుచుంటిని. రాత్రి యంత నేను మేల్కొనియుంటిని. నిద్రించలేదు. అనేక గ్రంథములను వ్రాసియుండును. రాత్రి అంతవాగదిలో ఒక మంచీదీపము వెట్టబడెను. వార్తనకు నాయం దపరిమితమైన కరుణయుండెను. ఇరుపకమ్ములగుండ పానుభూతి, ప్రేమను నూచింపుచున్నంతో నతడు నన్ను తొంగి చూచుచుండెను. "స్వరాజ్యోధా:ము సుశీర్షమైదా?" యని ఒకడు నన్ను ప్రశ్నించెను. ఇట్టిప్రశ్న నడుగ గానే ఉద్యోగమునకు గాజీనామా పెట్టెద నని అతడు బలికెను. నా భాగ్య మేమోగాని మరుసటి యాదయును పండిత జనహరిలూ నెవరూగానిని చెఱసాలలోపల చూడగానే, నేనత్యానందభరితుడనైతిని. అత్యాశ్చర్యముగ్నడనైతిని. తరువాత అనేక చుండి నాగిటిలో ప్రవేశించితి. ఇప్పుడు నాతోగూడ ననేకచుండి మిత్రులైవాగు. ఇతరుండినూడ ఉండుటకైన కొన్ని సుఖములు, కొన్ని కష్టములు గలవు.

నిజముగ నానిచారణకు గరించి నేను మితు వ్రాయదలచితిని. అది చాల విచిత్రముగ జరిగెను. నేను ఆట్టి:శ్చింత భావముతో నుండునని నేను ఎన్నడను కొనలేదు. సాత్త్వముచెప్పుట కొకడు లేండెను. అతిదెందుకు పనికిరాని పరచుమాడును. మేజస్ట్రేటు మంచివాడు. ఏమి సాత్త్వము చెప్పనలెనో దోచక తంటాలుపడుచున్న సాక్షిని-చి పలు ప్రభు పక పక నవ్వునారి. ప్రజలు ఖడ్గవత్ ప్రత్యుధా:ణము చేయవలసివట్టు నేనుపన్నసి-చితినియు, అది ఒక నేరమనియు సాక్షి పలికిను. ప్రజలు వాల టీర్లుగ చేరవలసినదని నేను కోరినట్లు సాత్త్వము చెప్పవలసినదని పట్టికు ప్రాసిక్యూటరు అతిని తొంద-పెట్టెను. అంతట సాక్షి అట్టే పలికిను ప్రజలు వాలం టీర్లుగ జేరవలసి నే నెలకోరితిని అన్ని ప్రశ్నించగా "ఖడ్గురు వ్యాపకమునకు, స్వరాజ్యోద్యమమున కి"ని అతడు క్రత్యుత్తరం జూసంగెను. మేజస్ట్రేటు నన్ను కొలది ప్రశ్నిలడికను "సాక్షులను క్రాను పరీక్ష చేసెనా?" యని ది యొకటి "లేదు" అనివాసహజ మగు ప్రత్యుత్తరము. "నీవు అట్లుఉపన్యసించితివా, వారు పలిక విషయములు యథార్థమేనా?" అనునది మరయొక ప్రశ్న. "అవును, అది సరిగానున్నది" అనివాజవాబు. "ప్రజలు వాలం టీర్లుగ జేరవలెనని మీరు దుడ్డించినారా?" ఇది మూడవ ప్రశ్న. "ప్రజాసామ్యముగాదు, మీజోటి విద్యార్థికులు, అధికారిపదవులందున్నవారు వాలం టీర్లుగ జేరవలసివట్టు నేను కోరియుంటిని."

ఇది ముగిసి:పిమ్మట, తీర్పు చెప్పబడెను. "విడితైను" అను పదములు నాకచ్చెగువును కలిగించెను. గత దినంబయమాసమునుండి అల్లహాబాదులో నెవ్వరికి విడితైను విధి-చుటలేదే. భాగీరుథునకు (నన్ను విచారించినది ఒక భారతీయుడే) భారత వ్యాధయ ముండదా యని నేను తలపోసితిని.

నే నోక తపాసీలుగా నొసంగిన ఉపన్యాసము సంపూర్ణముగ చదివి వినిపించు ప బడెను. చారిచారిజోటి ఘోరకృత్యములను నిరసించుచు, ఖడ్గులగాట్టుములకు గురిచి నేను ఉద్యోగించిన భాగములకు చదువు:పప్పుడు అధికారుల ముఖములు అలమానపడుచుండెను. వా టీర్లుకాకత్యము ఉపన్యాసముగా: సత్యుల్లమే ఇప్పటిపరిస్థితులలో విద్యాగ్రంథము లేని మూఢులు ఉత్సాహతోత్యముతో వాలం టీర్లుగ జేరవలసరమలేదనియు, ఇభలో నెవ్వరు వాలం టీర్లు ప్రమాణ:ప్రతిమల మీద వ్రాయ న కక్క అ లేదనియు నేను పన్యసించితిని. ఇభకు వచ్చియుండిన కొలది మంచి విద్యాధికులు, బాధ్యతాయు: ప్రజలు వాలం టీర్లుగ జేరవలెని నేనత్యా:క్రితో వేడుకొంటిని. నిజమైన సంద స్థితిది. పలుకబడి గల ప్రచారకు డీతహాసీర్లుగ (తాలూకాలకు) వెళ్లి సహాయనకా కరణోద్యరప్రచారము చేయుట ప్రభుత్వము వా:మైయులేదు.

నన్ను ఆరెట్టుచేయు:పక్షమున 144 నెక్కునక్రి దనిమే ధపుట్టాజ్ఞులు తిప్పక నితరుని నేను నిజము చేసికొంటిని. ఆ మండలములో నేను చాలకాలము పర్యటనము సలుపుట కొక కార్యక్రమమును తయారు చేసి పెట్టితిని. ప్రారంభములోనే నాపరి ముగిసెను. ఆరెట్టు నాకు పరమ సంకటమును గలిగించెను. నేను మొ:టితర:తి దుష్పరక్తకుడనని మేజస్ట్రేటు తీర్పు చెప్పెను గాన నేను చెఱసాలలో గ్రంథ కాలక్షేణము చేయవచ్చును. నా ఇచ్చవచ్చిన ట్టుండవచ్చును. మహాజేనబాయిగారు నాతోగూడ నున్నా గని నా తలపు. అస్సాసియేటెడు:నెన్నువారు మీ కీ విషయమును తెలుపాలను. మీరు నాసామ్య:వినినామాకు వ్రాయవచ్చును. ఆనందభరణము. అల్లహాబాదు చెఱసాల సుఖముగ నున్నది. అనేక క్రాత్రికేషము లిచ్చట లభించును.

1923 వరంబర మా:మునుకు మీరు నన్ను మఱువరాదని నాప్రార్థన.

హంబాయి } మీ ప్రియమిత్రుడు,
బ్రెనికల్ } దేవదాసు

అహమ్మదాబాదు పురపాలక

సంఘము

అహమ్మదాబాదు పురపాలక సంఘ:భ్యు లనేకరుం (పత్నీలకు, ము సిపల్ పాతశాలల దు 1920, 1921, 1922 వ సంవత్సరములలో కరుస 6571, 6450, 2566 మంది విద్యార్థులుండిరినియు, ప్రాశిమనిసిపా:టిని:ద్దుచేయుటవలన అనేక మంది విద్యార్థులు నూతనముగ స్థాపించెడిన జాతీయపాతశాలలలో జే:టచేసి మునిసిపల్ పాతశాలందలి బాలు:సంఖ్య విశేషముగ తిగ్గెననియు, ఈ నూతన పరిస్థితులకు తగినట్టిచ:్యులై కొనుటకు పాతశాలల కవిటివారు తన శక్తికొడి పాలు బడుచుండిరినియు ప్రత్యుత్తర మొసంగబడెను.

యస్. ఇ. స్టోక్సుగారి విడుదల

స్టోక్సుగారికి:తు మిగిలెనుగాననిన్నటిది:యు 2-వ తేదీని ఆయనను విడుదల చేయడరని లాహారు నగరంబలి సహాయ నిగాకా:ణాల బు:ు, ఆయన స్నేహకు లనేక మంది చేరి ప్రాతి:కా:ము కే:ద్ర:ఱసాలయొక్క ద్వారము:యట కని పెట్టుకొని యుండిరి. వారు అనికి హ్యూయ:పూర్వక బగు స్వా:తని బొసంగుటకు సంధ్యులైయుండిగాని అతడు ఇప్పుట నుండి:మూకు ప:పివేయబడెను. ఒహుకే ఆచ్చట విడిదల చేయబడెను. అతని కోసము చేదియున్న సహాయ:రాకరకావలంబులకు, మిత్రు: బృందమునకు ఆకాభం:ము కలిగెను.

బీమలానందదాసు గుప్తగారు

ఈ వ్యాసవాది డక్కా జాతీయ పాతశాలలో నాధిక:కా:త్త్రు పండితుడుగ పనిచేయుచుండెనియు, నా తీయస్వ:చ్చు:దినేకడుగ చేరెనియు, నేమేంపబడిన సభకు వెళ్లి నప్పుడు ప్రాసిక్యూటు చేయబడెననియు డక్కా జిల్లా:జ్ఞా:చా:జిలను పెట్టి కల:తా హైకోర్టుకుపంపెను. ఇతనిమీద చేయబడిన కే:డి:టికేసులో అంగ్లా:్యముతో తనకు ఏలాటి సంబంధము లేదని ఇతడు మే:స్ట్రేటుతో చెప్పియుండెను. ఈ కారణములవలన కలకత్తా హైకోర్టు వ్యాయ:మూర్తులు ముఖ్య:చోట్టనరుగార లనిని లైకెనన్ను గడ్డుచేయుచు, భావికాలములో తిరిగి నరనికి అంగ్లా:సామ్య:్యములో విశ్వాసము కుడినప్పుడు అతడు కే:లుగుండ నవేషించినయెడల తమ తీర్పును సవరింపవచ్చునని నడిచిరి.

పన్నుల నిరాకరణము

చాకిదారీ పన్ను నియ్యకుండుట

బాక్సంగి చండల ను దలి భోలా మేజస్రీలు వి.వి. బెర్జి గారి కోర్టులో తన మీద చేయబడిన కేసును ఇంకొక కోర్టుకు బ్రాన్చుగా చేయును అని కుంజా బేహారీత్తు గారు ల తా హైకోర్టు ప్రధాన న్యాయమూర్తి పాంటక్ న్యాయమూర్తి గార్ల ఎదుట ఆర్జీ పెట్టెను. స్వరాజ్యపుకోర్టువారు ముజరా నిప్పించి నందకలని చాకిదారీపన్ను నియ్యట కితిడు నిరాకరించెనని కే సు చేయబడిన. కోర్టు అధికారు లికిని ఆస్తిని జప్తు చేయుటకు వెళ్లగా నితిడు వారిని కొట్టెను. ఇటీవలివకు సహాయ నిరా కరణోద్యమమునకు ప్రతి కూలము గ స్థాపించబడిన సంఘమునకు ఈ మేజస్రీలు కార్యదర్శక నుండెననియు, ఆ సం ఘ కార్యాలయము ఈ మేజస్రీలు ఇంటిగోనె నుండెననియు, జప్తుచేయుట వచ్చిన ఆ కారి ఆసంఘములో నొకప్రధాన సభ్యుడనియు ఇతిడు చెప్పెను. న్యాయమూర్తులు బ్రాక్ సెగు చేయుట కాజ్ఞాపించిరి.

* * *

శాసనోల్లంఘనము - మరీయూరి కేసు

బీర్పాం మండలములో తాగజీపసాదునింగ మీది చేసిన బడి కేసును బ్రాన్చుగా చేసి నక్క జిజీవీని కొందరు న్యాయ మూర్తు లా జ్ఞాపించిరి. కొందరు గ్రామ స్థులు చాకిదారీ పన్నును చెల్లించుటకు నిరాకరించగా, వారి ఆస్తులను జప్తుచేయుటకు మండిల దండనాధికారి కొంతకంది పోలీసులను వెంటబెట్టుకొని ఆగ్రామముకు వెళ్లే. తాగజీ ప్రసాదిసింగ ఇంక కొంతమందితోకూడ చేరి మేజస్రీలును పోలీసులను జూడగానే "గాంధీమహారాజుకు జే" యని అజయము వారిమీద బడిన బలవంతముతో గ్రామస్థుల తలపులను మేజస్రీలు పగలగొట్టించెననియు, పోలీసులు స్త్రీల శరీరములమీద ఆధరణముల నూడ బెట్టి కొని రనియు పిటిషనరు చెప్పెను. "గాంధీ మహారాజుకు జే" యని అజయము అల్లరి చేయుట ఆయన యెడల. భారత దేశమంత అల్లగులతో నిండియుండెనని భావించకలెననియు, తనకీ వారుని కేసును విచారించుచున్న మే జస్రీలు ఏమి అ న్యాయము చేయవచ్చున, అతడు జిల్లా మేజస్రీలు క్రింద పని చేయుచుండెను గాన భావదాస్యముండు ననియు పిటిషనరు పక్షపు న్యాయవాది వాదించు పిటిషనరు అన్ని పద్ధత్యుద్ధములను నెఱవేరుచుండెనని జిల్లా మేజస్రీలు సంజాయిషీ కోసంగెను. న్యాయ సమర్థత మగు ఫీ తి పిటిషనరుకు లేదను కాణము, కేసును బ్రాక్ సెగు చేయుటకు పిలువడ దని న్యాయమూర్తు లాజ్ఞాపించిరి.

* * *

ప్రభుత్వముపట్ల ద్వేషమును పురికొల్పుట

జూన్ 2 వ తేది లాహోరు "సినిలు అండు మిలిటరీ"గ జేటుపత్రిక ఇట్లు వ్రాయుచున్నది:—
పట్టణేతిరభాగములందలి గ్రామస్థులకు ప్రభుత్వముపట్ల ద్వేషమును పురికొల్పు దురుద్దేశముతో, ప్రత్తిపంటకు ప్రభు త్వమువారిదగ్గల లై సెన్సులను దీసికొనకలెననియు, ప్రత్తిపంట మీద పన్ను వివేరితముగ విధి:పబడుననియు, శకువులమీద పన్నులు చేయబడుననియు, భూమికిస్తుబదులు సగంపంట గై కొనబడుననియు మున్నగు వదంతులు వ్యాపింపజేయబడు చున్నవి. ఈవదంతులయం జేలాటిసత్యము లేదు. నిరాధార మైనవి. ప్రభుత్వముపట్ల ద్వేషమును పురికొల్పుట కట్టివదం తులు వ్యాపింపజేయబడుచున్నవి అని తెలియుచున్నది.

అవ్వం బాదుసభలు

36-వ దేశీయమహాజనసభలోని దేశనాయకుల యొక్క ముఖ్యోపన్యాసంబులును, అహమ్మదా బాదు పురచరిత్రంబును, మహాజనసభా దేశం బును ఇందుగలవు. 0-4-0
స్వ రా జ్య వాణి (దేశభక్తుల సందేశములు) 0-8-0
ఆలీప్రభుత్వల నిర్బంధము [989-3541] (వనోహరమగు నాటకము) 0-10-0
ములుగు-వెంకటరమణయ్య సర్కి-లుపేట, బందరు.

బలాసిగోరు విషమపరిస్థితులు

పోలీసు, మిలిటరీవారి దుష్కృత్యములు

గౌరవనీయులగు పాఠలను బహిరంగముగ కొరడాలతో కొట్టుట బలాసిగోరు విలేఖరి వ్రాసినలేఖ జూన్ 2 వ తేది "బొంబాయి క్రానికల్" పత్రికలో నిట్లు ప్రకటింపబడెను:—
నవాబుసాహేబు, అధికారుల దుశహంకారపు చేష్టల కలన నాలుగుగోజులుగ బలాసిగోరు పరిస్థితులు విషమరీతయం దున్నవి. దివారు నారాయణదాసు మెనాతా గారి పరిపాలనము ప్రజలకందరికి చాల దుష్కరముగనుండెను. 2 వ బలాసిగోరు రాజ కీయ సభానిషేధము, అన్ని ఉద్యమములను ఆపివేయుట, ప్ర చారకులలో ప్రముఖుల నందరిని ఆరెచ్చుచేయుట, సెక్యూరిటీ చక్రము, ఇట్లు పట్టబడిన వారిని చెరసాలలో పోయియుగ జూ చుట మున్నగు నిష్ప ధములకు ప్రజలసమ్మతి గనబడుట 22 వ తేదీని ఒక హరితాళమును జరిపిరి. నిరాశేధల కోసరము ఒక్క అంగడిమాత్రము తీసిపెట్టబడెను. పరిస్థితులు మానందం కలనను, అధికారుల ప్రతీకూలత అనుదినము హెచ్చుటచేసను హరితాళముదినముతో ముగియక వరుసగ కొన్నాళ్ళు సాగెను స్త్రీయుత క్లభభాయి జే. పటేలుగార్లప్పుడు ఆనందనగరములో నుండి ఈ సంస్థానపు విషమపరిస్థితులనుగురించి వినిరి. నుప్ర స్థితులగు ఘోషనత్యాగ్రహండు, 2 వ బలాసిగోరు సంస్థానపు సభాధ్యక్షుడును అగు మోహనాల్లు కె పాండ్యగారు తక్షణమే పటేలుగారిచే నిచ్చుటకీ సంపబడిరి. పటేలుగారు హరితాళము తిను కేమాత విప్లయులేదనియు, అంగళ్లను తక్షణమే తీసిపెట్ట వలెననియు మా కొకసందేశమును బ పిరి. మోహనాల్లుపాండ్య గారు 28 వ తేది ఉదయము బలాసిగోరునగరము చేరిరిగాని, అధికారు లతనిని నగరములోపల ప్రవేశించనివ్వలేదు. అతడు దివాన్ గారికి పటేలుగారిలేఖను జూపెట్టి, తన ఉద్దేశమును నవాబుగారికి తెలియ బ జ చె ను. అంతట పురము లోపల ప్రవేశించుట క తని కి సెలవొంగబడిన పాండ్య గారపై డీ కెమయములను కనుగొనిరి. 27 వ తేది ఉదయము నగరము నైకుల స్వాధీకరయ్యెను. నవాబుగారు ప్రధాన సేనానిగ దిరుగుచుండిరి. కుబలమును ప్రయోగించి వారు హరితాళమును వ్యర్థము చేయనెంచిరి. కర్రలు, గదలు నిరాఘాటముగ వాడబడెను.

200 మందికిపైగా గౌరవనీయులగు పాఠలు క్రూర ముగకొట్టబడిరి. ఈదుర్దృష్టవంతులలో కొందరు ఇష్టముఅపాయ కరమగు స్థితియందున్నారు. ఇంతటితో సంస్పృష్టికెదక నవాబు ఖాదీతోపేను, బట్టలను క్యాచులనీనదని అజ్ఞాపించెను పోలీసు లు తక్షణమే కొన్ని గృహములలో ప్రవేశించి, బలవంతముతో భాదీ వస్త్రములను, చీలనుగుడలా లుకొనిపోయిరి. ఈ నిం తుకీపు విజృంభణముతో సహా, నగరద్వారములన్న మూడు బడిన. ప్రతిద్వారమునెదుట సంస్థానమువాకి తుపాకులుంచ బడిన పాతకాలవిద్యాధు లుకూడ గమనించక పోలీసువారు ప్రజల నందరిని హింసించిరి. నగరవాసులు బహిర్యుష్టికి పోవు టకుకూడ పిలులేకుండెను. బావులనుండి నీరుతీసికొనుటకు పిలు లేని విధమున భంగిలు బావులనైకూర్చుండిరి. నగరపరిపాలనము ఇట్లు భయావహమై, అతిభౌముగ నుండెను.

పాండ్యగారు తలెత్తివేయబడుట

పటేలుగారు హితమొసగిన విధమున ప్రజలకుండు ఎట్టి ఉద్రేకము కలుగకయుండుట్లు పా డ్యగారు తగుప్రయత్నము లు చేయుచుండిరి. గాయములు చెందినవారికి జూచి ఆహింసా భక్త్యమును వారికి బోధించుచుండిరి. ఇట్లుండ, పోలీసువారు వీరిని నిర్బంధించిన వాబు వద్దకు తీసికొని వెళ్లిరి. గాయములు చెందిన వారి వద్ద మాట్లాడుట తప్పని నవాబుగారు మందలించి తక్షణమే సంస్థానము వదలిపోవ లెనని ఉత్తరవొంగిరి. పాండ్యగారి సామానులు కాగితములు సోదాచేయబడెను. పోలీసు సిబ్బందితో వీరు సెలీలి గురైలు వైషమకు తీసికొనిపోడిరి ఇదేవిధమున మనీలాలు మెనాతా, దిల్లుకుభాయి కశీలు, మోహనాల్లు, వి.గంధిగారలు 28 వ తేదిని నవాబ్ జేగారి ఉత్తరువుల ననుసరించి సంస్థానమునుండి వెడల గొట్టబడిరి.

అధికారులకు ప్రజలకు ఎట్టి ఆన్యోధ్యము లేదనియు, భేదభావ ము అతితీవ్రముగ నున్నదనియు పాండ్యగారు చెప్పెనున్నారు. గోధానుండి వైద్యసహాయముఇచ్చుట కాంగ్రెసు సంఘము వారు సివిలు సర్జను బలాసిగోరుకు పంపిరి.

ప్రజలను బెత్తములతోబాదుట

బలాసిగోరు పరిస్థితులను దెలుపుచు ఆనగరవాస్తవ్యులు

అనేకులు ఈక్రింది ప్రకటనమునందు చేవ్రాలుచేసియున్నారు:—
ప్రజలకుండు తప్పు అభిప్రాయమును కలిగించుటకై 29 వ తేదిని అధికారులు నిజమును ఎప్పిపుచ్చి బొంబాయి కొక తత్రీవార్తను బంపిరి హిందువులకును, మహమ్మదీయులకును ఎట్టి మనఃస్పర్శలు లేవు. దుశాణనాలే గాక ఇతరకూలీలు, శతీపనులు చేసికొనువారు, మంలివాండు అందరు మాతాళ మును జరిపిరి. మాతాళము శాంతముగ నుండెను. అల్లరి జరుగు నని కలచుటకు ఎట్టి ఆధాము లేకుండెను. అల్లరిని పురికొల్ప వలెనను ఉద్దేశముతో దివారు గారు కొందరు మ హమ్మదీయులను ప్రోత్సహించిరి. వీరలు ఆహారపదార్థములు కొనలేక కష్టపడుచున్నారని వీరు అర్జీపంపిరి ఇం డేమి నిజము లేదు. ప్రజల కష్టములను స్పష్టముగ దెలుపుటకు మాతాళము జరుపబడెను. అధికారులు దీనిని గతనించెద రని ప్రజలు తలచి యుండిరి. మాతాళము జరుపకూడదనియు, అట్లుచేయు వారి వై కఠినదర్శ పుచ్చుకొబడు ననియు నవాబుగారు మజీలాలు మెనాతాగారివైనను, మరికొందరి వైనను నోటీసుల నిచ్చిరి. 27 వ తేదిని నగరము నైకుల స్వాధీకరమున ఉంచబడునని ప్రకటింపబడెను. ఉదయము 5 గంటలకే నగరపు ద్వారము లన్నియు మూసివేయబడెను. మిలిటరీ పోలీసుగార్లు అచ్చట చచ్చట పెట్టబడిరి. ఒక్కొక్క దుశాణాదారుడు బయటకు పిలు కబడిన. నవాబు ఉద్యోగులు అగిని నడిపిధియందు కొరడా లతో కొట్టిరి. ఎట్టిపక్షపాతము లేక అందరు ఈవిధమున ప్రహ రింపబడిరి. ఇదేధమున శతీపనులు చేయువారు, కార్మికులు, కడకు వీరులలో పోవువారు కూడ ఇట్టి ఆదాణనే బొందిరి కొందరికి 100 దెబ్బలుకూడ తగిలెను. 5 గురికి బలముగ గాయ ములు తగిలెను. గౌరవగులు కూడ ఇట్లు పరిభవించబడిరి. ప్రజలు ఖాదీస్త్రులు కాలవలెనని నిష్ప ధింపబడిరి. అట్లు చేతుని వారిని బెత్తములతో కొట్టి తంత్రీకాన్యస్థానము మిలి టరీవారి స్వాధీకరమునం దుండెను. ఈ ఘోవివరములను త త్రీ వార్తలద్వారా ఇతరచోట్లకు పంపుటకుకూడ పిలులేకపోయెను.

ప్రత్తిపంట-కోయంబుపూర్తు

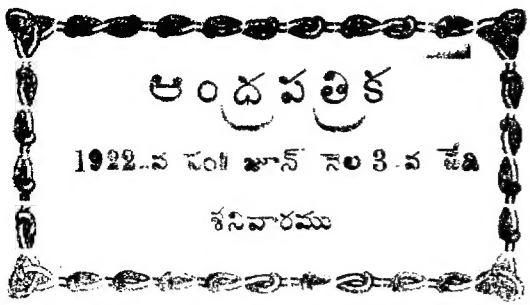
మంచి కంబోడియాప్రత్తి పండించుటకై చెన్నపురి కన్య సాయశాఖవారు తగు ప్రయత్నముల గావించుచున్నారు. వట్టి రకము ప్రత్తి తీసికొనివచ్చి ఇది కంబోడియాప్రత్తి యని వర్త కులు మోసముచేయుచున్నారు. శ్రేష్ఠయగు కంబోడియాప్రత్తి: పండించుటకు తగువశతుల సేర్పాటుచేయుటకై వ్యవసాయశాఖ వారుకోయంబుత్తూ జిల్లాకుండు కొన్నిప్రయత్నములు చేయ చున్నారు. ప్రత్తిత్తులు గవర్న మెంటుఫారములయందు ఉన్నట్ల కావడుచున్నవి. ఈవిత్తికములు 150 మంది రైతులకు పండికె ట్టబడుచున్నవి. పండి పబడిన ప్రత్తి వ్యవశాఖవారికి అయ్య బడుచున్నది. జిల్లాకుండు అధికముగ ఈ ఏర్పాటు కొనసా గించుటకు శాఖాధికారులు ప్రయత్నించుచున్నారు. (ప్రచురణ సంఘము).

యునైటెడు స్టేట్సు ఆఫ్ అమెరికా

భారతీయ ప్రయోజనము గమనింపకలిన విషయములు యునైటెడు స్టేట్సు ఇమ్మిగ్రేషను ఆక్టు ననుసరించి భాగ తీయులగా ప్రభుత్వోన్యాయులు, మతబోధకులు, న్యాయవా దులు, వైద్యులు, సివిలు ఇంజనీయర్లు, ఉపధ్యాయులు, విద్యా ర్థులు, గ్రంథకర్తలు, చిత్రకానిపులులు, వర్తకులు, పర్యటనో త్సహముగల ప్రయోజితులు వీరి కుటుంబమునకు చేరినవార మాత్రమే అమెరికాదేశమునకు పోవచ్చును. ఇతరులు పోకూ డెదు. వీరుకూడ తమ గౌరవము హోదాను తెలుపు స్థితికె టును పొందకలయును. ఆ స్థితికెటెటును యునైటెడు స్టేట్సు కాన్సులు అటెస్టు చేయవలెను. ఫీలివైన దీవులకు పోదలయ వారి కిట్టి నిష్ప ధములు లేవు (ప్రచురణసంఘము)

స్థానికుండు గుడ్డు రైలుబండి లోయగుండభా వుచుండగా రైలులోనివారు యెడ్డురు ను ఊహిరి స లా స క మూచ్చిరి.

లండను, జూన్ 1:— ప్రత్తికుంతాలయములందు పస వారు వారముకు 55 గంటలు పనిజేయవలెనని కొంతమ యం త్రాలయాధికారులు తిరిగి గోయించిరి. పనివారింబులకు తిగ్గరించుచు ఇంక నిట్లు కొరవ యెడల కఠిన మగుచ్యున దీసుకొనెద మని తెలిపిరి.

అఖిలభారత కాంగ్రెసుసంఘము

—:~:~:~:—

లక్నో నగరమునందు, ఈనెల 7వ తేదిన అఖిల భారత కాంగ్రెసు సంఘ సమావేశము గూడును. ఈసమావేశము మిగుల ముఖ్య మగు నదిగ నెంచబడుచున్నది. గాంధీమహాత్ముని నిర్బంధ మున కనంతరము, అఖిలభారత కాంగ్రెసుసంఘము గూడుట కిదియే మొదటిపర్యాయము. ఇంతవర కును మహాత్ముని సమక్షమునం దీసభలన్నియు గూడుచుండెడివి. ఆతనియొద్దేవేదముల నాలకించి కర్తవ్యమును నిర్ణయించెడిభాగ్యము, కాంగ్రెసు సభ్యుల కిదివరకు గలుగుచుండెడిది. మహాత్ముడు గావించెడి ప్రబోధము ఎట్టిసందియములనయినను బాపుచుండెడిది. వారీయొద్దేవేదమును కొనసా గించుటకు, సభ్యుల తత్వతాపాము గనుఁజూచుచుండెడివారు. కాంగ్రెసుసభ, మహాత్ముని నాయకత్వముక్రింద పరమప్రమాణమయినది. కాంగ్రెసు సభాదేశములు, ప్రజలకు పూజ్యము లయినవి. మహాత్ముని నిర్బంధించిన, కాంగ్రెసుబలము తగ్గి పోవు నని, అధికారులు తలచియుందురు. కాని, అది కేవలము భ్రమ. మహాత్ముని నిర్బంధమున కనంతరము, కాంగ్రెసు ఉద్యమమునకు బల మధిక ముగ గలిగెను. అన్నిపక్షములవారును కాంగ్రెసు నందు జేరుట కుత్సహము బాపుచున్నారు. కొంద రు లిబరలుపక్షప్రముఖులు కూడ కాంగ్రెసునందు జేరిరి. ఇంతవరకును తటస్థముగ నున్న పండ్లి త మదనమోహన మాలవ్యాగారు, మహాత్ముని నిర్బంధమున కనంతరము, నిర్మాణకార్యక్రమము నిమిత్తము సంతతకృషి సలుపుచున్నారు. ఆచార్య ప్రభులచంద్ర రాయ గారు కద్దకు వ్యాప్తికొరకు తనకాలమునంతయు వినియోగించుచున్నారు. అన్ని రాష్ట్రములలోను మహాత్ముని యుపదేశానుసార ముగ కద్దరునిర్మాణముకొరకు సంచలన సేర్పడి నది. ఇందుకొరకు ధనము ప్రత్యేకింపబడినది. ఆంధ్ర దేశము శక్తివంచనలేకుండ పాటుపడ నిశ్చయించి నది. అనుకూలచిహ్నములు పెక్కులు గనుపించు చున్నవి. మహాత్ముడు నిర్బంధింపబడినను, నాయకులు పలువురు తొలగిపోయినను, వేలకొలది భారతీయులు కారాగృహములలో వసించుచున్నను ప్రజలదీక్షయు కార్యోత్సాహమును చల్లార్చుకుండుటబట్టి, మహాత్మునినిర్బంధము మేలుచేసె నని భావించవచ్చును. అధికారవర్గము తలచిన దొకటి. జరిగినది వేరొకటి.

హిందూదేశమునందు మాత్రమే గాక, ఖండాంతరములందు గూడ, మహాత్ముని సిద్ధాంతములు వ్యాపించుచున్నవి. మహాత్మునిదేవితలు అక్కడి వారలకు ఆదర్శప్రాయ మగుచున్నది. అమెరికా ఖండమునందు, మహాత్మునియెడలను, హైందవజాతీయోద్యమమునెడలను అఖండగౌరవము గలదనియు, కార్తవ్యపథ్యుల పట్ల నక్కడ విముఖత గలుగుచున్నదనియు, మహాత్ముని క్రిస్తుతో బోల్చుచున్నారనియు డి. బి. కేశ

వశిష్టగారు నూచించియుండిరి. గాంధీమహాత్ముని గురించి ప్రపంచమునం దంతటను వెలువడుచున్న వ్యాసకలంకమును, గావించెడి ప్రసంగములును, మహాత్ముని సందేశపు మహిమను వేనోళ్ల చాటుచున్నవి. మహాత్ముని నిర్బంధమువలన, వారిపలుకు బడి హిందూదేశమునందుగాని తదితరప్రపంచము నందుగాని తగ్గుటకు మారుగ మరింత హెచ్చుచున్నది. స్వేచ్ఛగనున్న గాంధీకన్న నిర్బంధమున నున్నగాంధీకి ప్రాముఖ్య మెక్కుడయ్యెను. గాంధీ సందేశము నశింపనేరదు. అయ్యది హిందూదేశ రక్షణమునకే గాక, ప్రపంచ పునరుద్ధారణమున కవసర మని, స్పష్టమగుచున్నది. ప్రపంచశాంతి సురక్షితముగ నుండుట కిదియే ఆధారమగును. వేరొక సాధనము గనుపింపదు. నేడు గాతున్న రేప యినను, ప్రపంచము గాంధీమహాత్ముని మార్గమునరుసరింపక తప్పదు. ఈమార్గమునందు వివరిత మేదియును లేదు. క్రొత్త ఏదియులేదు. ఇది సత్య మార్గము. ధర్మమార్గము. ఆహింసామార్గము. ఈ మార్గమును మహామహు లవలంబించి, మానవ కోరిక తరింపజేసియుండిరి. ధర్మమడుగంటి, అధర్మము పెచ్చుపెరుగునపుడు, ధర్మమార్గము వివరిత ముగ గనుపించును. అనాగరికముగ గనుపించును. దేశకాలపరిస్థితులకు విరుద్ధమనితోచును. ధర్మము మహత్తనపుడు, ధర్మసంస్థాపనముకొరకు భగవదంశాసంభూతులున్నవి. చెడరని హిందూమతగ్రంథములు దెలుపుచున్నవి. ఇట్టిసమయము లిదివరకు పెక్కులుతటస్థించెను. మరల నిపు డిట్టి సమయ ముదయించినది. గాంధీమహాత్ముని మహామహు డీతరుణమున ధర్మసంస్థాపనముకొరకు బూనుకొనెను. ఎన్నివిఘ్నములు తటస్థించినను, ఎన్ని మానవదులు ఘటల్లినను, ధర్మమునకు విజయము గలుగకమానదు. ఈనమ్మకము భారతీయులకు గలదు.

కార్యరంగమునుండి మహాత్ముని తొలగించినను, ధర్మవిజయమున కాటంక ముండును. మహాత్ముని యుపదేశములను సఫలముగావించెడి భారమును, భారతీయులు వహింపవలయును. ఇందుకొరకై యావచ్చు క్షి సుపయోగింపవలయును. వారు తమతేయగలిగినపుడే, హిందూదేశమునకు ముక్తి గలుగును. మానవకోటికి తరణోపాయము లభించును. ప్రపంచదృష్టి ఇప్పుడు హిందూదేశమువంకకు తిరిగియున్నది. హిందూదేశము ధర్మమార్గమున వెలుల విజయము బడయునోయని ఆధునిక ప్రపంచ మెదురుచూచుచున్నది. భారతజాతీయోద్యమము గూర్చి విదేశీయులకు వెడలి బోధింప నక్కరలేదు. విన్నపములను రాయభారములను పంపనక్కరలేదు. తీర్మానముల గావించ నవసరము లేదు. జాతీయోద్యమపు ఉత్పత్తివ్రతచే, దానినెల్లరు తలకించుచున్నారు. హిందూదేశీయు లితరదేశములకు బోవుటకుమారుగ అన్యదేశీయు లీదేశమునకు వచ్చి సందర్శములనన్నిటిని స్వయముగ గనుగొనుచున్నారు. సుప్రసిద్ధప్రతికావ్రతనిధు లీదేశమున పర్యటనముసలుపుచున్నారు. పంచదార చీమల నాకర్షించువిధమున, ధర్మబద్ధులు జాతీయోద్యమము అన్ని దేశములవారిని ఆకర్షించుచున్నది. కాలము జరిగినకొలదియు, ప్రపంచమున కీ దేశము గురువీతముగ నుండగలదు. ఇట్టిస్థానమును దేశము పొందుటకు, భారతీయులు ధర్మమార్గమున వెలగి మహాత్ముని యాదేశములను నిర్వహించుటయే ముఖ్యసాధనము. ఈసమయమునందు వేరొకచింత యుండగూడదు. వేరొకలక్ష్యమువంకకు, మనస్సును రలగూడదు. ఇట్టి యనుకూలతరుణమును హిందూదేశము జారవిడుచుచేసి, మరల నది ఇంతతీవ్రతలో లభించుట దుర్లభము. మహాత్మునిదేహ మొక ప్ర

దేశమున నిర్బంధింపబడినను, వారియాత్మ ఎల్లడల విహరించుచున్నది. ఎల్లరను సత్కార్యదీక్షోపకులు గండని ప్రోత్సహించుచున్నది. మహాత్మునితపము ప్రతికూలపక్షమువారి మనములను గూడ మెత్త పరుచుచున్నది. పాలకులను సయితము నది కరుగ జేయకమానదు. అదిగూడ జరిగినవిమ్మట, ప్రపంచ మాశ్చర్యమున మునుంగకమానదు.

ప్రతికూలులను ప్రేమచేత నాకర్షించెడి మార్గము, ఆధునికప్రపంచమునకు క్రొత్తయయ్యెను. త్యాగమును బూని, ప్రతికూలురు పెట్టెడి బాధల నన్నిటిని ఓరిమితో సహించి, ప్రేమబలముచే వారిని నశపరుచుకొనునధర్మ, నవనాగరికమునకు విరుద్ధముగ గనుపించును. ఈ నధర్మ విజయము గాంచుచో, ఆశ్చర్యము గలుగుట సహజము. మహాత్ముడు కారాగృహమునకు బోవునపుడును, కారాగృహమున నున్నపుడును చేసిన మూడిమీరముల “కద్దరు” ముద్రమే, హిందూదేశమునకు సరిపోవును. వేరొక యుపదేశముతో గాని, వేరొక కార్యక్రమముతోగాని నిమిత్తము లేదు. ఇప్పుడు గావలసినవి నూతనకార్యక్రమములు గావు. నూతనసందేశములు గావు. కావలసిన దెల్లను. కార్యచరతంత్రత నిరంతర వ్యవసాయపరాయణత. ఇందు కవసరమగు మార్గములనుమాత్రము ఆలోచింపవలెను. ప్రతిభారతీయుఁడను, ఈకార్యక్రమమును పూర్తిజేయుట తనవిధి యని భావించవలయును. స్త్రీలును, పురుషులును, ఇందుల కర్పణజేయవలయును. వివాదములకును, తర్కప్రయోగమునకును ఇది సమయముగాదు. దీర్ఘప్రసంగములతోగాని, శుష్కోపన్యాసములతోగాని ఇప్పుడు బనిలేదు. ఇంతటి శ్రద్ధను బూనునపుడే, దేశమునకు మోక్షము లభించును. లక్నోలో జరిగెడి సమావేశము, సత్వరకార్యసిద్ధి కనుకూల మగు మార్గములను నిరూపింపవలయును. ప్రజలను కార్యదీక్షోతత్పరుల గావించవలయును. అఖిల భారత కాంగ్రెసుసంఘతీర్మానములకు విశేషముగు విలువ గలదు. అందుచే లక్నోసమావేశతీర్మానములు అఖిలభారతవర్షమును నూతనోత్సాహపరవశము గావించవలయును. వారి త్యాగశక్తిని పురికొల్పవలయును. కాంగ్రెసుపక్షవలంబులలో పెక్కుమంది నిర్మాణకార్యక్రమమును పూర్తిజేయుటకు కృతసిద్ధియు లై నను, కొందర నింకను వెనుకటి సందియములు వదల లేదు. ముఖ్యముగ శాసనసభల యుపయోగముగూర్చి వీరి కింకను వ్యామోహము తొలగలేదు. శాసనసభలలోజేరి, నిరాకరణమును బూనుటకు సాధ్యపడు నని వీరు భావించెదరు.

ఇందుచుగూర్చి విశేషముగ చర్చ సలుప నవసరము లేదు. సంస్కరణములవలన అరచేత వైకుంఠము లభించెనని భావించినవారు సయితము వానివలనలాభముగలుగ లేదనిఇప్పుడుదెలుపుచున్నారు. ద్వంద్వప్రభుత్వపద్ధతి నిరుపయోగమని, సంస్కరణాభిమానులే మొరబెట్టుచున్నారు. సంస్కరణముల నుపయోగించి వానిద్వారా త్వరలో స్వరాజ్యము బడయనెంచుట, వ్యర్థప్రయత్నమని నిశ్చయమయినది. సహకారవాదులకే సంస్కరణములన్న నాశలు దొలగియుండ, నిరాకరణవలంబులు సంస్కరణముల నుపయోగించి లాభము పొంద నెంచుట పరిహాసాస్పదము. శాసనసభలలో బ్రవేశించి, సంస్కరణములకు తోడ్పడుటకు నిరాకరణవలంబు లిచ్చుగింపనేరదు. వారు అవలంబింపవలసినవి, ప్రతిష్ఠంబనలే. ప్రభుత్వమువారు మంచి చేయనెంచినను, చెడుగుచేయనెంచినను అడ్డుపడుటయే వీరికర్తవ్యము. ఇట్టికార్యము ఫలప్రదము

గానేరదు. శాసనసభ్యులు కలిగించేది యభ్యంతరములను దాటి, ప్రభుత్వమువారు తమ యిచ్చవచ్చినట్లు మెలగుటకు సంస్కరణశాసన మధికార మొసగుచున్నది. శాసనసభల తీర్మానములను ప్రభుత్వమువారు నిరాకరింపగలరు. ప్రతిష్ఠంబుల గావించేదియదేశము లేకున్నను, శాసనసభ్యుల సామాన్యనిరోధకయత్నములను సయితము ప్రభుత్వము వారు పోనాడగలుగుదురు. మరియొక యిబ్బందిగలదు. ప్రతిష్ఠంబుల గావించుటకు ముందు, శాసనసభలో నిడుకు బూ నెడి సభ్యుల త్యక్తికముగనుండుట యవసరము. అధిక సంఖ్యకులనుండియే, మంత్రులను నియమింప వలసియుండును. కాంగ్రెసుపక్షవలంబు అధిక పక్షగ నుండుచో, వారిలో కొందరు మంత్రులుగ నుండవలయును. మంత్రీపదవి సంగీకరించిన వారు ప్రభుత్వమున భాగమయ్యెదరు. వారపుడు సంస్కరణములను కొనసాగింపవలసియుండును. నిరాకరణ మంతటితో తొలగిపోవును.

కాంగ్రెసుపక్షమువా రొక వేళ ప్రభుత్వమున జేరుటకు నిరాకరించి యభ్యంతరము గలిగించుచో, గవర్నరుగారు శాసనసభను రద్దుచేయవచ్చును. క్రొత్త శాసనసభలో మరల వీరే సభ్యులుగ వచ్చెదరని యూహింప వీలులేదు. ఇట్టివారిని సభ్యులుగ రాకుండచేయుట కనేకమార్గములు గలవు. నిర్బంధ షిఫానము ప్రధానమార్గము. మరియొకమార్గము నూతననియమముల గావించుట. సానిక సంఘముల లోనికి నిరాకరణవలంబులు పోకుండుటకు, రాజభక్తి ప్రమాణశాసనము నిటీవల నిర్ణయించుండ లేదా? ప్రతిష్ఠంబులకొరకు గాకున్నను, శాసన సభ్యులు ధైర్యముతో బనిచేయుటకు సయితము ఉద్యోగపదవుల యాకర్షణ మభ్యంతరముగ నుండును. ధైర్యముతో బనిచేసేవారి నిశ్చయమును మరల్చుట కనేకమార్గములు గలవు. అందుచే శాసనసభలో జేరి నిరాకరణము నవలంబించుట గాని, సత్వరస్వరాజ్యసిద్ధికొరకు అక్కడనే మరియొక విధముగ బనిచేయుటగాని దుర్లభమనుటకు సందియములేదు. శాసనసభలో జేరి యడ్డుగలిగింప నొచ్చెడి వారిని సయితము నిర్బంధించుటచే, అధికార పర్గ నిరంకుశత్వము బాగుగ వెల్లడి యగు ననియు, సంస్కరణముల ప్రయోజనరాహిత్యము లోకమునకు బయల్పడుననియు, చెలువ వచ్చును. కాని అధికారనిరంకుశత్వ మిచ్చుచు వెల్లడి గాలేదా? ఇరువదియైదువేలమంది దేశభక్తులు కారాగృహములకు వెడలుట చాలదా? మద్యపానము వలదని బోధించిన దోసము. కదరును ధరించిన నేరము. నిరాకరణవలంబునికి భోజనమిడిన దోసము. వానితో కలిసియున్న దోసము. ఇట్టిసితిలో ఇంకను నిదర్శనములెందుకు? సంస్కరణములును, శాసనసభలును మానవుల జన్మస్వాతంత్ర్యములననునను రక్షింపలేవని వెల్లడి గాలేదా? డ్యుండ్ల ప్రభుత్వవిధానము దేశభివృద్ధికాటంక మని రుజువుకాలేదా? నిరాకరణవలంబులు శాసనసభలలో జేరి మరల నిషేధములనే రుజువుచేయవలయునా? విలువయుగం తమకాలము నిండునిమిత్తము వృథ గావింపవలయునా?

శాసనసభలలో నిరోధమునిమిత్తము బ్రవేశించినను, నిరోధమువలన ప్రభుత్వమునకే బలము గలుగును. ప్రజాపక్షమునకు బలమితగ్గును. ప్రజలదృష్టియంతయు శాసన సభలపై నను, ప్రభుత్వముపై నను నిలిచియుండును. ప్రజలు, తాముస్వయముగ నిర్వహింపవలసిన ధర్మమును మరచెదరు. నిర్మాణకార్యక్రమము కొనసాగుట దుర్లభమగునని, దేశపాండిగారు తెలిపినసంగతి

సత్యము. మరల పరాధీనభావము వర్జిలును. ఇంత వరకును స్వతంత్రిని పెంపొందించుటకు మహాత్ముడు చేసిన ఘనకార్యములు బూడిదలో బోసిన పన్నీరగును. అట్టిదృష్టికి దేశముమరల బోవుటకు దూరదృష్టిగలవా రంగీకరింపరు. శాసనసభలకు పోటీ పడుట అన్వర్థహేతువగును. బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణేతర వివాదము మరల ప్రజ్వలిల్లును. ప్రజలశక్తి సామర్థ్యములు దుర్బినియోగమగును. శాసనసభల ప్రవేశమును గూర్చి యిట్టిసందిగ్ధ సమయమున తలపెట్టుట, అనమానకర మని దేశపాండిగారు నుడివి యుండిరి. శాసనసభలలో బ్రవేశించి ప్రమాణమును గైకొనకుండ నుండవలె నని స్వామిసత్యదేవు గారు సూచించిన పద్ధతి సారసీనమయినది. అందుచే, దేశభక్తులు శాసనసభలగూర్చి నీనమయమున ఆసలే తలపెట్టుకుండుట మేలు. ఒక వేళ నెవరైనను నందువిషయమై పట్టుదల గనుక అచిన సోషలి చెలిపినట్లు వారి ఎవల సహనము గను బలచుట ధర్మము. వారిని నిండుచుటవలన లాభ మెంతమాత్ర ముండదు. ఎవరి మనోభావముల ననుసరించి, దేశసేవ జేయుటకు వాటికి సంపూర్ణావకాశ ముండవలయును. కాంగ్రెసునందు ఎన్నిపక్షము లుండుట కయినను చోటుగలను. అన్నిపక్షముల వారికిని, కాంగ్రెసునందే సుయోగము గుండును. కొందరు మరల తొందరపడి వెంటనే శాసనాగ్రిక్రమణమునకు బూన నెంచుచున్నారు. కాని సూదర్శముల నాలోచింపక వేగిరపడి లాభము లేదు. నిర్మాణకార్యక్రమము పూర్తిగానిది, ముందు పనిజరుగుటకు వీలుండదు. అది పూర్తియగుచో, స్వరాజ్యసిద్ధి యవలీలగ జరుగును. ఈనమ్మకము, మహాత్మునికిగలదు. ఇతరవిషయముల గూర్చి నెట్టి యభిప్రాయభేద మున్నను, నిర్మాణకార్యనిర్వహణము గూర్చి ఏపక్షము వారికిని అభ్యంతర ముండజనదు. మహాత్ముని యుపదేశములను జవదాటక, అన్నిపక్షములవారును వీనిని సఫలకరణ బూనెదరు గాక యనియు, లక్ష్మీసమావేశము ఇందుకు తగు ప్రోత్సాహ మొసగుగాక యనియు, కోరెదము. మహాత్మునిసంకల్పము నెరవేరుగాక!

కీర్తి కేములగు సర్. జే. డి. రీసుగారు

ప్రసిద్ధికెక్కిన సర్. జే. డి. రీసుగారు రులులో నుండి పడి చనిపోయి రని తెలిసికొనుట కెంతయు చింతించెదము. గాంధీమహాత్ముడు స్వేచ్ఛగ నుండునప్పుటికిన్న, జులైములో నుండునప్పుడు బ్రిటిషుసామ్రాజ్యమున కెక్కుడు ఉపద్రవకరుణని ఇటీవలచెలిపెనది సర్. జే. డి. రీసుగారే. వీరు 1854 సంవత్సరమున జన్మించిరి. 1875 సంవత్సరమునందు సివిల్ సర్వీసులో బ్రవేశించి, మద్రాసు ప్రభుత్వమునకు సహాయకార్యదర్శిగ బనిచేసిరి. కొంతకాలము తిరువాన్కూరు కొచ్చిను సాధనములలో బ్రిటిషురెసిడెంటుగ నుండిరి. ప్రపంచమందంతటకు పర్యటనము నల్పిరి. వీరికి దక్షిణహిందూదేశపు భాషలలో ప్రవేశము గలదు. 1912 సంవత్సరమునందు శామస్సుసభలో సభ్యులుగ బ్రవేశించిరి. అప్పటినుండియు హిందూదేశమువిషయమై ఏచర్చ జరిగినను దానియందు వీరు పాల్గొనుచుండిరి. ఎక్కువదృష్టిన నప్పుడు బ్రశ్నలననుగుండుండెవారు. మగ దేశవిభజనసమయమునందు వీరు జాతీయోద్యమముపట్ల ప్రబలవిముఖత గనుబయలుండెడివారు. సివిల్ సర్వీసు యావ్యోగములను సమర్థించుటకు పాటుపడుచుండెవారు. మాంటాగూగారు ప్రభుత్వకార్యదర్శి పదవి నధిస్థించినప్పటిను, మార్పుంగుపోస్తూ, సిద్ధాహంప్రభువు, ఇండ్లో బ్రిటిషుసంఘముల పక్షము జేరుటకుబదులుగ,

రీసుగారు మాంటాగూపక్షముజేరి. వీరిలో గలిగిన మార్పు పలువుర కాశ్మీర్యము కలిగించెను. అప్పటి నుండియు వీరిభావములు విశాలములు గాజొచ్చెను. సర్. చార్లెసుపీటుగారి విపరీతవ్యాఖ్యానములకు వీరడ్డుపడుచుండిరి.

ప్రోక్సుగారు

దేశభక్తులగు ప్రోక్సుగారు నిన్నటిదినము నిర్బంధమునుండి విడుదల గావలసియుండిరి. ప్రోక్సుగారు మరల కార్యరంగమున బ్రవేశించుట కవకాశము గలిగినందులకు సంతసము గలుగుచున్నది. ప్రోక్సుగారు అమెరికను లయినను, వారు హిందూదేశమును వాస్తవముగ జేసికొని, హైందవస్త్రీని పెండ్లియాడి, ఇక్కడి యాచారముల నవలంబించి, మహాత్మునికి యనుచరులయిరి. హిందూదేశముపై గనుక అచిన భక్తికి ప్రతిఫలముగ, వారికి కారాగృహాశిక్ష సంప్రాప్తమయ్యెను. ప్రోక్సువంటి మానవ సేవాధురంధరులే, శ్వేతిజాతి కలంకారప్రాయలు. అట్లవారివలననే శ్వేతిజాతిగౌరవము నిలువగలదు. ప్రోక్సుగారికముందు నిర్మాణకార్యక్రమనిర్వహణమునకును, సత్వరస్వరాజ్యసిద్ధికిని మిగుల తొడ్డుదెద రనుటకు సందియములేదు.

శ్రీయుత టంగుటూరి ప్రకాశంగారి పర్యటనము

మధ్యరాష్ట్రముల కాంగ్రెసుఎన్నికలవివాదము

శ్రీయుత టంగుటూరి ప్రకాశంగారు జూన్ మొదటి తేదీ ఉపయము 4 1/2 గంటల ప్యాసెంజరుయిలులో హైదరాబాదును చేరి. మధ్యరాష్ట్రముల మహారాష్ట్రుల కాంగ్రెసు సంఘపు సాంవత్సరిక ఎన్నికల వివాదమునుబట్టి విచారించుట జమ్మలాట బహుళగాన కానందున, ప్రకాశంగారు శ్రీయుత జేపాండి అగ్రిగోర్వజేగాని విచారించిరి. విచారణ ముగియించి ఉపయము 7 గ 30 నిమిషముల మొదలు అలో ప్రకాశంగారు శాస్త్రమునకు బయలు వెదలిరి. జచ్చుట ఆతడు ప్రతిపాదనము వహించిన డాక్టరు మూడీ, డాక్టరు చోల్పాడుగారలను విచారింపెను. రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసుకమిటీ సామాన్యకార్యదర్శి యగు డాక్టరు మాండీగారు తన పక్షమునకుంచి చేయబడుచున్న ఆక్షేపణల నన్నిటిని గురించి చెప్పి, తన తేదీని ఆతడు రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు కమిటీపక్షము సమావేశము చేసెట్టుకు, వర్కింగు కమిటీవాడ గోండ్లూ, ఈ నెల 6 వ తేదీలోగా వివరములను వెలి వెదనము నుడివిరి. 6 వ తేదీగాని, అటుపట్టు 24 తేదీ రెండు దినములలోగాని ఈ ఎన్నికల వివాదము ప్రకాశంగారిచే పష్కరింపబడును.

నేడు ప్రకాశంగారు జమ్మలాటను కరుదెంచిరి. ఇచ్చ అల్లసాదాదాట వెళ్లి, 4 వ తేదీని కాశీకిరము చేరి, 5 వ తేదీని లక్నోను వెళ్లెదరు. అది మాత్ర సేతు జమ్మలాటనుండి ఒక విశేషము తంత్రవార్త నిచ్చును.

కమ్మ మహాసభ, టంగుటూరు

క క కమ్మ మహాసభ టంగుటూరులో జూన్ 25, 26 వ తేదీలకు సమావేశ మగును. కమ్మ కేంద్రసంఘ సహాయకర్తులగు పి. వి. శృంగార్య వాదరీగారు, కార్యదర్శియగు మారద నేటి వెంకయ్యగారు, వి. శ్రీరాములుగారు, బి. ఏ. పీతారావు చాదరీగారు టంగుటూరు చేరిరి. ఆహ్వానసంఘ మేల్ప ఆచార్యులు, ఆత్మజ్యోతి వాస్తవ్యులగు యెస్. వెంటుప్పయ్యగారు ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షులుగ నెన్నుకొనబడిరి. ఇతరులగు జి.ఎస్.టి. ఏ.కాట్టన్నయ్య చేతుబడుచున్నవి. పోతుల వెంకయ్య, జోలి నెంటి కొటిలింగం గారలు ఆహ్వానసంఘ కార్యదర్శులుగాను, పామిడి వెంకటసుబ్బయ్య, పోతుల కృష్ణయ్య, పామిడి ఏ.పాదినాయుడుగారలు జోకాధికారులుగాను, వి. శ్రీరాములు, పోతుల బుచ్చప్ప నాయకుగారలు వాలంటీర్లుగాను కలుగగాను ఎన్నుకొనబడిరి. సభాధ్యక్షులకేత త్వరలో ప్రకటింపబడును. అని మాత్ర నేడు లంగుటూరుండి ఒక విశేషము తంత్రవార్తలు జంపెను.

విదేశ వార్తలు

కొల్లిన్న - డివెలరా యొడం బడిక

అయిరిపు ఆంగ్ల ప్రతినిధులకు సమాధానము
కు దు ర క పో వు టు.

కొల్లిన్న గారు డివెలరా గారితో సంప్రదించుట కరుగుట

లండను, జూన్ 1:—గత దినము అయిరిపు సమన్వయము గన్నట్టి విషయములందు ఈ దినమున గూడ యేకాగ్రమున సదరిక గన్నించుటలేదు. డివెలరా - కొల్లిన్న యొడంబడికపై నీవేగము ప్రతినిధులకు బ్రతిఫలపరిచితి. నిధులకు వివాదము జరుగుచున్నది. అయిర్లందు ప్రభుత్వ నిర్మాణము అధినివేశముల ననుసరించియుండవలెనని సంధి యొడంబడిక యందు వెలుప బడియె ననియు తాత్కాలిక ప్రభుత్వమువారు నూచించి విధాన మందుకు కృతీకముగ నున్నదనియు, అంతిమగాక అయిర్లందు గలదలి బ్రతిఫలపరిచితి తాత్కాలిక ప్రభుత్వమువారు గొంగిన హక్కులు అసంపూర్ణముననున్నవనియు బ్రతిఫల ప్రతినిధులు వెలుపుచున్నారని విశేషములు వెలుపుచున్నారు. అంతిమగాక తాత్కాలిక ప్రభుత్వమువారు నూచనలందు అయిర్లందును విదేశాంగ కార్యకర్తలములందు స్వాతంత్ర్యము గలదని వెలుపబడిన సంధి యొడంబడిక యందు బ్రతిఫల వారు నీవి నుద్దేశించెదరు.

ఈయభిప్రాయములు అయిరిపు ప్రతినిధులకు వెలుపబడిన.

ఈవిషయములను గురించియే గాక గతదినమున మరొక ప్రభుత్వమువారు ఆ స్తరసోపాద్యలందును, అయిర్లవారు ప్రభా ప్రభుత్వమును స్థాపించుటయును బ్రతిఫల వారు తీసికొనవలసిన చర్యలను గురించిగూడ చర్చించిరి.

ఈచర్చలందు కావన్ ప్రభుత్వగూడ పాల్గొనెను.

ఈదినమున ఆంగ్ల మర్యాదలకును అయిరిపు ప్రతినిధులు ను తిరిగి సమావేశమై ఒక గంట పాటు చర్చించిరి. లానుడు జార్జి గారు గూడనిందు పాల్గొనిరి. కొల్లిన్న గారును, వారిసహా ద్యోగులలో కొందరును డివెలరా గారితో సంప్రదించుటకు గాను డెల్లినను జరిగి గ్రీకులు నుడగువారు లండనునందే యుండిరి.

కామన్సు సభయందు చర్చ

లండను, జూన్ 1:—గతదినమున కామన్సు సభ యందు జరిగిన చర్చలను సంధి యొడంబడిక నమలులో పెట్టుట యందు ప్రభుత్వమువారు దృఢ నిశ్చయము కల్పించియును. అయిర్లందు పరిస్థితులు చాల కష్టముగ నుండెనని అందరును యుచున్నారు. అలస్టరు నందు జరుగుచున్న పూర్వములు ఈ నమృకమును బడచుచున్నవి. తాత్కాలిక ప్రభుత్వము వారు దెలిపిన, ప్రభుత్వ నిర్మాణ విధాన నూచనలకుఁ గురించుటకు వీలులేదని చర్చిలుగారి యుపన్యాసమును ట్టి గ్రహించినవారు. అయిర్లవారు ప్రభాస్వాద్యమును పూటించిన వెంటనే తుపాక ప్రారంభించు ననియు బ్రతిఫల వారు తీవ్రప్రయత్నము లాననవలెననియు ప్రజలు గ్రహించుచున్నారు.

అయిర్ల వారు ప్రభాస్వాద్యమును ప్రకటించినయెడల బ్రతిఫల వారు డెల్లినను సైనిక ప్రయత్నములకు కేంద్రస్థానము నొనర్చుకొనెదమని చర్చిలుగారు తెలిపినవిషయమునై గ్యాభ్యంతరమునకును బ్రతిఫల వారు కంతరమును జనకర్తర దినము అయిర్లందుచుట్టును నాకలను కాపాలాపెట్టి వ్యాపారమును సాకుండ జేసినయెడల వారంతట వారే లొంగివత్తురనియు “దిలీ ప్రావీక” పత్రిక వెలుపుచున్నది.

చర్చిలుగారి బెదరింపు

డివెలరా గారి ఆభిప్రాయము

కామన్సు సభయందు చర్చిలుగారి రొనర్చిన ప్రశంస మునై తన యభిప్రాయమును వెలుపరచినదని కొరగా నందునై డివెలరా గారు న్యాయార్థమున కిటు తంతినఁపిరి. “చర్చిలుగారి బెదరింపులు మమ్ముల నేమియు జేయజాలవు. అయిర్లందు వారేమి జేయవలసినది, యేమి జేయగూడ నది యుత్తరువు జేయుటకు యెట్టి యాగ్నే మాధికారిని హక్కులేదు” అయిర్లందునకు బ్రతిఫల వారు సైన్యముల సంపుట

లండను, జూన్ 1:—1వ మాస్పెస్టర్ కెజ్ మెంటు ఈ నెల 20వ తేదీన రిప్పినుండి అయిర్లందునకు జనవలెనని యుత్తరువు జేయబడిన.

మూలముండి లండను డెల్లికి జనుచున్న యొక నాఁగు “వార్నిక్సు” అను బ్రతిఫల డిప్యూరు ను నిజ దాని పరిక్షించెను. ఏమియు పలుకొనబడలేదు.

అలస్టరు అల్లరులు

తీవ్రపోరాటములు

లండను జూన్ 1:—గతదినము గాత్ర బెల్గానునందః పోరాటములచే పట్టణమంతయు భీభత్సముగ గన్నట్లును. 10 మంది హతులైరి. 15 మందికి గాయములు తగిలెను.

పోరాటము లింకను సాగుచుండెను. సైనికులు మోఖిరంగులను విరివిగ నుపయోగించుచున్నారు. పోరాటము విల్లస్ట్ల వద్ద తీవ్రముగ నుండెను. ఇచ్చట తిరుగ బాటుదాంకడ ఒక సైన్యము కాన్స్టేబులును నిష్కాగ్రముగ తుపాకీచే కాల్చి చంపెను. కాన్స్టేబులునహాయమునకు వచ్చిన మరొకరినై గూడ తుపాకీ చేల్పెను. ఇంతలో చాల సైనిక పటాలము లచ్చటికి వచ్చెను. అప్పుడిరుపక్షములవారికిని చాలా ఘోరముగ పోరాటము సాగెను. సైనిక పటాలములు రంగమునకు వచ్చిన తరువాత మరింత తీవ్రమాయెను. ఇరుపక్షములవారును పోరాడుచుండగా ప్రజల గుఱులు ఇండ్లకు అగ్నిని దాకొల్పెను. ఒక ట్రాముబండిపై బాంబు విసరబడినగాని అది గురి తప్పెను. పౌరులు భీతావహము నొందుచుండిరి.

ఈ దినము అలస్టరాన్నామన బెల్గానునందు తిరిగి పోరాటములు ప్రారంభమాయెను. 4 గురు హతులైరి. 10 మందికి గాయములు తగిలెను. చాల ట్రాము బుడ్లపై బాంబులు పేకు బడినవి. ఇంతలో బ్రతిఫల పటాలములుగూడ వచ్చెను తుదకు మర ఖిరంగుల సహాయమున తిరుగ బాటు వారులు నొడ్డవైనుండి వెడలగొట్టబడిరి. పోరాటము జరుగుచుండగా నిరువురు ప్రభాస్వాద్య పటాలాధికారులు జనుదెంచిరి.

గరిహన్తు ప్రాంతములందు స్టార్టుచేసే లిఫ్టుల వద్ద ఇరు పక్షములవారును తాత్కాలిక సంధి గావించుకొనిరి.

మైరను, దోనిగలలనుభ్యగరిహన్తులందు కాంతిని కాపాడుటకుగాను నియమింపబడిన సైన్యము కాన్స్టేబులకి పటాలములు లొంగింపబడి ఆస్థానమున సైనిక పటాలములు నియమింపబడినవి. క్రైస్టియన్మున కుత్తమునను దక్షిణమునను రెండుప్రభాస్వాద్య పటాలములు స్థానము లేర్పరుచుకొనిరి. ఒక్కొక్క దానియందు కొన్ని కందల సైనికులు గలరు.

డిసెంబరునుండి హత్యలు

డిసెంబరు 6 వ తేదీ మొదలు మే 29 వరకును 14 గురు సైన్యము పోలీసులు చంపబడిరి. 2 సైనికులు చంపబడిరి. 21 పోలీసులు 14 గురు సైనికులు గాయపడిరి. మే 20 మొదలు 29 వ తేదీవరకును 5 ప్రదేశములలో 9 హత్యలు తగులబెట్టబడినవి. ఇందువలన 500000 సరసముల నష్టముండును.

జైరలు ఆడచున్నవారి హత్య

ఇటీవల తాత్కాలిక ప్రభుత్వ పటాలములలో నాయకుడగు జైరలు ఆడచున్నవారు డెల్లినను హత్య గావించబడిరి. వీరహత్యకు ఎవ్వరు బాధ్యులైనది నిర్ణయింప వీలులేదనియు వీరిని చంపుటకు మొదట న్యాయ సాక్షింపలేదనియు అయిర్ల ప్రభుత్వ వ్యాపారాధిపతులు తీర్మానించిరి.

జూన్ 1:—ఈదినమున బెల్గానునందు పిటరు వెల్లె నందు కొంతమంది ఒక మోటరు బుడి నాపి అందుగల ద్రెవరును చంపి మోటారుబండిని తీసికొని వెల్లిరి.

బాల్గరు ప్రభువు

అయిరిపు సమన్వయ చర్చించుటకుగాను లండనునందు జరుగు సభయందు బాల్గరు ప్రభువు చాల చురుకుగ పాల్గొనుచున్నారు. రేపు బాల్గరు ప్రభువుగారు వివేకాంగ కార్యా లమునవద్ద లండను డెల్లి ప్రభువు క్రెయిగు గార్లను కలసి కొనుదురు.

భారత ఆర్థికస్థితి

పన్నులను విధించుటకు వీలులేదు

వ్యయమును కరిగింపవలెను

లండను, జూన్ 2:—లండను “టైమ్సు” పత్రిక ఇట్లు వ్రాయుచున్నది:— భారతదేశ మందింకను పన్నుల విధించుటకు వీలులేదు. ప్రభుత్వవ్యయమును తగ్గించుటలోనే భారతసంస్కరణలజయ మిమికియున్నది. రీడింగు ప్రభువీటివల యుపన్యాసమునందు దెలిపిన విషయములు ప్రశంసార్హములు. సివిలు, మిలటరీ కాఖలందు చాలావ్యయమును కరిగింపవలెను. ఈ క్రింపులు క్రమముగ నుండవలెనగాని ఇట్లము వచ్చిన రీతిని నుండరాదు.

సమీప ప్రాచ్యవ్యవహారములు

గ్రీకుతురుష్క సంధి ప్రయత్నములు

లండను, జూన్ 2:—గ్రీకునకును టర్కీకిని సంధిని కుదుర్చుటకుగాను ఇ ప్రభుత్వముల ప్రతి ధులను గోమ నందు సమావేశమై చర్చించుచుండిరి. వీరి ప్రయత్నములకు సంత్వస్తికరముగ ఫలితములు గలుగునని కాన్స్టాంటినోపిలు వార్తాపత్రికలు ప్రకటించుచున్నవి. ఈసంధిచర్యలను గురించి తురుకీమియు తెలియదనియు అయిర్లను న్యాయముగ మరతులకు దామంగీకరింతుమనియు అంగోరా ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించుచున్నారు.

అసియామైనరు విచారణసంఘము

ఏథెన్సు, జూన్ 1:—ఈ దినమున పార్లమెంటునందు చర్చల సందర్భమున విదేశాంగ కార్యదర్శి, అసియామైనరు ను దలి క్రైస్తవులను తురుష్కులు పెట్టుచున్న బాధలను గురించి ప్రభుత్వమువారి నివేదికను జదివెను. క్రైస్తవుల హత్యలను గురించి అందు ఘోరముగ వర్ణించబడినది. గ్రీకులచే నాక్రిమింపబడిన ప్రదేశములందు గ్రీకులు తురుష్కులను హింసించుచుండిరను విషయమును విచారించుటకు అంతర్జాతీయ సంఘమును నియమించుటకు గ్రీకు ప్రభుత్వమువారు అంగీరింతు రనియు అందువలన నాడంతట యన్యాయు వెల్లడియుగు ననియు నాయన దెలిపెను.

గ్రీకు సైన్యాధిపతి రాజీనామా

ఏథెన్సు, జూన్ 1:—అసియామైనరు నందలి గ్రీకు సైన్యాధ్యక్షుడగు జెనాలు పాపులను గారు తనపదవికి రాజీనామా నిచ్చిరి. ఇటీవల పరిస్థితులవలన వీరి దేహాంగ్గము చెడెనని వీరి తెలిపిరి.

ఈరాకుసమన్వయ

చర్చిలుగారు వివరములు వెలుప నిరాకరించుట
లండను, జూన్ 1:—కామన్సు సభయందు 56 చారల్సు యేటుగారికి ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు చర్చిలుగారు ఇంకను ఖజానా రాజుగారితో రాయబారములు జరుగుచున్నవనియు ఈరాకు నండి బ్రతిఫల సైన్యములను లొంగించు విషయముగాని ఈరాకున సంబంధించిన మరియే ఇతరవిషయమునగాని దానిప్పుడేమియు జెప్ప దలచుకొనలేదనియు దెలిపెను.

కుర్దులను వదలరాదు

లండనునందలి క్రైస్తవమత ప్రచారక సంఘ సాంకేతిక సమావేశము, దాను అసిరియాను: దొనర్చిన కార్యముల వివరించుచు డాక్టరు విక్రముగారు, ఈరాకు గరిహన్తుల నిర్ణయించునపుడు కుర్దులను ఈరాకునందు జేరరాదనియు ఈరాకు నందు వారిని జేర్చుయెడల తురుష్కులు వారిపై పగదీర్చుకొని దరనియు, బ్రతిఫల వారిపక్షమున పోరాడినవారి నిష్పత్తు వదలిపెట్టరాదనియు నుడివిరి.

దక్షిణఇండియా మహాసముద్రమునందలి దీవుల సమన్వయ ఇంకను అధికముగ సర్దు జేపిగొనవలెనని మారిషసు విషయ గారు నుడివిరి.

సర్. జె. డి. రీసుగారి మరణము

లండను, జూన్ 2:—సర్. జె. డి. రీసుగారు ఎక్స్సెన్సు రైలుబండినుండి క్రింద పడుట వలన మరణించిరి.

శ్రీనివాసశాస్త్రిగారి ఆస్థిలియాపర్యటనము

కెర్ర, జూన్ 1:—వి. ఎస్. ఎస్ శాస్త్రిగారిచ్చటకు జేరిరి. తాత్కాలిక ప్రధానమంత్రి యగు కంబాచిగారు స్వాగత మొసగిరి.

ఇచ్చట నివసించు భారతీయు లొసగిన అభినందన పత్రమునకు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుక, వారు భారతదేశము యెడలనేగాక బ్రతిఫల సామ్రాజ్యమున తమ నివాసస్థానమునెడల గూడ విశ్వాసముతో నుండినందులకు తన సంతసమును తెల్పబుచ్చెను.

శాస్త్రిగారు ఆస్థిలియా యందు 5 వారములుందురు కరువాత న్యూజిలాండునకు వెళ్లెదరు. 15 దినముల తరువాత కెనడాకు జనెదరు.

ఒకవిశేషముగ శాస్త్రిగారిని దర్శించి ప్రశ్నింప నిట్లు నుడివిరి. శ్వేతఆస్థిలియా యొక్క విధానము . ఇదివరకే నిర్ణయింపబడినది తెలియును. ఇతరులకువలెనే భారతీయులకు గూడ ప్రభుత్వ ఎన్నికల హక్కుండవలెనని మేము గోరుచున్నాము.

రోమునందు రాజకీయ తిరుగుబాటులు

రోము, జూన్ 1:—ప్రధానమంత్రిగా రెన్ని ప్రయత్నములను గావించినను అంకులకు వ్యతిరేకముగ ఫాస్టియ (సాఫిక వాడులకు వ్యతిరేకము) బాహిసాయము జరుచుచుండెడి. వారచ్చటి సోషలిస్టుల సాయములకు తగులబెట్టిరి. వీరు పి. కె. కరు ముందు గు పునాది యొందగా పోలీసువారు కొంతమంది నరేస్తు జేసిరి. చేంబరువారు కొలది కాలములోనే ఎన్నికల నియమ చట్టమును చర్చించునయమున ఈ సమస్య వారియగుటకు వచ్చెను. ఎన్నుకొనబడిన 18 గురు ప్రతినిధులలో నీచట్టముల ప్రకారము పిన్నవయస్కులకు కాక ఇతరులే వారి యెన్నికలు గెల్చుకొనబడిన. ఇందు 7 గురు ఫాస్టియ పక్షములకు జేరిన వారు. ఈ ఎన్నికలను గుర్తించిన యెడల ప్రభుత్వమును తొలగించెద నని వీరు భయపెట్టుచున్నారు.

జర్మనులపై పరిహారము

పారిసు, జూన్ 1:—జర్మనులు 1922 సం॥ నీయకలసిన మొత్తము నాయదాను తాత్కాలికముగ వాపివైచుటకు సమ్మతించుచు నష్టపరిహారసంఘమువారు జర్మనులకు నోటు నంపిరి. నష్టపరిహారములనిచ్చుటకు జర్మనులు తునాపూర్వకముగ ప్రయత్నించుచు. దీర్ఘకాలపరిహారసంఘమువారు జేరిరి. నష్టపరిహార సమస్యల నీలోపుగా పరిష్కరించు కొనుటయందు జర్మనీవారు సఫలప్రయత్నములు గాకపోయినయెడల నీడవును గెల్చేయు నధికారమును ఘోషించుచుకొనిరి. జర్మనీ, విదేశములందు ఋణమును సంపాదించుట కిది అనుకూలమైన దేశము నందుగాడ జాతీయమును దీయక ఆదాయవ్యయము నందు మార్పులు జేసికొని పోయినందునగాడ నాగడివును సంఘము వారు గెల్చుకొనవచ్చును. నష్టపరిహార సంఘమువారు గడువు నధికము జేసినది నష్టపరిహారము దు కొంతభాగమునకు మాత్రమే 1922 సం॥ నెల నెలకు రొక్కరూపమున నీయకలసిన 72 కోట్ల మార్కులను అనునామమున నీయకలసిన 145 కోట్లను అట్టే బరు వకు నెలకు 5 కోట్ల చొప్పునను నకంబరు దీని బరు నెలలలో నెల 15 కోట్ల చొప్పున నీయకలసిన మొత్తమును జర్మను లిచ్చి తీరవలెను.

“విల్లమైరు” నాకావిషాదము.

అక్లడ, జూన్ 1:—“విల్లమైరు” అనునాక అక్లడు నకు జనుచుండెను. పెద్దకుపాను సంభవించుటచే నది గ్రేటుబేసి యగు రీపుద్ద గట్టలకు దగ్గర్లో భగ్నమైయెను. ఈనాక యందు ప్రయాణికు లెక్కువగుటచే “విల్లమైరు” ఆపాయమును గుర్తించుటకులకును సహాయార్థము వారు వార్తలనుంపెను. 300 మైళ్ళదూరమున నున్న నాకల గూడ నీవార్త లందెను. వెంటనే నాకల నాకల సహాయ మొనర్చు జనుడొచ్చెను. కాని వర్ష తిములనంటి తరంగాములనుదాటి నాకల దగ్గకు జనబాలకపోయెను భూమివైపునుండి దిగి జలమార్గమున నీ నాకల సహాయ మొనర్చుట చుస్తూమాయెను. ఇంతలో “విల్లమైరు” గట్టలకు దగ్గర్లోని పెరిగి మునిగిపోయెను. అంతటి కావటము 109 మంది భగ్నమైన నాకలనుపట్టుకొని తేలియుండెడి.

అక్లడు, జూన్ 2:—తుపాను యెంత తీవ్రముగ నున్నను ప్రాద్దుగు కకపూర్వము విల్లమైరు నండిల్లగు రక్షింపబడిన. ఇంకను 100 మంది భగ్నమైన నాకలనుండే యుండి కాని ఇప్పుడు వారిని రక్షించుటకు కొంచెము పిలుగు నుండెను. భూమి మార్గమునకే జలమార్గమునను వారిని రక్షించుటకు చాల ప్రయత్నము లొనర్చు బడుచుండెను.

ఈనాఁ 19:8 చివరి 22:000 సకరలకు భీమా చేయబడెను. కాని ప్రయాణికులకువలదు బాహునందు తిరిగి భీమాచేయబడలేదు.

మాకోతుందు కాంతి నెలకొల్పుటచే నని పోర్చుగీసు ప్రభుత్వమువారు తెలుపుచున్నారు.

నాకలయందు సామానులను పంపుకపుకు ప్యాకెంట్లు టిగా చేయుటవలన సామానుల దొంగతనము తగ్గెను.

అస్ట్రీయా పార్లమెంటువారు డాక్టరు సీనెల్లగారి యభ్యర్థిని గ్రంథి నూతన కొయిలినును పరిశ్రమలను నెమ్మొకొనెను.

యూపీయ 1: కవర్షియలు ఆకు ఆంగ్లమునందు విడువబడి వాణిజ్యగ్రామ విశోపానర్తకసంఘములవారి శిరపున ప్రకటింపబడును. ఇందు వాణిజ్యవిషయములు మాత్రమే యుండును.

కేశవవిత్తెగారి లేఖ

కేశవవిత్తెగారు వ్రాసిన లేఖనుండి కొన్ని భాగములు మాకు ప్రచురణము పంపబడినవి. అందు బ్రిటిషు యావార్తా పత్రిక ప్రచురణ అధికారేతర యభిప్రాయములు దెలుపబడుటచే మేము ప్రకటింపుచున్నాము.

యస్. యస్. ‘వాసానీ’ ఓడనుండి

మేము సౌఖ్యముగ ప్రయాణము జేయుటకై 16 వేల టన్నుల బరువుల యా పెద్ద యాంట్లో నెక్కి న్యాయార్థమున వెళ్లుచున్నాము. అక్కడనుండి లండనుకు బయలుదేరి వెళ్లెదము. లండను నుండి సరాసరి బ్రిటిషు యావార్తా వెళ్లితిమి. పడవ చిన్నదిగ నుండెను. అట్లాంటిక్లోనే గనుడి తుపానుగ నంకుటచేసి, పడవ యూపుచే మాకు అనారోగ్యము నుండెను. డెమరరా నదిముఖద్వారమున నున్న జార్జిటవును జేరుటకు 28 రోజులు పట్టెను. జార్జిటవును దిగి 7 వ తేదీ బయలుదేరి 10 వ తేదీని బ్రిటిషు చేరితిమి. అచట 17 వ తేదీ కరకుండి న్యాయార్థమున బయలుదేరితిమి. తూర్పు భారతీయులు వెళ్లు యాంట్లకును బ్రిటిషు గయానాకును యిక్కడకు 80 సంవత్సరముల నుండియు కలసచ్చుచుండెరి. మద్రాసు నుండి కన్న సంయుక్త రాష్ట్రముల నుండి చాలమంది కలసచ్చి యుండెరి. మద్రాసునుండి మొదటిగా వచ్చినవారు చాలిష్ట పడిరి. కొందరు మాకు గడవించి. వారిలకు తిరిగి వచ్చి యున్నారు. అన్ని భావలవారు నున్నారు. వారలలో అంతిమ భావములు గలవు. ఉత్తర హిందూస్థాన్ వారలలో వివాహములను మద్రాసువారు జేసెదరు. క్రీస్తీయులలో గాని మహమ్మదీయులలో గాని కలసి తినుటకు మత భేదము లేదు. బ్రిటిషు గయానా వారలను బ్రిటిషు యాంట్లలో ను పూర్వకమున కలస వచ్చినవారి సంతతివారు కెనడియను మిషనువారిచే క్రైస్తవతములో జేర్చబడిరి. ఆ మిషనువారు చాల పాతకాల నెలకొల్పి తూర్పు భారతీయులలో మితిర్చి మును సుపాదించుకొనిరి. అట్టి తిరి భారత ప్రభుత్వమును, భారతీయులను వారిని కర్తవ్యభావముతో జూచుచున్నారు. ఉత్తర హిందూస్థాన్ నుండి కలసవచ్చినవారిలో నధిక సంఖ్యాకులును, మద్రాసునుండి వచ్చి వారిలో కొలది మందియు నింకను హిందూలతిము ననగరిందయే యున్నారు. కొందరు కలకత్తా హిందూలను కొందరు మద్రాసీలు హిందూలను మహమ్మదీయులను ఇంట కరకలును భూస్వాములుగ నున్నారు. కొందరు విద్యార్థులై లాంఛన్లకు, డార్జిలింగు సాటిటర్లకు నున్నారు. గౌరవ నీయులగు లభిగా గారు గొప్పసమర్థులగు బాలిష్టను, బ్రిటిషుగయానా గౌరవ సభలో కర్తవ్యులగు నున్నారు. గౌరవనీయులగు రెవరెండు లాలాగారు టిబెటాను, సచ్చారములు, అమరావతి, వలతులగు నున్నారు. వారు కానకభాగ తూర్పు భారతీయులకు ప్రాతిభిధ్యము వహించెదరు. వీర్దగను క్రీస్తీయులే. ఈ రెండు కాలనీలలోను తూర్పు భారతీయుల నాకలనుండి దుచితిమి. జెమైకా మున్నగు నిరక్షితులకు గూడ వెళ్లి అచటను జేయుచు నున్నదేశలోనన్న మనదేశీయుల జాడగూడెతిమి. ఈ దీవులకు ప్రయాణము జేయుటవలన నెక్కువ వెలికికొనుము. వీలొక కొందరు వచ్చిచేకరినను చెరుకుమంట దేశీయులలో, వీలొకటి కార్మికులు దక్షిణకు నిర్బంధవారితో కరకలన కప్పబడిరి. వారలపై నెమ్మొ యాంట్లములు మోపబడిన. భారతీయులు హిందువులను మహమ్మదీయులను కూలి భావించుచున్నారు. నేను మోటారులో లోగడ వెళ్తుకొని వెళ్లుచుండగా నీగ్రోలును, పిల్లలును కూలిస్వామియని పిలచిరి. ప్రభుత్వములలోను పుస్తకములలోను భారతీయులు కూలిలని వాడబడుచున్నారు. ఇతర కర్మికుల నీగ్రోలు, చైనా వారు పోర్చుగీసు వారు అని పిలువబడుదురు. ‘కూలి’ యనిపిలుచుటవలన చందవారలకు కష్టమునంకును. ఈ అంధ గౌరవనీయులకు భారతీయులకు గాడ పట్టెను. మిలెన రిక్కిడికచ్చినను మిమ్ముల నట్లే పిలిచెను. మనవారలు ఇంకల కాక్షేపణజేయుచున్నారు. నేనును బహింగోపనాస్యములలో గవర్నరులయెడల ఆక్షేపణజేతిని. తూర్పు భారతీయులకు ‘కూలి’ అనుమాటను ప్రభుత్వములలో నిషేధించుచున్నారు.

మేము మనదేశపు ఉత్తరదక్షిణానులను కార్మికులను పనివారలను జూచి వారి కష్టముల వింటిమి. వందలు మేమంది మానద్రుకు వచ్చి, కేశవభావలో మాటాడుటకు ప్రయాణము జేసెదచ్చిరి. వారినిగూడ కష్టములనుజూడ ఒక్కొక్క

సానికవార్తలు

దక్షిణాఫ్రికామె యిలు:—కక్షి 3 ఆఫ్రికాకుపంపబడుటలు 3 ఈ నెల 5 వ తేదీ సాయంకాలము 7 గంటలలోగ జె.రలు పోస్టు ఫీసునందు పోస్టుచేయవలెను.

జాతీయస్వచ్ఛంద సైనికులు:—ఈ నెల 4 వ తేదీ ఆదివాసు ఉదయం జాతీయస్వచ్ఛంద సైనికుల పరేడు జరుగును. కావున కష్టములు తమవైపులతో పురుషేటయందలి జాతీయపతనమందిమునద్ద గమావేయు కావలయునని తెలుపుటకు అగ్రము కొరుచున్నారు.

మదరాసుజిల్లా ఆంధ్ర మహాసభ:—జూన్ 1 తేదీ మదరాసు, గాడిచెల్ల వారిసర్వోత్తమరావుగారి అధ్యక్షతన ఆంధ్రప్రదేశ్ కాలములో జరిగిన 4 వ కండు ఆహ్వానసంఘమునకు గడ్డ రంగయ్యవాయడు అధ్యక్షులుగ నెమ్మొకొనబడిరి—(కార్యకర్తలు).

చెన్నపురి దేశీయ సమాజము:—5 వ తేదీ సామవారము సాయంకాలము 5-30 గంటలకు వైసమాజపు భవనమునందు (817 లింగిశెట్టి వీధి) ఒక భజనమును, శ్రీమాన్ ఇ. యల్. అ. జగ్గయ్య గారు ‘జెయ్యోకాక సమస్య - నాఅనుభవములు’ అనువిషయము గురించి ఉపన్యాసించెదరు.

న్యాయసానవార్తలు:—పాట్లూరుపట్టణ మోక్షశ్రీయ్యగారిచే రెండు సంవత్సరములు కఠినశిక్షపొందిన చేలింగల గోపాలకు నాయయగారిని విడుదలచేయుటకు హిబనుకార్వను రిట్టు ఇవ్వలయుని కోలు పి. గోవిందమిననుగారు హైకోర్టు నందు మోషనుపెట్టెను. నిన్నటిటి-ము న్యాయమూర్తి కృష్ణను గారి కేసువిచారి చిత్తైసిన విడుదలచేయవలయునని ఉత్తర వ్రాసెను.

మోటారు బస్సులు డిక్టోనులు:—మేనెల 1 వ తేదీన రెండు మోటారుబస్సులు డిక్టోనెను. మోటారుబస్సు డ్రైవరు గులాబు నామిగు ఆలి అనునతడు బండి నతివేగమున తిప్పు మార్గమున పోనెచ్చుచే ఈ ప్రయాణము జరిగినదని బాంధ్యకృతు నూసిసాధంగాయి మాజిస్ట్రేటు ఎదుటచార్జి తెచ్చిరి. ఈ మాదముల్ల మోటారు బస్సులు చెజిపోయెను. బండ్లయం 3 వ వారిలో కొందరికి గాయములు పొడతగిలెను. రాజధాని ప్రధాన మాజిస్ట్రేటు గారి కేసువిచారిచి నిందితుడు దోషిగాని తీర్మానించి 50 రూప్యల జరిమాన లేక ఒక మాసము విడిచైద శిక్షులధించెను నిందితుని తై సెన్సు మూడుమాసములవరకు సస్పెండు చేయబడెను.

పూర్వము పోలీసు డిప్యూటీ ఇన్స్ పెక్టరు జనరలుగ నున్న డగ్లస్ దోస్టా అను నాయకు పిచ్చివాడ తీర్మానింపబడెను. దీ. రెడ్డుజేయమని హైకోర్టుకు అర్జి పెట్టుకొనబడెను. వచ్చే వారము విచారిణ జరుగును. తీర్మానముగూడ అపుడు చేయబడును.

కక్కసారి కన్నీళ్లు:—చెన్న. తిమిళులు, తెలుగువారు, మళయాళి యితరులు అందరిను నన్ను అచములోను తెలుగులోను నిట్టిదిగిరి “తాతా, మమ్ములను యిండియాకు తీసికొనిపోమ్ము మీరుపడవ నెట్టడు తెచ్చెదరు?” అది యెట్లుటివాటయో ఇదియూ చాలదూరములో నున్నది.

మాకుందు వీరవారలకును కష్టముల బొందువారికి నమ్మకము గల్గెను. వారికి అతల్లెను. విదేశీయుల నున్న భారతీయులను జ్ఞాపక ముంచుకొని మమ్ములకు పంపిని తూర్పు భారతీయులు చాల సంపన్నులైరి. మేమిచ్చిన యంపనాస్యములవలన తూర్పుభారతీయులకు గౌరవము చొచ్చెను. కష్టముల నున్నవారు నోదారుటకును, తూర్పు భారతీయులకు నిగూణోపాదాముల గల్గించి ఉద్ధరించుటకును, మనదేశీయులను ముందరిగోజులు వచ్చుటకు ప్రకృతి ప్రప్రత్యాహవరమిటకును భవంతకు నన్ను సమ్మములు దాటించి యిక్కడ జేర్చెను.

ఇల్లు మీ విధేయుడు,
(స) పి. కేశవవిత్తె

పి. యస్:—మమ్ములను మన శిశువులు హిందువులను మహమ్మదీయులను ప్రేమించి గౌరవించిరి. గన్నులు: యితరులను దయతో గౌరవముతో సత్కరించిరి.
(న్యాయండియ

గాంధీమహాత్ముడు.

ప్రాధేనర వాక్త్రమగు గాంధీ మహాత్ములు

ప్రాధేనర వాక్త్రమగు గాంధీ మహాత్ముని విశ్వవిఖ్యాత యువలో చారిత్రకావ్యాధి కాది. ఆయన - ధర్మ కాసన సభాధ్యక్షులగు ఆలెగూడెరు ప్రభుత్వ వైఖరిగారు పండిత యాచార్య నమ వైది గణితశాస్త్రము నవంబరులో ఇండియాకు బంబాయికి వచ్చిరి. భారతప్రభుత్వమువారు, భారతదేశములో నూతన ప్రభుత్వవిధాన మెటుల బని చేయుచున్నది యని చదివినపుడు తెలిసికొనుటకు, ఆమెరికాదేశములోని హిస్టారియనులుగాని, రాజకీయకావ్యజ్ఞులుగాని వచ్చిన కాసుండు నను నుద్దేశముతో ప్రాధేనర వాక్త్రమగు గాంధీమహాత్ముని బిర రాజకీయకావ్యజ్ఞుని విమర్శనము వలన బ్రెటిషువారికి యెక్కువభాగముగ నుండుననియు, ఆమెరికాదేశము భారతదేశము స్వతంత్రపాలన మార్గమున యంతరంగముండును జోయినది తెలియననియు తెలుగు గాంధీకించిరి. వాక్త్రమగు గారు యిండియాకు వచ్చినపుడు కేవల 24 వ తేదీని మద్రాసు గవర్నరు దంపతులకు గూడ నతిథిగ వచ్చియుండిరి. వారు ఆమెరికాకు వెళ్లిన పిదప భారతదేశమునుగూర్చి మ్యూయన్సు మొరల్సు వత్రిక కీర్తిని విధముగ ప్రాసరియండి.

మంచిసమయము

ప్రాధేనర వాక్త్రమగు గారు ఇట్లుతేరి యొక గంటయొక పిదప నిలుల వెళ్లిరి. “ప్రపంచచారిత్రములో ననుమానమైన ఈ భారత దేశపు యత్నాధిపతిని, బ్రెటిషుప్రభుత్వమువారు స్పష్టించిన ధర్మకాసనభావన, గూర్చి తెలిసికొనుటకు అందఱును వలయునట్లార్చి మొసంగెదనని యొకమిత్రము వాగ్దానము చేయగా యిండియాకు స్వయముగ వచ్చికుల గనుగొన నుత్సాహవశాత్తే వెళ్లి పరిశీలించుచున్నామని తక్కుగ గడుగొనినందులకు సంతోషము.”

ఆయన భారత మాతక ముఖ్యపట్టు నుగ ధర్మిగా వాల్చు మానములండిరి. ఎప్పుడును యెవరినెవరు కల్పించిన మంచి సత్కార మొసంగబడెను. అన్ని పక్షములవారను దేశస్థిని గూర్చి బహిరంగముగ ముచ్చటించిరి. అటులతేయుటకు కారణము భారత స్థితిగూర్చి ఆమెరికాకు వెలుపుటకు అందరును కోరుటయే.

భారతదేశమునకు వెళ్లి విచారించి తిరిగి వచ్చినను, తృప్తి కరముగ విచారించితినిని ఆయన ఒప్పుకొనినను, భారతప్రభుత్వ చట్టమునందు విశ్వాస మున్నదని తెప్పెనను వాక్త్రమయిన గారు భారతదేశస్థిని గూర్చి బహిరంగముగ ముచ్చటించెను.

ఈచట్టము స్వతంత్రవాదులకు తృప్తికరముగ లేకున్నను విదేశీశక్తుల యిది భారతదేశమునకు స్వతంత్రపాలన సమస్యను పరిష్కరించునదిగ గాన్పించునని ఆయన చెప్పెను. ప్రాధేనర వాక్త్రమగు గాంధీ ఇండియాకు వెళ్లి విచారించిన విషయములను అట్లాంటికు మాసపత్రిక ద్వారా త్వరలో వెల్లెనను.

గాంధీ రీడింగులను దర్శించుట.

ఆయన ధర్మకాసనభావన చిన్న పార్లమెంటు అని పిలువెను. అచట అన్ని పక్షములవారితోను మాటాడుట కవకాశము అయినది జక్కము. భారతమహానాయకుడగు గాంధీమహాత్ముని పద్ధతుండి రాజప్రతినిధియగు రీడింగు ప్రభుత్వవలన నందరతోను మాటాడెను. అచటఆయన కోసంగిన ముఖ్యగృహత్కారమును గురించి యిటుల తెప్పెను: “కాసన సభలో బ్రెటిషు పాలనకు ప్రబల శత్రులగువారితో గలసి కూర్చొని యుంటిని రాజద్రోహవాక్యముల వింటి. రాష్ట్రీయాధికారులతోను మంత్రులతోను గలసి వారియభిప్రాయముల వింటి. కలకత్తాలోని అలీపూరు జైలులుగో బెంగాలు అలీవాద నాయకులకు, చిత్తరంజనదాసుతో ఘోరము రెండు గంటలు రహస్యముగ మాట్లాడితిని. పిదప కాసనసభలో కూర్చొని 4 కోట్లయిండి ప్రజలకు కాసనముల తేయువారిని వింటిని.

“ధర్మిలో రెండువారములు కాసనసభాచర్యలను వింటిని. అంతటి సభ్యులందరితోను అన్ని పక్షముల వారితోను సభాపిండితిని. రాజులతోను మహారాజులతోను మాట్లాడితిని. కత్తెర్లతోను నవదేవిజనల ఆఫీసర్లతోను గ్రామాములకు వెళ్లితిని. గ్రామములను స్థానికాధికారి ద్వారా ప్రశ్నించితిని. పెద్ద చిన్న అచట నునుకూడిన కోర్టులలోనికని కలెక్టరు కమిషనరు ఆఫీసు

లలోనికని, ప్రజలకు ప్రభుత్వము సంబంధించిన కావలకు భారత రాజకీయ క్లిష్టమస్యను గూర్చిన విషయములను దెలిసికొన నుద్దేశముతో వెళ్లితిని.

ప్రజాప్రబోధము

భారతము విస్తార భండము. అందు ఆదేశకావ్యమును, మతములను స్వేచ్ఛులను గలవు. కీర్తనాస్థితి, భూమి, కంటలు భేదముగ నుండును. అట్టికే ఆ దేశమునుగూర్చి సంపూర్ణజ్ఞానము సంపాదించుటకు ఒకకీర్తనకాలమైనను చాలదు. భారత కావ్యములో మొదటిసారి రాజకీయమందోశనము ప్రజలలో ప్రవేశించినపుడు నాఅల్పకాలవిచారణ వలన తెలుసు మంచిల భావము గల్గెనని ఆయనచెప్పెను.

ప్రాధేనర వాక్త్రమగు గారు తాము భారతదేశములో వాచినవిషయములనుగూర్చి వ్యాసములను మాసపత్రికలలో వరుసగ పూర్తిగ ప్రాసినవేగాని, భారతీయులకును అంగ్లేయులకును వ్యాసము తేయుట గావించి నమృతమునాడు.

మహాత్ముని విశుద్ధతయందు నమ్మకము

దర్శనవిధాన అనువాదాధ్యయన నాయకుడును, కారాగారస్థితుడగు గాంధీమహాత్మునిగూర్చి ఆయన యిటుల చెప్పెను. “నేను గాంధీ వనేక సార్లు నువర్తించి మాటాడితిని. ఆయన యేదనితే నీనకు యేమాట మాటాడినను విశుద్ధతగ నున్నామనముగ నుండునని నాకు నమ్మకము గలదు. అయితే అయినయొక్క ఆదర్శభావన ఆయన నేమిచేయుటకును ప్రభుత్వమునకు కష్టము గలిగించెను.”

ప్రాధేనర వాక్త్రమగు యిండియానుండి బయలుదేరి వెళ్లినపిదప గాంధీ నిష్పంధింపబడెను. అంతట ఆరెవ్వరేయకు రని అందరును అనుకొనుచుండిరి. సామ్రాజ్యాధిపాతి లలుల తేయుటవలన గల్గె ఫలితములను గాంధీ నిష్పంధమునకు మంచి దర్శనము లుల నుండి యొ యిండియా యంతటనువర్తించుచుండిరి.

“గాంధీ నిష్పంధముతో యిండియాలో విప్లవము జరుగునని భారతీయులు కొంద అనుకొనిరి. మఱి కొందలు గాంధీ యొ యితర నాయకులను నిష్పంధింపబడినవో కావలయుననియు లెక్కిసాస్తరని అనుకొనిరి” ప్రాధేనర వాక్త్రమగు యిటుల చెప్పి గాంధీ నిష్పంధానంతరము యేమి జరిగెనో యిండియా కావలదేశములో తెలియలేదను విషయమును గూర్చి విచరించెను.

“వందరూపి వార్తల విషయము తెన్నుపదర్శి కనెను గ నాచరణలో తెట్టుల స్వాభావికము. కాని యెంత తెన్నుకు పద్ధతి యున్నను కొన్ని వార్తలు యెటులనో బ్రెటిషి వెల్లెప్రపంచములో నితరవార్తాపత్రికలలోని కన్నును, నాకు దెలిసినంతవరకు యిదియంతయును గూఢముగ నున్నది.”

సత్యదేవస్వామి

దేశీయులలో నైకమత్యము కుదురు తెట్టు?

కాసనసభలలో ప్రవేశింపవలెను.

సహకారవాదులు, సహాయనిరాకరవాదులంబులు, మహాత్మాజీవీయవాదులు ఈమాడురాజకీయపక్షములవారికి సహకారమును కుడుపుటకు, కాసనసభలలో సహాయనిరాకరవాదులంబులు అందరు సభ్యులుగ తేరవలెననియు, వోట్లకడ రికి రాజకీయవ్యవహారములను గురించి బోధింపకలె ననియు సత్యదేవస్వామి గారు ప్రకటించుచున్నారు. రాజభక్తి ప్రమాణములను తేయ వలసివచ్చి నప్పుడు, సంబుజా కిలాఫాతు పరిభవములను తొలగించి, స్వరాజ్యము స్థాపించేవరకు ఆ ప్రమాణములు గైకొనటకు అందరుచేరి నిరాకరింపకలెను. ఈ పద్ధతి నవలంబించియోడెల, కాసనసభలు అందరేరవు. కాసనసభలు తేకుండ ప్రభుత్వపరిపాలన చాలకాలము జరుగదు. తిరిగి కొత్త సభ్యుల తెన్నుకొనవలెనని ప్రభుత్వమువారి రాజ్యాపిండియడెల, ప్రజలు తిరిగి ఈ ప్రతినిధులనే నేన్నుకొనవలెను.

సహాయనిరాకరవాదులంబు లగు న్యాయవాదులు

అల్లమాబాబు మోకోర్టువారి కతినచర్యలు సంయుక్తరాష్ట్రము లండతి మిరటు నగరమునందు న్యాయవాదిగా నున్న పండిత కాకీరాం ముక్తేయగారు ఆక్షేపణీయ మగు నుపన్యాసముల నొసంగి గ్రామ న్యాయవాదుల చట్టము ప్రకారము ఏల న్యాయవాదిగ తీసివేయబడగూడదో, తేక కొంతకాలము కేసులను కోర్టులలో వాదించకుండ నా జ్ఞాపించరాదో కారణములను నిరూపింపవలసివడితి. అలహాబాదు మోకోర్టువారు జూలై 2 వ తేదీని అరెగి నోటిసును బంపిరి.

వాతావరణ స్థితి

1922-వ సంవత్సరం జూలై నెల 3-వ తేదీ శనివారము.

జిల్లా ముఖ్య నగరములు	తేలిక గాలి గంటలలో X 24	తేలిక గాలి గంటలలో X 24	తేలిక గాలి గంటలలో X 24	తేలిక గాలి గంటలలో X 24	తేలిక గాలి గంటలలో X 24
విశ్వంపేట	85.6	74.8	0.26	1.02	...
పాల్వంచ	86.6	77.1	0.53	0.87	1.61
స్వేచ్ఛురు
వైకుంఠం	88.4	72.3	0.22	0.89	1.88
నాగార్జున	84.8	75.1	5.51	7.78	7.08
గోపాలపురి	91.0	73.4	17.0	1.70	1.44
కోల్కాపురం	82.7	67.0	0.60	2.01	1.71
వికాపురము	90.6	75.5	0.69	0.68	0.29
కాకినాడ	97.6	78.2	0.40	0.40	0.88
మచిలీపట్నము	109.8	79.2	0.05	0.14	0.15
గుంటూరు	104.4	81.7	...	0	0.42
మణిపూర్	100.6	81.7	...	0.20	0.11
మద్రాసు	97.2	80.2	...	1.00	0.82
కడప	99.1	80.2	...	0.04	0.08
నాగపట్నము	97.4	77.8	...	1.20	1.08
పొన్నూరు	92.2	80.7	...	0	0.08
బ్రహ్మపురి
కోల్కం	87.5	78.5	0.15	11.0	0.08
తిరువేంగళము	84.4	76.7	0.47	1.00	0.59
కొచ్చి	85.6	74.5	0.42	1.37	0.90
కాకిరట్నము	82.3	74.7	0.55	2.42	0.47
మంగళూరు	85.9	72.7	0.57	4.27	2.01
మిరకా	69.7	62.5	0.30	1.57	0.34
కాకా	89.1	74.0	1.19	2.08	0.48
రత్నగిరి	79.7	74.1	1.74	8.66	...
బొంబాయి
మైసూరు	96.6	76.5	...	0	0.81
చెన్నై	95.8	0.28	0.02
అనంతపురం	96.8	76.1	...	0.15	0.80
చల్లూరు	95.8	75.9	...	0	0.28
కర్నూలు	97.0	77.5	...	0	0.16
కర్నూరు	100.0	81.0	...	0.85	0.05
బాపట్ల	82.9	65.1	...	0	0.37
తెలంగాణ	86.0	65.3	0.85	0.85	0.29
కొత్తకూర్	85.6	52.9	0.02	0.48	0.09
మహానగరము	65.9	50.6	0.08	0.10	0.73
కొంభంపూరు	85.9	70.5	...	0	0.17
రేలూరు	98.0	77.4	...	2.38	2.08
నేలూరు	92.8	72.1	1.84	1.94	1.55
తిరుమనాపల్లి	98.4	78.2	...	0.24	0.06
పత్తికోట	97.2	76.1	0.25	0.29	0.14
మధురై	99.1	78.0	...	0	0.25
తిరువక్కోటి	0	0.11

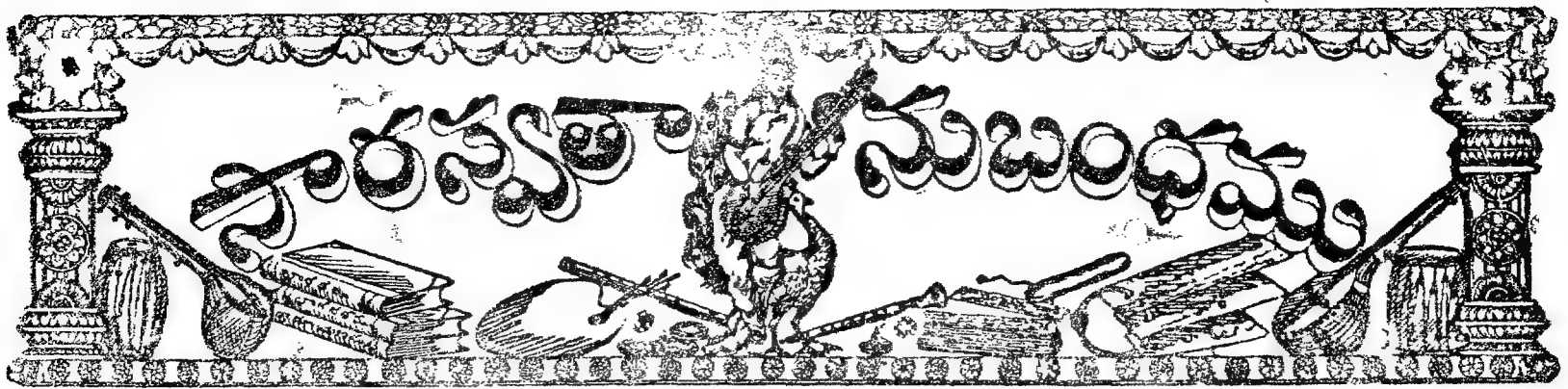
తెలంగాణ, పశ్చిమ, మైసూరువాదు, పర్యవేక్షించు ములందు మేఘములు స్వల్పము. మిగిలిన ప్రదేశములందరికీ కల్లుటకము, కక్షిణములందు అర్ధాంత తక్కువ. మిగిలిన ప్రదేశములందరికీ కక్షిణము, పశ్చిమతరము, మైసూరు, బొంబాయి వర్షాంత ప్రాంతములందు నేడిమియందు మార్పులు లేవు. మిగిలిన ప్రదేశములందు హెచ్చెను.

బంగాళాఖాతమున ప్రాగుల్లే భాగమున సంచలనము తగ్గలేదు. సర్కారులందును పశ్చిమముందును తగ్గము కరియును. ఎస్. ఆర్. యు. సామూయ్.

వాతావరణ కావ్యము

ప్రకటన

చందాదారులు మా ఆఫీసుకు డిస్కరములు గాని మనితరరులు గాని పంపునపుడు తమ చందా నెంబరును ఉదాహరించు చుండినయెడల ప్రత్యుత్తరము నిచ్చుటకు సులభముగా నుండును కనుక నికనుండి అట్లు తప్పక గావింపవలెనని కోరుచున్నాము. ఆం! ప! వ్యవస్థాపకుడు.

దుందుభినామ సం||రం జ్యేష్ఠ శు|| ౮, శనివారము

ఆంధ్ర ఛందస్సులు

టి. ఎన్. ఉమాపతయ్య గారు

మ. ధర సాహిత్యము గద్యపద్యములను చాచెడు భేదం నులై. పద్యమునందు బాదనియమా ల్పావేశపరగా లేవు నా. కన్నాణంబై విలసిల్ల గా నడవ నొప్పుగా కన్య మెంతేనియన్. మరుతెచ్చి వడి దీనికే వచననామం బయ్యె నాంధ్రః బునన్.

నే నితడు గద్యరచనకంటె బద్ధరచనయే సర్వవిధం బుల శ్రేష్ఠతరంబును లాభకరంబు నగునని యావంతయుఁ జెప్పిం పను. కొన్ని యర్థంబులకు గద్యంబును గొన్ని యర్థంబులకు బద్ధంబును గణనీయంబై విలసిల్లు. నిందు చలికాయన నీరెడ నోరె కేయండయ - మఁడువేసిని కేయండవోరె నీరెడ యు-చనోహంబులు గావుగాదా. ఇంతే!

ప్రస్తుత విషయమునకు గద్యరచన పోసగునట్లు పద్యర చన పోసగునట్లు తేటతెల్లము. అయిన నొక్క విచారించి నచో కేయండ గుఱు నీరెడగొనవలె గద్యరచన పద్య రచన ననుసరించి వ్రేలిన దనుట గోచరించును. ఏ భాషయొక్క చరిత్రయు చదివిన బద్ధరచనమే గద్యరచనకు దారి చూపినట్లే ర్పకుచున్నది. అనాదియైన వేదంబులు సైత మదాత్రానుదాత్ర స్వరతాది నియమంబులకు లోబడి యున్నవి. గ్రీకు భాష యందుఁ బ్రథమకావ్యములైన ఇలియాడ్ మున్నగునవి పద్యా త్మికము లై నదియే! కొరానును అట్టిదియే. ఇట్లు సర్వదేశ చరి త్రంబులు కద్యకావ్యములే ప్రాథమికంబు లని చూపుచున్నవి.

ఇక మనము పద్యరచనయొక్క మూలమును, అది నియ మబద్ధంబైన విధమును, దానినుండి గద్యరచన వెలువడిన క్రమంబును గొంతవిచారించినచో నొండొకటికినుండు తాతవ్య ములు గొంతేదనుకఁ జేటవడను. ప్రథమమున గదిత్యమాత్మర్య సంజాతము. ఒక జనుమఁ ధను కాక స్మృతికంబుగ దృష్టిపాటవంబు గల్గినయెడల నీ ప్రపంచము నందలి దైవస్థితికిని, మనుష్యుని కల్పనా కాళంబునకును ఎట్లన్నుత మందునో, యట్లే మన పూర్వులు అపా.పారాపారంబును, గాలమునకు జరించి నస్మృత్యుద్ధి పేయనీలపేమమాలికలను, ఆకంబునఁ గాంతి మఁటింబులయి సంచరించుచు రేచునల్ల నొసగుచుండెనాచ్యు లను, రెక్కట మిగిలి మిన్నన మిశమినునకు మని మెలయు రిక్కలమెత్తమును అచ్చి యదృశ్యతరసనిగూర్చుత్తు లయి యుపొంగు తిమచిత్రస్ఫుర్తి వాగ్రూపంబున బయలుపుచ్చుం దొచ్చిరి. అట్లే రచనములైన తరులతాగుల్మాదుల విలోకనం బుచేతను, వివిధకేతుల సంతానమంజులకూజింబుల నాలకిం చుటచేతఁ గల్గినంతోపమును, సుమరంబుల బుట్టు శౌర్య శ్రోధంబులను, వారిమనంబున కృంగారాదిరంబుల నుల్లసంబా నిర్భవాత్మభుంబున జెప్పబుకొల్పెను. కాబట్టి కవిత్వమాపం గూడని భవంబును బల్కుల వెలిపుచ్చుటయే యని స్పష్ట మగుచున్నది. మీఁది యంశములనెల్ల జేసభాషయం దాది కావ్యమైన వాల్మీకిరామాయణ మందలి మొదటి స్తోత్రము చక్కగ నిరూపించు చున్నది. పరస్పరమోహితీరేకంబున మైసూరిచి క్రిడించుచుండిన క్రాంచమిధునంబునం దొఁటిని దన జ్యోంబునఁ జంపఁజొచ్చునొక కిరాతుని జూచిన వాల్మీకియొక్క చిత్తస్ఫుర్తియందు కృంగారము కిరణము శ్రోధము మున్నగు రసంబులు ని.డి-హంగి-హారి-యొక ప్రతిపదరసార్థపుంజులైన స్తోకరూపంబున బహిర్గతమయ్యెను. అనర్హస్కృష్ట స్తోక మెద్ది యనఁగా నిది.

శ్లో॥ మానిషాద ప్రతిసోహ్య మగమ క్వాశ్యతీ స్పృహ||

యత్రాంచమిధునాదీక మవధీః కామమోహాహమ్||

ఈ యర్థమునే అశ్వుకవి యిట్లు నడిపివలెన్నాడు.

ఆ॥ వె॥ కవిశయను నొకటి కల్పించి వాల్మీకి! చెలఁగి రామకథ రచించె మొదల | నతనిఁ జూచి చెప్పి రామీడికపు రెల్లం గామెట్ల గోపకామినిశే||

మ॥ అది యెట్లున.

తే॥ గీ॥ ఎటుకు మును గ్రాంచమిధునంబు నేయఁగాంచి|

వగచి వాల్మీకి దాఁ బల్కు వాక్యములను |

బద్ధమైనను నేర్చి చెప్పంగఁ దొడఁగె|

బూర్వరామాయణమునాడు పుట్టె గవిత్.

ఈ విషయములోపల నాపంగాదని చిత్ర వృత్తిని వాగ్రూపంబున జెల్పుచుటయే కవిశ్య మనుటయు, అయ్యది మొట్టమొదట పద్యరూపకంబుగ వెలువడినట్లుయు నెంత తెల్లముగా నిరూపించుచున్నదో గమనింపుము.

అట్లు వెలిపుచ్చుటయందు నియమంబుల నేల యంగీక రించినట్లును గొంత విచారితము. మేఘనిర్ఘోషంబును, దరం గరకంబును, బకుపక్షిగూడుల కలకలాది వివిధధ్వనులను వినిపప్పుడు గల్లుభావంబును బయలుపడుచుండునయ్యెని నదంబు వారు స్వాభావికంబుగ ననుసరించుటచేఁ గొన్ని నియ మంబు లేర్పడెను. వెండియుఁ గొన్ని సమయంబుల జెల్లివిరియు భావకంబు నొక నిల్కడతో నిల్చుటకై యిట్టి నియ మంబులు కావలసివచ్చెను. వై విషయముల నెల్ల నాగయ గద్యరచనకన్న బద్ధరచన ప్రకృతి ననుకరించి యుండుననియు, నానాభావంబులను రసంబులను గ్రహముదక్ష్పక తమ వైజస్యరూపముతో బయలు పుచ్చుటయందుఁ బద్ధరచన పోసగునట్లు గద్యరచన పోసఁగదనియుఁ జదువరుల చిత్తముల వశఁడయటయందుఁ బద్ధరచనతో గద్యరచన తుల్యము గాద నియు విస్మయపరుచుచున్నది.

ఇంకమనము పద్యరచననుండి గద్యరచన మేల వెలువడె ననుట విచారించినచో గద్యరచననుండి యతిశయ మిట్టిదని చూడటము. పద్యరచన కొన్ని నియమంబులకు లోబడియుండె ననుట మున్నె చెప్పియున్నాను. కవులు కొందఱు పద్య ములు వినుటకు మఱింతి క్రావ్యములు గనుండవల యనను తలంపున నియమంబులసంఖ్య పధికపఱచిరి. ఇట్టి నియ మవాచక్యంబుచేత లక్ష్యార్థంబును బద్ధమనందుఁ గూర్చు టయే యశక్తయ్యెను. శ్రమపడి యత్రావ్యభిరుచిలోఁ గూర్చినను జదువరులకు సులభగావ్యాంబులు గావయ్యె. వెండి యు మనంబున కింపు వెండదయ్యె. తుదకుఁ గొందఱీనియమంబుల కర్థింపవలయునని గద్యరచనకుఁ ప్రారంభించిరి. మొట్టమొదట గద్యరచన పుట్టుటకు మఱికొన్ని కారణములుగూడఁ గలవు. భాషజ్ఞాన మంతిగలేనివారికే బద్ధాధ్యము సులభంబుగ స్ఫురింప వుండుటచే నట్టివారికి గద్యకావ్యము లావశ్యకముయ్యె. వెండియు నొక ముఖ్యకారణంబుగూడఁ గలదు. ప్రకృతికావ్య ములు-దేశచరిత్రలు-దేశోదములగు-కథలు, విమర్శకగ్రంథములు లోనగువానిని వ్రాయుటకు గద్య మనుకూలమైనట్లు పద్యము గాదు. ఇప్పుడు పద్యగద్యప్రబంధములలో నెయ్యది యాప యోగకరమున ప్రక్షిప్త సులభంబుగ నుత్తర మొసంగవచ్చును. గద్యప్రబంధము లిప్పు డెంత ప్రయోజనకారు లయ్యెను అట్టి ప్రబంధరచనకు ముఖ్యపేరకమైనది పద్యరచనయే కాఁబట్టి అయ్యది యంతస్కృష్ట మనియే చెప్పవలయును. ఘనమైన రస భావంబులు పద్యమూలమున వ్యాచయఁఫలకమునకు వాత్సల్య గద్యమూలమున వాల్తేవు. మఱియుఁ బద్యరచన వ్యాదయము నానందపరవశత్వము నేయనట్లు గద్యరచన చేయుదు.

ఇట్లు మొత్తమీదఁ బద్యరచన యంతస్కృష్టమైన దయ్య మనదేశముయొక్క వర్తమానస్థితి కెయ్యది ముఖ్యమని విచారించుట కర్తవ్యము. పూర్వమునుండి యిచ్చటఁ బద్యకావ్య ములే మొందు. సంస్కృతమున దేశకుమార చరిత్రము కాదంబరి లోనగునని నాజగైదు దక్క గద్యప్రబంధములు లేవు. తెను గున శ్రీ॥ ౪॥ 1670 వ సంవత్సర ప్రాంతమున సంజరాజు అను నతనిచే వ్రాయఁబడిన హల్యాగ్రహహాత్యయు-సుమారు రెండు వందల యేండ్ల ముంకు సుముఖము మేకటకృష్ణపు నాయకు నిచే వ్రాయఁబడిన జైమిని భారతము-ముడిగొండ బ్రహ్మలింగా రాధ్యుని స్కాందపురాణాంతర్గత మైన శివహస్త్య భద్రము-లోనగు కొన్ని గద్యకావ్యములు మాత్రము గానవచ్చుచున్నవి.

ఆధునిక కావ్యములలో చిన్న యనూరి రచించిన వందతరము ముఖ్యమైనది. శతఘంటము మేకటగంకాత్మిగవలె మైన భాగత మనర్థభార గలిగినది. దానితోఁ చులతూగు వచఃక్రంధ మాంధ్రవాజ్యమున లేదు. గద్య మెంత రసోదంచితముగా వ్రాయవచ్చుననుట దానిఁ జదువ నేర్పడును.

సంస్కృతమున నొకవేళ గద్యకావ్యములు లేకపోయినను ఒకగొప్పలోపము గాదు. కాని మనయాంధ్రమున లేకపోవుట వోచనీయము. సంస్కృతమున సధికస్పందో నియమంబులు లేనం దునఁ జెప్పఁదలఁచినది సులభముగఁ జెప్పకయ్యును-గాన ధక్య కావ్యములు - జ్యోతి మను - వైశ్య కావ్యము అ మున్నగువానిని వ్యర్థపదంబులు లేక వ్రాయుటకు సులభమై యుండెను. ఆంధ్రమునం దట్లు గాదు. నిష్పఃఖములు మొదలగు టచే భావంబున నతికఠినంబులగు మాటలతో నచారాసంఖ్యగఁ బద్యమునందుఁ గూర్చుట దుష్కరము. తొల్లి కావ్యంబులు మున్నగునవి స్తోకరూపంబున సంస్కృతమున వ్రాయఁబడి యుండిండున మనపూర్వులెల్ల వానినే జరించు చుండిరి. కాబట్టి గద్యరచన కపుడంత యవసరంబు లేదయ్యె. ఇప్పుడన్న నో, పాశ్చాత్యుల నూతన శోధనంబులచే కావ్యము లభివృద్ధి చెందుచున్నవి. సకలదేశములవారును వాని నెల్ల దయ తమ భావలకు మార్చుకొని స్వదేశాభివృద్ధి చేసికొను చు న్నారు. మన కావ్యము లన్నియు గద్య రూపంబులు గ నన్ని భావల యందును మార్పఁ బడి వానియాధారముపై మితిలేని నవీన విషయములును వస్తువు లును గనిపెట్టఁబడి యున్నవి. అప్పుకొనఁగిన మనము :డ్డితోఁ బుచ్చుకొనవలసిన వారమయ్యెను నవాసీనభాషను వహించియుం డుట మిక్కిలి చింతనీయము. కాబట్టి ప్రస్తుతము మనదేశము నకుఁ బ్రకృతికావ్యము - రసవాదకావ్యము - శిల్పికావ్యము - క్యసాయకావ్యము-నున్నగునవి యత్యంతావశ్యకములైయు న్నవి. అవి గద్యరచనకుఁదక్కఁ బద్యరచనకుఁ భాష. పు. నూతన ముగఁ గనిపెట్టఁబడిన వస్తువులకు మనదేశభాషను డి పారిభా షికనామంబులొసఁగి నాతికఠింబులైన వచఃక్రంధములు వ్రాయవచ్చుచో దేశాభివృద్ధి గలుగ నేరదు. ఇవి మనకుఁ గావలయు మొదటివిధమైన వచఃక్రంధములు.

వెండియు మనవారికే స్వదేశాభిమానమును బుట్టించుటకు నితరదేశంబు లెట్టి దుష్ఫిత్తినుండి యిప్పు జెట్టి యభివృద్ధితకు గాంచియున్నవని తెలుపు నర్హదేశవాతంబు లాఃక్యకములు. ఇవిరెండవ విధమైన గద్యక్రంధములు. మఱియు సులభశైలితో యహమహల జీవితములను గూర్చి వ్రాయఁబడిన వచఃక్రంధ ములు దేశమున కిప్పుడు మిక్కిలి యుపయోగకరములు. అవి మనవారియందుండు వైరాగ్య బుద్ధిని తోఁగించి దేశాభిమాన ముతోఁ బాటుపడుటకుఁ బురికొల్పుటయును సరస్థములు. ఇవి మూడవవి. వెండియు మనలో విమర్శకగ్రంథములు లేకు న్నవి. ఇప్పుడు కొందఱు వ్రాయు చు న్నారు గాని వారు విమర్శకము లేని పోని నెరగుల వెదకు టయేయని దోషైద్యులై తమగ్రంథములను దురాక్షేపణల తోనింపుచున్నారు. అట్టిని గ్రంథకర్తలఁ దైగ్యపఱును. మఱి కొందఱే గ్రంథముపై సభిప్రాయ మొసఁగవలసి యున్నను మృగుచుడు శైలిగలిగి కవిత్యము సలక్షణమై యున్నదయ్యుంధ కష్టమహత్వముఁ దెల్పునది గాన దోషములున్నను నిర్దుష్టమైన దనియు న్యపాండిత్యమును జూపుట కదియే సమయమని రెండు మూడు పద్యములను వ్రాసిపంపుచు. అనియుహానికరములే. విమర్శకగ్రంథములు నిష్పక్షపాతబుద్ధితో గణదోషములను రెండినిచారించి శైలియొక్కయు, కథాసందర్భముయొక్కయు పదప్రయోగములయొక్కయు, అలంకారముల యొక్కయు, రసములయొక్కయు, దోచిత్యమును అనాచిత్యమును విమర్శించు నవియై వ్రాయఁబడినయెడల విద్యార్థులకును జదువరులకును ప్రయోజనకారులై యుండును. ఇవి నాల్గవవిధమైన గ్రంథ

జంఘాలశాస్త్రీ యిట్లు పలికెను:-

స్త్రీలసభ

నాయనలారా! ఈ సభను మదరాసులో నొక స్త్రీల సభ జరిగినది. అది కొంత రహస్య సభయట - నాభాగ్యకూడ నా మహిళాసభకు జోయినది. ఆమెవలన కాకానభావ్యత్వాని తము లన్నియు బూర్తిగా తెలిసినవి. అది కేను మితో మనవి చేసికొందును. దయతో వివరములు చెప్పును.

అది యేదో వీధి - దానిలో కేదో కవాల సంఖ్యల భవనము. సాయంకాలమునందు నాలుగుగంటల ముప్పది నిమిషములకు సభయని వారిలోనా రెట్లో తెలియబడుచున్నది. కాని కరప్రతములు లేవు. కుడ్యప్రతములు లేవు. పత్రికాప్రకటనములు లేవు. బ్యాండు మేళముతో, దిగవీధులు లేవు. సరిగ్గా వాడలేదు మును. నవలై దంపి. ఇవిమొంతుగ వ్రాయబడుచున్నవి. కాన వాటినిగూర్చి చర్చించు నవసరము తొప్పటదు.

ఈ సందర్భమున నొకవిషయము విచారించవలసి యున్నది. అతది యన నెవ్వరిట్టి గద్దరచన సభివృద్ధికికే చే సమర్థులనుట నాలోచింపవలయును. మనపండితులకు నాంగ్లేయభాషా పరిచయములేనందున వారాంగ్లములను గద్యరచనమునకే దిగించుట కసమర్థులు. కావున నాంగ్లేయమునందు చేరినవారే యీ కార్యము నకు బూ న వ ల యు ను. మునుజానికి విద్యాభివృద్ధితోడ దాను వహించవలసిన కార్య భారము గూడ నధికమగుచున్నది. వానిలో: బ్రధానమైనది స్వ తేజాభివృద్ధికి పాటుబడుట. ఆయభివృద్ధికి ముఖ్యసాధనము దేశమునందు విద్యను వ్యాపింపజేయుటయే. కాబట్టియాంగ్లేయభాషను జదివిన యొక్కొక్కరును దాము కృతార్థులగుటయే పరిమాణమును కుంభిప్రాముఖమును బాటగొలి, దేశభాషయందలి ప్రీతిగౌరవములను వదలక-చక్కగ నభ్యసించి - తాము సంపాదించిన జ్ఞానమును గద్య కావ్యముల మూలమున నందఱికి నుకరణముగ బోధించు మొదలు తెట్టజలయును. అంతదనుక మనలో గద్యకావ్యము లభివృద్ధి చెందవు.

ఈదకు కేర జెప్పవలసినవిషయము మతియొకటి గలదు. మన తీర్మానమును బట్టి పద్వైచనతో బ్రస్తుతమున మన కక్కలా లేదని యుపేక్షింపఁ గూడదు. పద్వయనందలి ప్రయోజనాతిశయంబులను మున్నే చర్చించియున్నాము. అయినను బ్రస్తుతిస్థితిబట్టి పద్వయన గ్రాత్రమార్పమును ద్రోశవలసి యున్నది. అట్లనాని పెద్దనకాలమునుండి కవులెల్ల శృంగార రసప్రధానములైన ప్రబంధములనే రచించుట ప్రసిద్ధము. రామా రాజభూషణుని వసుచరిత్రము తదివారక గధాసందర్భములైన మొక్కవిధముగనే యున్నది. మొదట బురవర్ణన పీఠప వినుకలచేసినో కనుకలిచేతనో నాణుకానాయకు లొండొరులు మోహించుట. వారి విప్రలంభము-వనిహారము-అలక్ష్మీద - శంకరాచ్యుపాలంభనము - కడపట వివాహము - ఎవ్వ రేకీ వ్రాసిన నీయంతయులనే తిప్పి తిప్పి వ్రాయుచున్నారు. నడుమ నడుమ గొందఱు భావశూన్యములైన దీర్ఘ సమాసములందును, శబ్దాంకారములందును, బంధవి త్తము గర్భక విత్తములందును దమ బుద్ధిబలము నెల్ల వృథావ్యయము సేయుచున్నారు.

కాబట్టి ఇప్పడట్టివానిని వదలి లోకానుభవమును బోధించునట్టియు, శృంగారేతర రసప్రధానములైనట్టివియు నగు పద్యకావ్యముల నైతము రచించుట యాంధ్ర ప్రపంచమునకు ముఖ్యము.

ఇంకొక్క విషయముతో నీ వ్యాసము ముగించెదను. ఆంధ్రవాచ్యులకు ఒక సభోపేక్షిని బ్రకాశించు ప్రబంధములనెడి దారకాగణంబులనుకొనుట బూర్తిగా చంద్రునిబోలె సార్వకామ యంబులొడ పింగి నూర నార్యకృత మైన కళాత్మకొడ యంబున దివ్యప్రబంధ మొక్కటి యుద్వితీయమై విలసిల్లుచున్నది. అందలి విచిత్రకథా కల్పనా కమకృత్తియును రససంపత్తియును అలంకారోభయును కేటొండడఁ గానరాక యది యొక జీవన ము స్వర్గోర్ములైన మార్గము నవలంబించి వెలయుచున్నది.

దాదాపుగా కేరబదుగురు స్త్రీలుమాత్రమే సభకు విచ్చేసిరి. కాని వీరు మాత్ర మాణిములైయు - బ్రహ్మబాతి పీఠిక కలు - సరస్వతీమూర్తులు - వారిలో విశేషముగ నాంధ్ర మహిళాశిరోమణులున్నారు. తమిళతేజస్త్రీలు, కర్ణాటదేశి స్త్రీలు మహమ్మదీయ జనితలు కొలదిగా నున్నారు. ఏ యుద్యమమందైన ముదదుగు మన యాంగ్లభుజికాదా? ఈ పనివలన దేశతేమము కలుగునని తెలిసినయెడల నామహిళా ముందుగా ప్రవేశించు వారాంగ్లభుజికాదా? ఈ ప్రయత్నము వలన భాషాభివృద్ధి కలుగునని తెలిసినయెడల నా ప్రయత్న మందు మొదట నడుముకట్టుకొని దిగు వారాంగ్లభుజికాదా? ఈ కార్యములనక జగోపకారము కలుగునని తెలిసినయెడల నా కార్యమందు మొదటి యంజనేయు వారాంగ్లభుజికాదా? చొరవలొక బట్టుదలలో కష్టసహాయముతో సాంస్థవరత్యాగములొక బలపకాశితోడ దక్షిణ హిందూస్థానములోని యితర తేజీయుల కంతమాత్రమును దీసిపోక పోవుటయే కాక వారికంటె నావిషయముల రచనకు చుటుకు పాలు కలిగిన వారాంగ్లభుజికాదా! కాని మన కర్ణాటసోదరులలో మన తమిళ సోదరులలో నున్న దూరదృష్టికి మనవారి దూరదృష్టి రచనకే జంకుకేమా! రచనలే వన్నె తక్కువ గలిగి యుండుకేమా? వారు చచ్చున కేయంశము నవచ్చును. నమ్మిన పిమ్మటనైన నెంతకాలమో నిదానించి కాని యిచ్చింపరు. ఆ యత్నము నైనను సందేహములో జంకుతో సామాన్యోత్సాహముతోడనే యారంభింతురు కాని మనవలె నిశ్చయబుద్ధితో నిర్భీతితో నీ రంగ్రోత్సాహముతో యిచ్చింపరు. ఎంతసేపు వారు స్వరక్షణమును జూచుకొనుచునే వైకిబోయెదరు. కాని మనవలె 'మిగులనీ, తగునీ, ఉండనీ, ఊడనీ' యని మాత్రము రేగింపరు. మనకా రెంతసేపు వారిలో కారే గుడుగుడు గుంచము లాడు కొందురు. కాని యితర దేశీయసోదరులతో నంతగాక గలియరు. వారు జనులను గలియకచ్చున వీలగునకతవజుకు వారిని దప్పించుకొని తమగుటి చిలుకలతోడనే కూడి కులుకుచుండురు. ఈ యెంటు రెత్తుదనము మన పలుకులలో వ్రాతలలో నడతలలో మొగములలో గూడఁ గనబడును. జన్మదేశమును వదిలిపెట్టిపోవుట మనవారికే జావుగఁ గనఁబడును గాని యది దాక్షిణాత్యాదిసోదరుల కంతమాత్రమును గన్వకార్యముగఁ గనఁబడనేరదు. నాయనలారా! అంతయేచాలు! ఈ సామ్య విభేద పరిశీలన ప్రవాహమున నికఁ గొట్టుకొనిపోక ప్రకృతి జమమునుగూర్చి పలికెదను.

రాజీవాక్షీను కెల్లల రహస్య పరిమత్తనికదా మనవలెనే యుంటిని. ఏ పరిక్షలో నుత్తీర్ణులైన మత్త కాశి నులు, సభాభాషావితాళిత లగు సభరాజయానలు, నాల్గో యాయుత్తేద వైద్యవిద్యాధురంధర లగు సుధామ ధురాధరలు, రాజకీయ కాన్త్రుజ్ఞానాంధీర లగు ధారాధరధీరలు సభో గంగా భంగా భంగ ఘుంఘుకూరవ సారవజు పాటవ లగు హాటకగాత్ర రెండఱో యట సభ నలంకరించియుండిరి. ఆహ! ఇజుచే బంగారమునకు శోభ - పుష్పముచే వృక్షమునకు శోభ - సత్తముచే వాణికి శోభ - వైవభక్తిచే పృథు యమునకు శోభ - పడఁతిచే భద్రమునకు శోభ - అడుదాని యడుగుఁ దమ్ములచే జవిత్రముకాని భవన మెండుకొఱకు? వరకురామప్రీతికొఱకు. అదిగో కలపలి పాటటల వారు, దాపలి పాటటలవారు, మాధ్యమిక నీమంతములవారు, ముచ్చట ముళ్ళవారు, జాణుకొన్నలవారు చక్రబంధపు జడమట్టలవారు, తెగదాతెకు నల్లత్రాచు జడలవారు, దీర్ఘముఖులు, వ్రాస్యముఖులు, వర్తులముఖులు, మధ్యభంగీవదనలు, ఐంగారు చాయగల వారు, మెలిలివు చాయవారు, బాదముపప్పుచాయవారు, జీడిమామిడి పండురంగువారు. వేగన మొక్క జీడిపప్పుచాయ వారు, చామనచాయవారు, జీడింగువారు సీమబాగు రంగు వారు, బండికందెర గువారు, చంటిపిల్లలతోఁ జేతపిల్లలతో, కడుపులోని పిల్లలతో నటకు వేంచేసి యవ్వమనంతములైన కుర్చీపై గూరుచుండి యొకరినొకరు చూచుకొనుచు నెరి మట్టునకు వారే తమ యంతవారు లేనుకొనుచు ముసి ముసి నవ్వులు నవ్వుకొనుచు బ్రక్కనాతో పనిలేనే యేదో ముచ్చటించుచు, నడుమనడుమ నాంధ్రపత్రికను విలాసాస్థముగ జూచుచు సభా ప్రారంభముకై వేచియున్నారు. కలువల గమగమ పచ్చముల శాసన, గులాబిపూల గును గును, మొల్ల పూవుల మొల్ల, మొగలిపూల బుగ బుగ, పారిజాతముల పరి మళము, జెట్టుసంపకుల గొట్టు, మదనమస్తకల మత్త కలసి ద్రవరూపమున సమకూర్చి యులుమామకెల్లల యంగసాభాగ్య సంపర్కమున గృతార్థులైంది తరించుటకై యాటు బురువులు

కూడ నచ్చటనే కలసి మెలసి కాంతానేక సాయించుచున్నవే! వింత వింత తరుకులు చిత్ర చిత్ర వర్ణములుగల చీలు ప్రక్క నున్న పాలగమ్మ గోడలలో బ్రతఫలించి యకాలశక్రచాప కేతములను గల్పించుచున్నవే! విద్యుదాయన వృంత కరిధ్రవణమునకే తెలరేగి విసరుచున్న యోవాాయుడేశా! యాకాంతామల్లుల కుంతలములను గదలించినసకే - కొందఱు చేతులలో నున్న సాక్షి కాగితమును భవద్భారమునకే కెగురగొట్టిన సకే! కాని యాపూబోడుల మోములందలి "పొదరు"ను మాత్ర మెగురగొట్టకుమా? అది మహదోషము గుమా. ఆ బూడిదెనే యా పుష్ప గ ధు లు పరమసౌందర్య లక్షణముగ భావించుచున్నారు. భద్రముగఁ బ్రవర్తించవలయును నుమా!

నాయనలారా! సభ యొక సారంభించబడి యుండక పోవుటవలనఁ గాలక్షేపము లేక కాంతలు కొందఱు తావులింపుచున్నారు. కొందఱు మణిబంధములనున్న గడియారముల సవితోకించుచున్నారు. కొందఱు తొడ్డు పిలుచుకొనిచున్నారు. కొందఱు జన్మ మున్నుచుని యాతురవడుచున్నారు. కొందఱు కూ ను రా గ ము లం దీ యు చు న్నా టు. కొందఱు తెండు లతో కాని కి ను క్కు మ ను చు న్నా టు. ఒక వజరారత్నము Native punctuality అనగ నిడె యని యారాధనరదేశము నానేతు పి మా చల త్యంత మా త్మేషించి తన చిత్రకవో ధోరణి కెవ్వరును నవ్వబోవుటచే దానే హాహాయని నవ్వెను. నాయనలారా! ఆమె యెటు లున్నదో చెప్పనా? కెల్ల భూవంత తెల్లని గొను దొడిగిని యున్నది. ఆమె గొంతుమిడి క్రింద జేతుకు కల కర్ణచంద్రా కారముగ నామెకీరము నిరాచారితమై కనబడుచున్నది. కన్నులపండువుగఁ గనఁబడఁదగిన మొగమైనను బూర్తిగఁ గనఁ బడకుండ జనువారు మేలుమునుగుమర్యాద నెర్పాటుచేసి యుండ నయ్యయ్యా యాయమ్మ యీ దిగంబర క్షత్రీ నవలం దించిన దెందులననా! ఆమెభర్త సీమవైవాదిట - అది యీమెవస్త్రు వైఖరికే గారణముట. నాయనలారా! చూచి తిరా? కొందఱు కునికిపాటులు పడుచున్నారు. అబ్బ! కనిపెట్టుకొనియుండుట కష్టముకాదా? ఇంతలో నొక్కయోమె "అబ్బ! కుర్చీకి నల్లులమ్మా" యని తటాలున తేచివీచుకొనకొనుచు మఱి యొకరిచ్చివై గూరుచుండఁబోవఁగ గొందఱునవ్విరి. "అమ్మా కార్యమలో నల్లియనగా జుప్తికివచ్చింది. క్రిందజనార సారస్వతాను బంధములోఁబడిన-సలకెమత్తుల మూమః మహాసభా సాక్షిని నీవు చూచితివా?" యని యొక సూలకాయపు ముండ రాంగయొక్క యడుగుకట్టి యంబుజాక్షి నడిగెను. "మాడకే మమ్మా! యిక్కడ! కాని యది యేముద్రేశముతో నాతిండు వ్రాసె నో తెలఁగొట్టుకొనిన నైన దెలిసినది కాదేమి?" యని యామె ప్రత్యుత్తరమిచ్చెను. "అయ్యేయ్యమాట యేమి? మిగిలిన సాక్షుల యుద్రేశముల మాత్రము తెలిసి యేడ్చినవాయేమి?" యని యామె తిరుగవనెను. వారి యిద్దఱు సమీపమునక గూరుచుండి యీ సంభాషణమంతియు వినిన యొక్క పూర్వమునాసిని "హనుగంటి అక్షి సరిసింహారావు పంతులుగారట! ఆయనకు సాక్షియు జంఘాలశాస్త్రీయు నేనుగుదరని" వారి యిద్దఱు నడిగెను. "ఒక! నీ పాంపర్తియు బంధలైపోను!" యని వాడె "అందువలనకే కాని కడుపుచక్కిలగునల్లు నవ్విరి ఇంతలో నందఱు లేచుచున్నారు. అగ్రాసనాధిపత్ని గూడ వచ్చిరి. "క్షమింపవలెను. క్షమింపవలెను" అని కీచుగొంతుకతోఁ బలికి యామె యొకకుర్చీపై గూరుచుండెను.

అంతలో నొక్క మహిళామతెల్లి లేచి గొంతు నవరించు కొని వైటవైడున్న బొల్లెముకు రచనకే భద్రపణచి కుడచేతతోఁ బమ్మద చెఱుగును గానంత దగ్గఱ తీసికొని యొక్క కాలిపై నిలువబడి యొక్క కాలిని గుర్చియంచువైచుంచి దీర్ఘమైన నివ్యాసము నొక్కటి తీసికొని మెడలోని గడియారపు గొట్టిను మీదఁ గానఁబడకుండ వైట లోనికి వేసకొని యిట్లుక్షిప్త సిం చెను. "సోదరీమణులారా! మీ యందఱ పక్షమున నేను నాల్గుమాటలు చెప్పటకై లేచితిని. పాలలో వెన్న యెట్లో, పుష్పములో మకరంది మెట్లో యీ పురపురంధ్రులలో నిచ్చటఁ జేరవారట్లని నేను దృఢముగాఁ జెప్పఁజలను. ఈ సభ కొన్ని కారణములవలన రహస్యముగాఁ జేయబడినది. ఇది మనము జయప్రముగా జరుపుకొనఁగలిగినయెడల నఖిల భారతీయు వారి వార పతిమత్తు నచిరకాలములో మనము స్థాపించి పనిచేయఁ గలుగుదుమని నా విశ్వాసము. ఈ సభ యెందులకుఁ జేయ

బుడిసదో యగ్రాసనాధిపత్ని గారివలనను నుపన్యాసమియ్యబోవు నా సోదరిమణులలోఁ గొఁడవలనను మిఠుఁ దెలిపియున్నది. మనమిట్లును సభా కార్యనిర్వహణమునఁ గ్రాసనాధిపత్ని నెన్ను కొనవలసియున్నది. ఏఁది సంవత్సరములు దాటివారును, బు రాణేతి వాసాదపరిచితి గలవారును ఒదుగురు పిల్లలన్న తల్లి యొక్క పుణ్యసంప్రదము నువాసనివడియు నను శ్రమలభ్రమ ధాంబగా గ్రాసనాధిపత్ని గానుండుటకు వయసుచే యోగ్య తిచే విద్యచే నర్హులకు లగు వారు కావున వారిని నేను సభవాదమున నెన్నుకొనుచున్నాను." ఓట్టిమె (వలపాదిం చిన పిమ్మట నొక్కతెను లీలాల్పాయై లేచి "యావలపాదం మును నేను బ్రతిపాదించుచున్నాను" అని చెప్పి వెంటనే "ఆ. ఆ. కాదుకాదు యావలపాదమును నేను బరిపాదించుచు న్నాను" అని యెద్దుకొని యంతలో "ఆ. ఆ. అదికాదుకాబోలు యావలపాదమును నేను బరిపాదించుచున్నాను" అనిపలికి ముచ్చటలు పట్టినందుకు గింజయితి మొగముచెసికొని యుట్టె కట్టిపైఁ గూరుమందెను. Not a happy selection" అని గొడవట్టు కాంతాకోమణి యగ్రాసనాధిపత్నిఁ గూర్చి కొంత గొణుగొనినెను. అగ్రాసనాధిపత్ని గారు యెన్నఁగఁగఁమునఁజి బోయి నిలవఁబడగ నందఱు కిరతీశ్వర్యులు లాఁగిరి.

అగ్రాసనాధిపత్నిగారి యుపన్యాసము

"సోదరిమణులారా! ఇద్దుఁడు-ఇద్దుఁడు-ఇద్దుమీరు-ఇద్దుఁడు ఇద్దు మీరు-కిరతీశ్వర్యులచే ఇద్దులు చలపిల్లలు విదినండి తెలుయా బెదితయా కాని యింటి వెంతు లెగిపోవఁ బోరు వెట్టుచున్నారు. ఉపన్యాసమందలన వాగిపోవలసివచ్చి నది. "allende" అనఁగ జప్పున నోరుమూనుకొని పడియుండు టకు జ్ఞానమున్నవారో! అయ్యయో యిట్టి చలపిల్లలు. "రవంతి నమలఁబెట్టరాదటమ్మా!" యని యగ్రాసనాధిపత్ని గారే వారిని మందలించిరి. "దేశక్షయమునఁ జిల్లలే పెద్ద యువకోధముని" పూర్వపూర్వ నువాసినీగారు పంతు నీధాంతవాక్యములఁబలికిరి. "నీకా బాధలేపోవుటవలన నీవు మహద్విప్లవము రాలవమ్మా" యని యగ్రాసనాధి పత్ని గారు మెను బహుసించిరి. పెద్దకావ్య క్రమమున కంతకునుపిల్లలచెప్పుమాపాదంబఁబడినది యందఱు తివారినాలాడిరి. సభలోఁ గలిగిన యాఁవారివారూత్పత్తి నీయకాంతి యాసంతోధము యాకోతిగాంచి యాపిల్లలందఱు శ్రోతోద్రీకితై (కమ్మదిలఁగఁ బైల యడ్డుకట్టి బ్రచ్చియుగఁ బైవారికఁ గనుకట్టుగ వాసలభున సమత్కారియై పిల్లల తోడలపై గట్టిగట్టి దోడలు డగ్గఁబోక్కి పినుఁగొనుచుఁ జీకొట్టుచు సభాభవన ద్వారమున ద్దతుఁబోయి యచ్చటి పారా జవాను గడ్డమును గట్టుటాపి బెంపించుచు "తానెట్టియెద్ద నెవ్వడు గొల్ల నెల్లకొనుచు గూరుచుండుటకు ఒదులుగ నీ గుమ్మములోఁ గూరుచుండి శుష్టుఁకలెనుచుంట్టినుదాయంపఁ గూడదమి." యని సమయమున కిక్కఱకు రాఁడనున్నుగల బను జచ్చు జడిమిచే నాధించుచు-నివారి వైసతిమిచ్చునప్పుడు పిలవఁబడినది నీ రాఁగూడదని కిరతీశ్వర్యులగు సత్సరి మెనచ్చి కొనుచు నచ్చుల నె కొంతసేపు నలవఁబడెరి. ఇక సచ్చటినుండ భ్రమరాంబగారి యుపన్యాసపుఁడరుకాయ జరుగుచున్నది.

"మీరు నన్నగ్రాసనాధిపత్ని గార కయిడిచే నేను మ హానంద మొందితిని. బెంగుబూరుకఁ జదువుకొని వి. ఎ. పరీక్షలో నుత్తీర్ణు రాండ్లై న వారెం డ తో యుం డ పమకుఁబోయి సర్వవిధముల క్రమమైన జన్మాంత మేరపడి- రచ్చేసిన జాకోతిల కి శాసనంబులైన లోలాలులుండ- నూరు వాటి యున్నుడును బైకబోయి యులుగని నేను- మీరుమిట బలవఁబడుటైన సర్వసీమియల యక్షిజ్ఞాన సాంప్రద్యం రీతి నేను- బూర్వచారిత్రములవై వృద్ధి నయిన్న నేను- నూ నవనాగక వారినిభి క్తగ సనాధిపత్ని గా నీయమింపఁ బడుట పాన్యాసమగు నుండు నేమాయో యడలచున్నాను (No No అని సభలోగోలు) అనివార్యులు కాఁగఁముచే నేనాలస్యముగ వచ్చినందులకు తమింప వదుచున్నాను. కిరతీశ్వర్యులు ననుసరించి నేను బ్రారంభోపన్యాసము మొదలెడిన స్థితిల వత్తుతి యాభ్యవ్యయముగాని దానిని బదిలకొని నేను సప్రవలనమాట లేనో ఁడెవల నె చెప్పెదను. తమింపవలయును. శ్రీమతి మంగతాయారబగా రిచ్చు డివనస్యసితురు. ని యగ్రాసనాధిపత్ని పలికినను. కాంతావార కిరతీశ్వర్య గ్రాత విధ్యువన మంగతాయా రుపన్యాసవీత మెక్కను. ఆ మగచంపలకేరం గొంత యుపన్యాసముగా నున్నది కాని గ్రూపము కొంత మంచికే నుమా" యని తాయార్యుగారిని బొచ్చి యొక్క తిరుణిపిటి (పక్కనున్న కాంతో నిమ్మళ యుగఁ బలికెను. "నీట్లు తాడిలాగున నా పొడుగుమాత్ర మేంత సొగసుగానున్న దని యాకాంత మంగతాయారలో

వత్తియొక్కలోఁము నగఁపఁచెను. ఆహాహా! అన్యోన్య సాం దర్య పరీక్షకంటె నన్యోన్య కస్త్రా)లంకార పరీక్షకంటె నాఁడు వారి కిరతీశ్వర్య మున్నమైనకావ్యము వత్తియొక్కటి లేదుకదా! ఒక శ్రీ వత్తియొక్క శ్రీని జూచుట తటస్థించినప్పు డీమె యామె బుగ్గలు బుంగబుగ్గలూ. కవులు దొప్పచెవులూ గ్రంథు డిల్లిగడ్డో పరికిలింపక యుండునే యుండదు కద. ఇక నీమె యామె నడుము లావని యనును. కొంత మెఱక యనియొక గనులు మిగుల లోతనియు నొక్క చాలితామనములూ నెద్ద పఱచుకొని యుండును. విద్యారతులు కాని వేఁడులలో మాత్రమే యాకట్టియున్నదేమోయని యనుకొందురేమో అట్లు కాదు. శ్వభావలో విద్యారతులు కానీ! విద్యుచ్ఛలులు కానీ! కవితామహానీయలు కానీ! యాంగ్లేయభావలో B.A. లు కానీ! M. A. లు కానీ! ఇక నెంతవారై నగ్రాసనాధిపత్నికొకరి మామ కొనుట నిర్ధించినదే నే నూ కన్ను ముక్కుతీలు కడితు మాత్రము తిప్పదు. తప్పుదు. ఎట్ల నిల్చుజాకట్టు నల్లముక మాలుగాకరా పరీక్షింపుదు. కథారాసు గాజులు గడిమారపు గొలును పరీక్షి తప్పుదు. ఒకరి వంతమునుగూర్చి విద్యనుగూర్చి బుద్ధినిగూర్చి పరీక్షయనదని వారిలో ద్వితీయముకూడ గాదు. తృతీయ పక్షమేమో. ఒక వగవాడు వత్తియొక వగవానిని కాంచినప్పు డాకఁ దే కారణలో పండితుఁడో యని యోజించుచుగాని యాతని దేత బుట్టుముక్కోయని యిగిలించుడు. ఇక నిది కావనను. తాయారమ్మగారు రుపన్యాసించుచున్నారు. విందుము.

తాయారమ్మ యుపన్యాసము

అగ్రాసనాధిపత్నిగారి! సోదరిమణులారా! అయినది. ఆతనివని- అడఁగినది- ఆతనియెగురు చల్లతీనది ఆతనిజాంగు. మగవాడిక వనకు దాడుడు- దాసాధముడు. మన కన్యోన్యాభి సంధన మహావనము నిర్ధించినది. ఇది మహానుదినము. భామా పరిణామచరిత్ర మంచిది యత్తమా త్రమాధ్యాత్మము. అదేలే అట్లుఁకుండెదరేలే! మాత్రే మాత్రేయని కేళియైన రేమి! అట్లు తెల్లబోయి తిలఁచుచుండిరే! చూడలేనా? Mailపుత్రకలలో నేమి వ్రాయఁబడియున్నదో సతుల కన్యల వలకుఁ జంద్రకాసారములే! అయ్యయో! వి న నై న లే దా? కాంతల కర్ణ ము ల కు గాం ధ ర్య గా న ము లే- మగవాని మనస్సును బరీక్షిం పఁ గ ల యం త్ర ము నిర్బంధపడి దఱు- ఆటోయేమి నిశ్చయమే - ఆతని మనస్సు బట్టబయలుగఁ జేయుసాధము నేఁడు సాభాగ్యవతుల భాగ్య విశేషముచే బయలు వెదలినది (నవావ్వా! నవావ్వా యను కే కలు) ఇప్పుడు మీ మనస్సు లుప్పొ గుచున్నవా? ఇప్పుడు మీవ్యాసయము లెరిరి యెరిరి తాడవించుచున్నవా? ఇప్పుడు మీతనులత లాపావ మస్తకముగ మొగ్గదొడిగి కొల్లిల్లుచున్నవా? ఆతని మనస్సున కింక దాఁచఁబడి మెక్కడిది? దాఁచినాడు. దాఁచినంత కాలము దాఁచినాడు. పిడికటిలోఁ గట్టికఁబెట్టుకొని దాఁచినాడు-కొటుకేలులో దాఁచినాడు. కనభూతు ముడిలో విగించి దాఁచినాడు. వెడలి నవ్వులతో మలామాచేసి దాఁచినాడు. తళాకోళపు మాటలతోఁ దేనెపూసి దాఁచినాడు. (సింగ సింగ అనుకేళు) (వెయితమాలావ పువ్వకలాపములక్రింద నడచి పెట్టి దాఁచినాడు. (చీచీయను కే కలు) వెలిపిరీపు నేమోయని గాధ పరిరంభముల యిఱకలును దాఁచినాడు. మనసున దొంగతనమే లేకుండునెదల నింత ముడుచు కొనుట యెందులకు? ఇంత యడఁచి పెట్టుకొనుట యెందులకు? ఇత మూలముల దాఁచిపెట్టుకొనుట యెందులకు? ఇంత ప్రాంతి పెట్టుకొనుట యెందులకు? సోదరిమణులారా! మనము కట్టితేలలము. అమాంబలము. నిమ్మకలలము. తెల్లనిపెల్ల పాలు లుల్లు వెల్ల నీకు లనుకొను శుద్ధ నర్తకాలపు గోలము (ఒకడు వినుడు అనుకేళు) రాత్రులం దాలస్యముగ నిఁటికివచ్చినందు లకు మగవాడు కాఁగఁమెప్పుడొక జెప్పినాడా? ముంగళి మీఁద గూరుచుండి మూఁడు మెరుకులు ముక్కున నంటించుకొని తుట్టుక నెగిరిపోయి-ంచులకుఁ గానికఁమెప్పుడొక జెప్పినాడా? మొగము ముడుచుకొని ధురుధుమలాడుచున్నందులకుఁగా కణ మెప్పుడొక జెప్పినాడా? పొట్టిపొట్టి టక్కుటిక్కు ప్ర త్యుత్తముల కెప్పుడొక గారణముఁ జెప్పినాడా? ఎడ మొగ ము వెద మొగములకుఁ గారణమెప్పుడొక జెప్పినాడా? ఆర్థ ము లేనిమాపులకుఁ గాఁగఁ మెప్పుడొక జెప్పినాడా? పదు నాల్గు పర్యాయము లెద్దము చూచుకొని నీటుగా గోటుగాఁ బా పట సునించుకొని మీసాలకు మల్లె నూనె కాచికొని పట్టునత్త ముల దొడిగికొని వైసి నెట్లు చల్లుకొని యత్తకుపు సాపాలు లాఁగన గమగమలాడుచు వీధిలోని కొయ్యారముగఁ బోవుట

కుఁ గారణ మెప్పుడొక జెప్పినాడా? (చీచీయను కే కలు) త్రిగాఁ గాపురమునకు వచ్చిన పిమ్మట నె పదిదినములు మనపిచ్చి ధారాశ్రముగ దయాదాక్షిణ్య యుక్తముగ మాటలాడెనోకాని యటువైన నాతఁడట్లుండెనా? ఆతని మనస్సులో నేమున్నదో యని తెలిసికొనుట కెంతయైన జేవులాడితిమే! ఇప్పుడేది మనకు ముంతేతి కంఠమైనది! మన కాలని మనస్సిప్పుడు కిరతీశ్వర్యులక మైనది! ఇంతటియొడి యాతని యాటలు సాగునా? ఆతని తిరుపి ధులింక జరుగునా? సినీమా వంక పెట్టుకొని సింగారింతుకొని యాతఁడు పోఁబోవఁ జెప్పట్లుకొని యాతని నీచీవు లేచ్చి మం చమువైఁ గూరుచుండఁ బెట్టుదుము కానిమానదమా? ఆతని యె క్కువ యేమి యేచ్చునది.

అది యెంత చమత్కారమైన యంత్రమో మనమూహించుకొనలేము. తెల్లనిగాజు బుడ్డిలోఁ బెట్టిన తెలులాగున నాతని మనస్సు మనకుఁ జేటు తెల్లముగఁ గనఁబడునట. నెదాన. ఇంత కంటె మనకుఁ గావలసివడిమి! ఆ మనస్సు పెద్ద పెనెట్లంత కంపము పెట్టెనరే గుండ్రముగా నుండును గాబోలు! దానికై వారపు టంచెంతయో పాడ్డిగులక్రింద భాగంపఁబడియుండును గాబోలు! నాయూవామెదో చెప్పుచున్నాను. అప్పైఁగఁగా వచ్చును. ఆ పాడ్డిగులేవో నాకుఁ దొచ్చిట్లు చెప్పెదను. (1) భార్యను బుట్టినట్టికఁ బంపుట కిమ్ముతేక పావుట (2) భార్యకు నలు చేయించుటకు సమ్యంతంపఁపావుట (3) భార్య నవనాగిక పద్ధతిగ నీకారింతుక నీవీధి గుమ్మములో నిలువఁ బడి స్పష్టి లోని వింతల ను విమర్శించుట కంగీరిక పావుట (4) ప్రెసి డెంటుగాఁగాని స్పీకరుగాని పెండాము వైఁబోవుట యావరేక లోలోన నెడ్చుట (5) బంధుమిత్ర మర్యాదచే భార్యవై వారితో మాటలాడుట పనికిరాక పావుట (6) తినుటవచ్చిన రాఁబడినంతయు నజానైసలతో భార్యకు నన్నుజెప్పుట కసమ్మతిమగుట (7) భార్య నాకో ఆపరమ నులోఁ జెరుటకుఁ జఱియట. ఇదికా-దొంగకెరులు-దొంగ చూపులు-దొంగభోజనములు - దొంగట-ట-దొంగప్రేమలు అట్టి విన్నియు గలిపి యొక్క పాడ్డిగుక్రింద జేర్చెదను. ఇటులెన్ని చెప్పుగలను. ఇట్లే మత్తొన్న పాడ్డిగులేవో యా పెనెట్లు చుట్టు దిగ్గర దిగ్గఱగా వెలువేటుగా నగర్జయిగు నప్పు డింతిర్భాములతో నుండునని నాయభిప్రాయము. దాని మీద నీ యుండు మొదలుకొనియా యాయవలకొక్క ముల్లుం డును. కంపస్సులో ముల్లుతిర దిశను జూపుట్లు దానివై ముల్లు న్నదే అది యిదిసరిము వెంబడి నాయా పాడ్డిగులు కూటిఁగ జూపుమును. సోదరిమణులారా! తి మకుఁ దెలిసినవా? ఇక లోపమెమున్నది? పరశ్రీలోలతి యను పాడ్డిగువైపున ముల్లు రవంతి చూపుచున్నట్లు మనకంటఁ గాసంతపవన యెవల జూట్టు పిలకపట్టుకొని యాచ్చి లేచ్చి మందపుకొటికి ననాడు పట్టెదతోఁ గట్టిపెట్టలాని పనికిమాలిన వనత ప్రహ్వ స్పష్టిలో నెచ్చివైసి నుండునా? (పనుడు వినుడు అను కే కలు) మఱి యొక్క సంగతియేనగు- పరశ్రీలోలతి యను పెద్ద పాడ్డి గున్నదే-ఇది ప్రాహ్వలా-పాహ్వలాంతిర్భాగముల క్రింద విభా గింపఁబడి యుండి యులువైన నొక్కొక్క యంతిర్భాగములూ కాభాంతిర్భాభా భేదములుగూడ నుండియవల బొగుగా నుం డు నేమో మారాలోచింపవచ్చును. ఇంతకు నాయత్త మెట్టి దో తలితుకుండ నున్నది. ఎటులున్నను శ్రీల కిడి యర్థం తోప యుక్తముగా నుండక తీరుదు. కావున పుష్పశ్రీలంపిలు తలకొక్క యంతమును గొని యుపయోగించు కొనుచుండు నెదల స్వాధీనభర్తృకరై సౌభ్య మొదలుచుని నాయభిప్రాయము. అదిగాక కన్యాప్రదాన సమయమునందొడ్డి కన్య కిడి యరణముగా నిచ్చు సదాచారము త్వరలో స్థాపంపఁ బడవల యును. అయంత్రము మగవాని మెదలో కన్యోన్యముగఁ గలువల యునో, కాక పరిశోధనమున మాత్రము వంకక్రంద జెట్టిమో నడుము.కుఁ గట్టియో యుపయోగప ప వలయునో యొకఁ దెలియవచ్చుది. ఇప్పుడు జేసె శ్రీరత్నము లిరునువార్య విచారింతుకొని విమర్శించుకొని స్రవణముకొనుటకై యా రసన్య భేద గావింప వలసివచ్చింది. కావున నా సోదరి మణు లందఱాలోచింప వలయును".

ఇట్లు పన్యసించి యామె యుపన్యాస రంగమునుచుండి క్రిందికి దిగెను. అదఱు కిరతీశ్వర్యు లిచ్చి. ఆంత నగ్రాసనాధి ప్తులాల లేచి సోదరిమణులారా! అయితాత శ్రీమతి వేంకట వేంకటాంబగా రుపన్యాసంప వలయును. అని పలికినను. అగ్రాసనాధి ప్తులాల! నాపిల్ల యంక నేడు పు మానలేదమ్మా! నేను రాజాలను. నానటిదాని కుప న్యాసములు కూడనా? నాపిల్ల యేడుపురే యుపన్యాసము లని" శ్రీమతి వేంకటాంబగాని సభాద్వారమునొద్దనుండి కేక

కాదు. “ఏమి పిల్ల, హూ!” యని కొండలు వినుచుకొనిరి. ట్టి పెద్ద విద్యుదగతి యుపవాసము పిల్ల కారణమున లేకపోవుట మిగుల శోచనీయమని కొండలు చింతించిరి. “ఏమైన నగుచుండును? పిల్ల నింటియొద్ద దిగిపడిచి రాలేపోయినదా?” యని కొండలు వందలించిరి. ఇట్లు కొంతసేపైన పిమ్మట శ్రీమతి భవరాంబగారు లేచి యిట్లుపద్యించిరి.

భవరాంబగారి యుపవాసము

సోదరి వణులారా! అనివాద్యములగు కొన్ని కారణములవలన మనసోదరీకణి శ్రీమతి వెంకట వెంకటాంబగారు పర్యవేక్షించుటకు పోవుటకు బట్టియుఁ దరవాత నుపవాసము పాటించి యున్నాను లేకపోవుటకుఁ బట్టియు నాకుఁ దోచిన మాటలేవో చెప్పెదను. సోదరివణులారా! నేను చెడ్డవానను. పూర్వాచారపరాధానను. నామాటలు మాకు రుచిమంతులుగా నుండవచ్చును. అయినను మాటలదాక కప్పుదు కావున మాటలాడెదను. మాకాలస్థి కలుగకాలస్థి కలుగు. మేనులేమామల యజ్ఞలలో మెలగినవారము. అందుకొద్దల యదభులలో నాటిలేటి వారము. బావల మెడల భయభక్తులుగలిగి ప్రవర్తించినవారము. మఱియును ముగ్ధులవారము. కడుగుల పిల్లలగుననుభవత్రోఁబగ లెన్నడు మాటలాడియైన నెఱుంగనివారము. భర్త మాకుఁ బెరిగినదనియు భర్తృబంధువులందఱు పూజనీయులనియు విశ్వాసముతోఁ బెరిగినవారము. మామగారిని ప్రతిరోజు బట్టెడన్న మెప్పుడైన బట్టిన పాపమున మిరుపొయితిరా. లేదు. అత్తగారి కాలిమీద నెట్టె చేయిచేచి యెఱుంగుదురా? లేదు. పోనిండు. బావగారువచ్చి పప్పుడు రవత కేమటకైన బ్రయత్నించెయ్యుంటిరా? లేదు. భర్త పచ్చిపప్పుడు లేక్కయేమి? చనువుచే గౌరవించు పోయినను గణలేదు ఏమి? అత్తమామల నాటికి పాగనంపకు. డమిరు భర్తనే వేరకపోయితిరి. ఇక బావగారి లేక్కయేమి? మీ కెప్పుడూచి వానియంటివాడే లేచిపోయెను. గర్భాధానమైన వెంటనే వారికి మి అని మాకు కేటికి కాపురమయ్యెను. ఆర్థానర్తకమున నూచాముగ నత్యుచున్న సుఖు కుటుంబంబునదాయమును విహింపవలసి? సోదరివణులారా! మీరేకారా? తండ్రికి గొడుగులకు వ్యాధ్యములు-సోదరులకు సోదరులకు వ్యాధ్యములు-అంతింపకు లేవరి మూలమున నచ్చుచున్నవి? సోదరివణులారా! మామూలముననే కాదా? ఇన్ని అడ్డవనలతోడను స్థాపింపబడునకు, వైద్యులతోఁ గొండలు న్యాయమూర్తులు నియమింపబడునకు బాలవట్టుకుఁ గారణభూతులెవరు? సోదరివణులారా! మీరేకారా? ఈ కేటికికాపురములు వచ్చితిమివారకు. గొడుగుల వారకు డండ్రకిలేదు. తండ్రిమీదకు గొడుగులకు లేదు. అన్న మీదకు దమ్మునికిలేదు. తమ్మునిమీద నన్నకులేదు. అన్ని బంధువేమటకుడ నడంగుంటిని. అతిభివ్రాజులంకముండే యంతించిని. అందులకుఁ జింత యెక్కువయేలేదు. పోనిండు. అత్త మామలవలన. అందుకొద్దలవలన. బావలవలన అందులవలన. మరీయెవ్వరునవలన. భార్యయే వైకుంఠవని భర్త-భర్తయే వైకుంఠవనిభార్య-యనుకొని యన్యోన్యము ప్రేమించుకొనుచు మిరిన నుభయముగా నున్నారా? శ్రీరామరక్ష! శ్రీరామరక్ష! ఆ సఖమైన గణంబుడేమి ప్రార్థనము!

M.A. పరీక్షలోను తీర్మాన వాదన నేరబది గూపాయల పై నెక్కువ దొరకుటలేదుకదా? అందులో ప్రావీణ్యమునైన మెడల నామాత్రమయిన లేదుకదా! సుసాము దిద్దుకొనుట మాచేత కాదుకదా! అరసేరు విద్యుగత్రైపు వేముల కాలు గూపాయల కన్నలక్కడదా! భర్తవైకి పోయిన యెడల నింటిలోదిట్టలేక పోవుటచే నాల్గుగూపాయలకొక నాకరుకదా! ఈ నాకరులు సుసారమును ధృష్టమచేయకుండ రవత నిట్లుటకు ప్రధరవ మూమునను బ్రతికావతన మూలమును మాకు వెఱపిలేదుకదా! ఇదిగాక వారమునకు రెండు వెలులోజు నబ్బు బిళ్ళలు - రెండు మోసానీలైపుబుడ్లు-రెండు హీలనుబుడ్లు-రెండు మొగ్గు మెలుగుబూడిదబుడ్లు-రెండు నింటుబుడ్లు ఇక నేనో రెండు వటి యింక నేనో రెండయ్యెను. ఒక మాంససారములు బాగుపడుటయెట్లు? కోశాన కైదుపర్యాయములు నబ్బుపెట్టి మొగ్గును గట్టి దోము కొనుచున్న మీరుదకుముననే యొక్కసారి యంటికివెలి తోముకొన లేకేమి? యెంటు గంటకు ఒన్నీరుబుడిచిన పిలసముగాఁ జిలకరించుచున్న మీరు ముగిసిలో రవత వేడ నీళ్లు నల్లలేకేమి? మీందుకు దానీ యెందులకు? ఏమి మియ్యెను. ఇదియే తగని యర్హత యుండవచ్చుదు సాయంకాలముగుసకి నీనీమా తిప్పుయ్యెను. మగవాడితత్వము నెదురు నుటకు ధనమెక్కడి యిండి తీసికొని వచ్చునని మీరనుకొనుచున్నారు. అప్పుదొరకి యిదికాదురా, భగవంతుడా యని లోలోపల గుమిలియెప్పుచు

భర్తయొంటికిరాగ “నదిగో నన్ను జూచి మొగ్గుము మాడుచు కొంటిని. నీదృష్టిచూచియెవతె మీదనో వ్రాలినదని” పెద్దతనమైన యోజంతుకుడ నాతని మూతిమీదకు బాడుచుటకు మీరు సిద్ధుడను చున్నాను. పాపము! మీధాటికాగలేక పాటిపోయియాలని కల్లియఁ దండ్రియు నాతనియొద్దనన్నయెడల మిరుంతలని చేయలేదుగదా! సోదరివణులారా! మీయెడల మీభర్తల మంచితనమున కెన్నడు లోకములేదని నేను నత్యయముగాఁ జెప్పగలను. మీబూటకము స్టాకింగులకై గొనలకై జాకెట్టై ప్రావిడర్స్ ట్రస్టు (వాక్ ప్రావీ, తిరుగ దొడి ప్రావీ) తుట్టదకు తనవాటాదెమిలా యీనా మమ్మకొనినాడా లేదా? మీగాఁగమకొను నేదె దూడమి కృష్ణ హాస్యని యమ్మకొనినాడా లేదా? గంగితము చాలదు. పాశ్చాత్యులవలె నాత్యయముగాడఁ గావఁ యుని మీరకొరికప్పుడే యొంటికాలి భరతమో చెప్పి నాడఁదురా లేదఁదురా? కొరపానలకలె బుర్రులతో Shake hands చేసికొని ఘనతలేదని మీరు మూతిమిడికెట్టికప్పుడు తాను నల్లరు పెద్దమనస్సుల యెద్దకు మిమ్ము దీసికొనిపోయి వాటితోఁ గరచాలన మహాత్మ్యము చేయించినాడఁదురా లేదఁదురా? మీరు బెవాడకో విశాఖ కట్టమునకో కాంతాభల నపవాదము లిచ్చుటకో వినుటకో పోయినప్పుడు తాను చేయగలవచ్చునని అమ్మ అమ్మ యని యెద్దు చుట్టికెల్ల నోదావలెక కంట నీరు పెట్టుకొనినాడఁ దురా లేదా? సోదరివణులారా! మంచికి మంచిచెప్పకో నలయును. కెట్లకు కెట్లకెప్పకో నలయును. ముంగురుల మకరటింకర సోగమకొను మీరు తల నీచెయ్య నాచెనయ్య బెట్టెడు కెడలన్న గత్తిరించుకొన్న నేను బ్రతికెయ్యండగానే యాకగ్గము మాడలనిచ్చినదా యని లోపల నేమి యెద్దినాడో కాని నైకి నోరు మూసికొని పడి యుండెనందురా లేదా? అతఁడు మీద యెక్కి అ కిన్ని విధముల ప్రాకులాడుచున్నాడుగదా! మీ సంతోషముకొను కన్నయను జంపుకొనినాడుగదా! మీరే పడవములుగ భావించి ప్రాధించుచున్నాడుగదా! ఇంతకంటె నాతఁడు మీకేమి చేయవలసిగదని మీ యభిప్రాయము? మీకింత విధేయఁడైనప్పుడు మీ యెడల నింత దైవ్య పదియన్న మీకొనుట నట్టి కనికరమైనవాడే పోయినను నిక నతని మెడకో నడమునకో యాకొత్త యంత్ర మొక్కటి దగిలించి యాతని మనస్సును గేవలము దిగంబరమొనర్చి యాతనిని మఱిత బాధించదలచితిరా? మగముడ కొడుకునకు మనస్సునని ప్రాణుని యెదియు నండఁగూడదనియేనా మీ యభిప్రాయము? మీచేతిలో బొమ్మగలె మీ కాలికింద బోడువలె నాతఁడు నిత్యైతన్య ప్రపత్తితో నుండవలసిగదనియేనా మీ యభిప్రాయము?

సోదరివణులారా! కట్టు మాటలాడుచున్నానని కోపపడకుడు. శ్రీమతి తాయారమ్మగారి తీగమైన యుపవాసములోని సంగతులను ఒట్టి యట్టి మాటలాడవలసి వచ్చినది. తీమింపుడు. ఒకని మనస్సుకనికరప్రత్యక్ష మగునట్లు భవంతుడు సృష్టించుటచేతనే బ్రతుకు లింక దక్కుచున్నది కాని యటులే కానివో వాడు దీనిని దగ్ని యది వానిని గలచి, వాడు వానిని నలకి యది వీనిని గొంతుపిడికి అయిదు ఖండములలోనున్న యాడువారు మగవారందఱు మూడు దినములలో నొకరి నొకరు జంపుకొందు రనుట కేమైన సందేహము?

ఇదిగాక వటియొకటి. ఈ చిత్తుమాలిన యంత్రము నేవఁడు సృష్టించినాడో యెఱుంగుదురా? మగ వాడు. ఎందులకు సృష్టించెనో యెఱుంగుదురా? మనకున్న తెలివి మగ వానికి లేదు. పదునాల్గుపుటములువేసిన రాక్షస మన మెట్లయిన మగవాని మనస్సు కనిపెట్టగలము కాని తల పగుల గొట్టుకొని గింజుగొని తన్నుకొని చచ్చిన నైనసరే వాడు మన మనస్సులను గనిపట్టలేడు. ఎన్నిపాటలు పడినను యెన్ని యెద్దు లేడ్చిన మన ననాస్థము లాతనికి దెలియక పోవుటచేత తుదకుఁ బాణము విసిగి యిందులకుఁ ప్రపంచము భగ్నమైనను సరే యని యీ యంత్ర మొక్కటి నేటికి గల్పించినాడు. ఈ యంత్ర మొక్క మనస్సునివలన సృష్టియైనదికాదు. సృష్టి యారంభము నుండియు మగజాతి యాడుదాని మనస్సులోని రహస్యములు తెలిసికొనుటకుఁ బాట్లు పడగాఁ బడగా - నూనాము లూసిన పగ నూసినపగఁ గల్పనలు చేయగఁ జేయగ దారులు ప్రొక్కగఁ ద్రొక్కగ పూనలు వేయగ వేయగ దుట్టుతుదకుఁ దాను శ్రీ చేతిలో పట్టి కనికరమాలిన చచ్చు పెద్దమృత్యు యగు నప్పటికి యంత్రమును సృష్టింపగలిగినాడు. ఇది మిశాంప తీయుటకుఁ బట్టికది కాని వటియొకటికాదు. (మాకట్టి రహస్యము లేమున్నది కేకలు) ఎంతమాట! నే నెఱుంగనా? లేక పోవచ్చును. గాని యెదో యున్నవనుకొను నాతెలివి తక్కువ మగ నిర్భాగ్యుని సంతోషము పోవు పెట్టు? కావున నాయం త్రము జోలికి మీరు పోవలదు.

ఇదిగాక వటియొకమాట చెప్పుచున్నాను. సోదరి వణులారా! అతఁడు చెప్పినమాట విక యాతని ప్రాణము విసిగింపక, యాతని తాఁబంపమున బెట్టక, యాతని వ్యక్తిని పలకాడు చేయక, యాతని పునవత త్రేయమును గాపాడి మీ శ్రీ కత్తియను గాపాడుకొని సృష్టి యధాక్రమముగా మాత్రము నడగనిండు. అట్లే తొందరపడకుడు. అదిగాక వట్టి మట్టిమద్యమైన నగడు మన కెందులకు? వేడకడియైన (పియ్యంతో) నేమిలాభము? బసవన్న పాలు ద్రాగుదువా యనగ నూ, త్రాగ వాయని యనగ నూమ. అని మీ కొరడా వేటు భయమునఁ దల నాడించు గంగి పెద్దను వెంటవెనుకొని మీ రూయారఁ దిరుగుట మీకు మాత్రమేమంత గౌరవము? వాని గౌరవము గడ్డలేక అది మన కెందులకు? సోదరివణులారా! ఒక్కటే ప్రార్థన. అతని స్వాతంత్ర్యము మాత్రము చంపవలదు. అతని తలఁబెనుఁదనము మాత్రము తగులఁ జెట్టవలదు. పోడినట్టి కవంత పంట్టికింద కాగి కలకలలాడుచుండినగాని మీకు దుచియే లేదే. పోక చెక్క వంటిది కాంత దంతముల నొకడు కెక్కి కటుక్కుమన్నగాని సోగనే లేదే. అట్టిపోక మగడు..... వాడైన యెడల మీకుమాత్ర మేమి సాఖ్యము! సోదరివణులారా! భర్తను దైవమువలె జూచుకొనుటని చెప్పనెడల నన్ను కలకొక తాయిలువిచ్చి చంపుడు. రేమాయని భయముగానున్నది. బానిసలాగున మాత్రము చూడకుడు. అంతేచాలు. ఆమాత్రమునకే యాతఁడు గంతో పించును. పాపము! వట్టియల్పసంతోషి. అదిగాక వటియొక్క ప్రార్థన. ఇట్లు మనము రహస్యసభ చేసికొంటిమని మాత్ర మెక్కిన దెలియఁదగదు. ఇకకఁ జాలునా? (పియ్య సోదరివణులారా! వటియొక చిన్నమాట - మీయమ్మలు మీయమ్మమ్మలు వారి నాయనమ్మలు వారి వారి భర్తల నెట్లు గౌరవించి నేవించిరో మీరుమాడ మీభర్తల నెట్లు గౌరవించి నేవించిన యెడల మీ వంశములోని మూలపురుషులు మెత్తురు. మీ కులదేవతలు మెత్తురు. అదిగాక మగవాని సర్వస్వముమీది. అతని కిరీరమీ మీది. అతని ప్రాణమే మీలోనున్నది. అతని వలన మీరు బంగారపు బూవులు పూయిచున్నారు. బంగారు కాయలు కాచుచున్నారు. అట్టి యాతనిని మీకు కన్నులలోఁ బెట్టుకొని గొంపింపవలసిగదా. మీకంటె నెఱుముగా నాతని కెప్పుడున్నారు. ఎందఁ తెప్పరున్నను మీరుగుదురా? “కాశ్యపు మంత్ర కిరణేషు దాసీ రూపేంద్రమ్మ తుమయా ధరిత్రీ, భోక్తృషు మాతా శయనేషు రంభా వట్టధ్యాయకా కులధర్మపత్ని” అను నీశ్లోకము మీ రెఱుంగనిదికాదు. కేవల మెట్టి యెన్నంత మాత్రమున వినియోగములేదు. ఆచరణములోని కెక్కియు తవలయను. అప్పుడు మీరు వారు మాడఁ కృతార్థుల చెడెదరు. ఇదిగాక భర్తను భగవంతునిగాఁ జూడవలసిన దని మన వాతెందులకు కాసించినాలో యెఱుంగుదురా? అట్లు చూడుటని మీకు బోధించుచున్నానని నాకై గొఱ కొఱ లాడవలెదు. భర్తయందలి మీకున్న భావనా గౌరవమునుబట్టి మీకు సంతానము కలుగును. తెలిసినదా? భర్తయే పరాత్పరుడని మీరెంచి యాతని నేవించుడు. మీకు దేవతలంటి పిల్లలు పుట్టుదురు. భర్త మీకు బానిసయని యించి మీ రాతనిపై నధికార మొనర్పడు. మీరు బానిసకొని బానిసకట్టి పడదలను గందురు. అది నిశ్చయము. ముమ్మాటికి నిశ్చయము. ఈసంగతి బాగుగా జప్తయందుంచుకొనుడు. అభిమన్యుని నుభద్రయే కన వలయు నుగాని వటియొక్కతే కనగలదా? భరతుని కింకంతయే కన వలయును గాని వటియొక్కతే కనగలదా? ఈ కాలములో నభిమన్యులు భంతు లెందుకు లేదు? నుభద్రలు, కింకంతలు లేక పోవుట వలన - భర్తలను దైవములుగ నేవించుటకు భగవత్సములైన భర్త లిప్పుడున్నారాయని తెలివి తక్కువ ప్రక్షి మొనర్చుకుడు. పిశుపుడుమాత్రము భగవత్సములైన వారుండరా? ఇప్పుడెంతకంటె లెను - లేక పోయినప్పటికి మీ భావన కధ్యంతర మేమి? మగలు కాని మట్టిబొమ్మలుకాతే. మట్టిబొమ్మనే ద్రోణాచార్యులుగ భావించినవాడు ధానుష్క శిఖామణి కాలేదా? ప్రథమమునఁ గేవల విగ్రహారాధకులై రామకృష్ణాయుడు పంచమసం శిఖామణికాలేదా? అంబికెందులకు? గాజులట్టితోఁ గలుపబడిన గోడిగ య లేచి యాగుట్టుమును గనుటలేదా? భావనయే ప్రధానమా అంతకంటె నేమైననున్నదా? అట్టి మీ భావనలోపముననే జాతిలోని బానిస తన మెక్కువయగుచున్నది. మీయెద్ద మీభర్తల గడగడలాడిన పిమ్మట మీరు కన్ను కొడుకు లెలుకనుజూచి యిల్లిలికాచి యెద్దవారన వితి యేమున్నది. సోదరివణులారా! బావలనునమ్ములు-ప్రభాకరులు-త్రైకవంతులైన పుత్రులగు-భాతకేశప్రాచీనగౌరవమును గాపాడుదురుగాక.

కేవల కృతి కృతి.

వదిచిచూడుడు!

మీరు కొనియున్నారా?

యోగ్యతాపత్రము!!

ప్రతియింటిలో నుండవలసిన సిద్ధాపథముల నేల కొనలేదు?

1. లోకామయవార కస్తూరిమృతము గుణములు వాడుకను నొకప్పుడు వచ్చు రోగులకు అతిశయి ప్రియముగ నున్నది.
2. కె. విశ్వాస్ కవిరాజ్, విష్ణుచక్రవర్తి ద్వారా 9-41 బాల్లెబజారువీధి రంగూను, బర్మా.
3. లోకామయవార కస్తూరిమృతము జనులకు గలగు పుణ్యవిధి లో ముఖ్యమైనదిగా వాడుకయును.

250-300 మూత్రముల సీసా 1-కి ధర 0-4-0 1 మొదలు 6 సీసాలవరకు నున్న 1-4-0

సారస్వతానవము (బుద్ధిప్రసాదిని)

పిల్లలకు, తరుణులకు, వృద్ధులకు, స్త్రీలకు బలము నిచ్చు బోషణము.
మొదలు దుప్పలము, మగపు, తలవేడిమి, మలబద్ధి, అకలిలేకుండుట, కాంతిహీనత, గుల్మము, మూలరోగము, స్వప్నస్థలము, శీఘ్రస్థలము మున్నగువాటిని పోగొట్టి అమితమైన శుద్ధి క్రమ నిచ్చుచు బలమును గలిగించును. ఇది మానవకోటికి గొప్ప పరమపాదము. 20 దినముల బోషణముగల బుడ్డి 1 కి రు. 1-0-0.

ముఖ్యమనింపు:—మా కాలాచారాల పోషకమైన వాగురోగులకు మద్రాసు, నెం. 381 కంబు కెట్టివీధిలో మా బ్రాంచిని తెరచియున్నాము. తప్పక ఎల్లరు ప్రోత్సహమునకు కొరతము. వి. పి. ఆర్థులు మద్రాసు బ్రాంచినుండి పంపబడెను. 301 (94)

సాశ్వత పంకజాచల పండితులు శ్రీశారాధున వైద్యశాల మైసూరు.

జ్వరములు, చలిజ్వరము, మున్నగువాటిని ఆసి,

సోటకమును రాసేయడు

సి. వి. క్యూ అను బోషణమును వాడుడు

బుడ్డి 1-కి రు. 1-12-0

బుడ్డి 1-కి రు. 1-12-0

లేక ద్రవముగా నుండు బోషణము నుపయోగించుట కిష్టములేనివారు

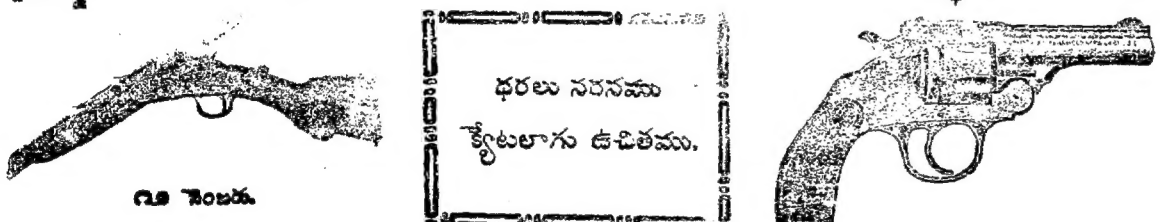
సి. వి. క్యూ కాపే సలుగు వాడుడు. ధర బుడ్డి 1-కి రు. 1-0-0

ఎల్లప్పుడును దీనిని మీ గృహమునందు లేక మీ జేబులో తప్పక ఉంచి యుంచుడు.

డబ్ల్యు స్మిత్ అండు కో., (లిమిటెడ్) మాంటురోడ్డు, మదరాసు.

W. E. Smith & Co., Ltd, Mount Road Madras.

పండితానుభవము గల వైద్యులకు కంపెనీవారిచే నానావిధములను వివరింపబడినది. అంతేక విషయాలను యేమియు.

కాకము. 32, 38, 36 అంగుళములలో దొరుకును.

విన్నవి. కేబుల్ కార్డులలోగలవిని కూడ కొనవచ్చు.

యం. పి. రామానుజం కెట్టి అండు కంపెనీ, నెం. 12, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

ప్రతి వస్త్రములకంటె పట్టు వస్త్రములు సరసముగా నున్నవి

పట్టు వస్త్రములపై వైకమును వెచ్చించుట మిక్కిలి లాభకరము

ఎలననగా! చాలకాలమువరకు నుండును, ధరించునట్టివానికి మంచి లింగము నిచ్చును, తేలికగా నుండును, సులభముగా శుభ్రపరచవచ్చును, సాధారణవస్త్రములకంటె ధర ఎక్కువలేదు.

వివాహకాలము గాన మంచి సాగనైట్లము, మేలైనట్టిము చీరలు, అంగవస్త్రములు, దుప్పటలు మున్నగు వాటిని పునఃపాడి గా తెప్పించియున్నాము. బయటిపూరి ఆర్డరును అతిలాగుకాకతో వి. పి. మూలముగా పంపెదము

(70) (2)

ఎడినమల్ లేఖరాజ్ అండు కో.,

నెం. 44 రత్నబజారు రోడ్డు, మద్రాసు.

క మ లి ని

ఇది యొక చక్కనికవల. ఇందలి కథ అతిమనోహరము. వైది వ్యవహారము. శ్రీ కృష్ణ దేవరాయలవారి యల్లుడుగు రామరాజు కాలమునాటి చరిత్రసంబంధముగు నవల. ఇందలి కథానాయకీ నాయకుల చట్టుదలయు అరణ్యవర్ణనము మొదలగునవి స్వభావసిద్ధముగా వ్రాయబడినవి. 190 పేజీలు గల యీ నవల ఫెడరువేయిటు కాగితములమీద క్రాసు వైబుర చక్కని ముద్రి పుడికినది. మొ. రు. 1-0-0

నలచర్చితము, చక్రపురి రాఘవాచార్య ప్రణీతము

హరిశ్చంద్రో పాఖ్యానము రూ. 0-12-0 కారన ముద్రి ప్రణీతము కాలికొలైండు 1-0-0.

ఆంధ్రభాగవత భారత యిత్యాది గ్రంథములు కూడ దొరకును క్యాటలాగు ఉచితము

ఎ. కణ్ణన్ నెట్టి అండు కంపెనీ, పబ్లిషర్స్

నెం. 286, అప్పా బిల్డింగు వైనాబజారులోడ్డు, మదరాసు.

కుమ్మ, బొల్లి, క్షయ, మధుమేహము, పురాణ నవాయి, నెగ, మూర్ఛ, వెర్రి, మూలశంఖ, స్త్రీ రోగము పక్షవాతము మొదలగు నవి పూచీపైని కుదర్చబడును.

గుణమిచ్చిన మీదట నొమ్మిచ్చుట

అపురూపములగు ఓషధుల మహాత్మ్యముల పర్యవేక్షణ వాడులగు రోదులు వర్తకాలకే తెలియును. వారలే వాటిని వాడుచున్నారు. వాటిని వారివద్ద మిగుల శ్రమపడి కొన్ని అపాయములకు లోనై నేర్చుకొని, చకిరించించి, ప్రయోగించుచున్నాము

మాదగ్గరనుండి బోషణము సేవించు రోగులు వారికి గుణము కనుపించినకొలది వాయిదాలపైని సామ్యవిషయవచ్చును. అట్టివారుగుణము కనుపించక పూర్వముగాని, రోగము కుదరినప్పుడని నమ్మకము పుట్టిక పూర్వముగాని సామ్యమియు నియ్యనవసరములేదు. ఉత్తర ప్రభుత్వ మూలముగ సహితము చికిత్స చేయబడును. అట్టివారికి బోషణములు వి. పి. గా పంపబడును. (3222)

వి. ఎమ్. రాజా.

దీర్ఘాయుర్యాలనాలయము } దీర్ఘ వ్యాధులకు మునుపైన
భిమునికట్టణము. } ఆయుర్వేదవైద్యులు.

మేము స్వతహాగా తయారుచేసిన

ఐయోడైడ్ సరసపరిల్లా

రక్తమును బాగుగా శుభ్రపరచి వృద్ధిచేయును.

మొటిములు, మచ్చలు, పాతప్రణయలు, కురుపులు, గండ మూలలు, కఫము మున్నగు వ్యాధులు గలవారు దీనిని వాడెన క్తమును బాగుగా శుభ్రపరచి బలమును గలిగించును.

సరసపరిల్లా అన్ని తెగలవారిచే చాలాకాలమునుండి వాడబడుచున్నది. చాలాశ్రేష్ఠమైనట్టియు, నమ్మకమైనట్టియు బోషణ మని నిరూపించబడినది. ఆ నేక యోగ్యతా పత్రికల నిర్దియన్నాడు. క్రమముగా చేర్చినచో దానివలన గలగు గుణము అశ్చ్యుతము. అట్లుచేర్చుటకుమంచి చతుశ్చ, బాగ్యత్రయసరము.

మా స్వంత సరసపరిల్లా శ్రేష్ఠమైన సామ్యకలనుండి తయారుచేయబడినది. వైద్యులచే నుపయోగించబడిన ఎల్లోడాల్ పిల్లీ గియా, క్లిక్ ఆప్, మాన్ ఛేక్, వెన్నా, లికోరైన్, సానప్రాసు మున్నగువాటితో చేయబడినది.

మా సరసపరిల్లా అనేక వైద్యులచే వాడబడి, భాగ్యవతి బడినది. ప్రస్తుత కాలములో తయారుచేయన్న బూటకపు బోషణములె గాక మంచి గుణము నిచ్చును.

50 మోతాదులు గల బుడ్డి 1 కి రు. 2

ఐయోడైడ్ అఫ్ పొటాషియం, లోహము.

Sri Krishnan Bros.,

Chemists & Opticians

Post Box No 155 Madras.

యీయం! యీయం!!
60 సం॥ రముల అనుభవముగల సర్కారు వైద్యాధికారి రావు సాహెబు డాక్టరు దాసుగారి

సలహాపై వ్యాధి నైకము

ఇనాముగా పంపబడును. ఈ దిగువవిలాసము నకు వ్రాయవలెను. (3395)

ఉత్తములు అంగ్లభాషలో వ్రాయవలెను.

The swastha Sahaya Pharmacy,

10-2 Harrison Road, Calcutta.

బట్టోపుష్ప సారము

ఇది యిది సువాసనగల ఆత్మ, 1-2 చుక్కలు పై చర్మమెడల అనేకపుష్పముల వాసనను గుర్పించి కొట్టుచుండుటయే గాక జీవానునకు చల్లదనమును ఆనందమును గలిగించును—గు 8, భరీమకు రాదగిన సువాసన కలనూనెలను 2-3-0 భరీమల యొక్క బోస్సు సీసాలో మలభముగా మారే చేసికోవచ్చును. (3351-4)

1/2 బోస్సుసీసా రు 2-0-0; 1/4 బోస్సు సీసా రు 1-2-0.

1/8 (ద్రామ) సీసా 1 కి రు 0-10-0.

ఎన్నిటికైనా వి. పి. చార్జి రు 0-5-0.

వి. పి. ఎ. అండు కంపెనీ, పెరిదేవీ, నెల్లూరుజిల్లా.

కేశవరపు కామరాజుగారు.

శ్రీయత కేశవరపు కామరాజుగారు జామినీయ్యక గరి దీక్షితుల నెలలో జిల్లా కార్యదర్శిగా శ్రీ యరేలును సాంఘికాధికారిగా బాటు ఒక సంవత్సరము విడిఖును మీద చెబునట్లు బోయియుండిరి. రెండు మాస ములపై నుండి నేటివరకు తెలుసులో అయినట్లు చాల అస్వస్థులుగా నున్నట్లు. వ్యాధి ప్రారంభించిన కంటే ఆసుపత్రిలో ప్రవేశ పెట్టబడిన నాటి మొదలు మధ్యపు జ్వరముచే బాధపడుచున్నాని అందులకు తగిన వైద్య చికిత్సలో నుంచబడిరి. కాని దేహమార్మోగి పీడితరాలేదు. అంగ తెలులు డాక్టరుగారు పీరిక్తమున కొంచము చెన్నపట్టణము పరిష్కారము పంపియుండిరి. ఈ వధ్య చెన్నపురి నుండి రక్తదీక్షకులన మలేయా జ్వరము లేక నన్ని పాతజ్వరముచే కామరాజుగారు పీడింపబడుచున్నట్లు అభిప్రాయము అక్కడ వైద్యులచే తెలుపబడినట్లు. ఇప్పుడు కామరాజుగారు మంచమునుండి లేవలేక కడు దుస్థులులే నానాటికి నీని చుచ్చుట్లు తెలియవచ్చుచున్నది. రక్తము బాగుగా చెడి నట్లును అందుచే జ్వరలో బాగుపడుట కొంచము కష్టతరము అని తెలియవచ్చుచున్నది.

సహజముగ శ్రీ కామరాజుగారు బహుశాయజ్ఞవంతులును, చక్కని అంగ సౌష్ఠ్యము గలవారను, ఆరోగ్యవంతులును అయిననంతయు కన్నడ మా అందరికి తెలిసినసంగతియే. బహుశా వ్యాధి ప్రారంభములో సరిగ్గా వైద్యులు వ్యాధిసంగతి, కామరాజుగారి దుర్దృష్టవశముచే, తెలిసికొన లేకపోయినందువలనను ముఖ్యముగ, సరియైన పథ్యపానములు యీరెండు నెలల 15 రోజులను డి లేకుండుటవలన కాబోలు, దారుణములగ్గి దేహమార్మోగము పూర్తిగ చెడిపోయినది. అసహాయవాదులేకాక, సహకారవాదులకూడ, ఖయిదుతోనున్న సుమారు ఇరువది నెలల వంధిలో ఏ ఏకగ్రీవినైనను వదలుకొనవలయు. ఈ వధ్యనే ఉత్తర హిందూస్థానమందలి యేదోయొక చెబునట్లులో సహాయనిరాకరణ వైది ఒకరి కీర్తిశేషుడైనట్లు వినియుంటిమి ఇట్టి విచారకరమగు వాస్తవము విచరుదుము గాకయని ఈశ్వరుని ప్రార్థించుచున్నాను.

కాని దారుణవంతులముగ నున్నపుడు ప్రభుత్వము వారిలో పోరాడి చెబునట్లులో నుంచబడి, కొంచము దారుణ్యము చెడిపోయినంతనే వారివారనుండి తప్పించుకొన జూచుట ఆహునము, అధర్మము. మహాత్మాజీగారు నడివినట్లు ఆఖరు వేడికి లొంగకుండు వలెను. ఈ ముక్కలు నేను వ్రాయునపుడు నాకు విచారము లేకపోలేదు. శ్రీయత కామరాజుగారు యిప్పుడు కూడ, గోదావరికడ కర్మగారికి జేసిన వాగ్దానమునకు కృతి లేకముగ జామినీయ్య బయటపడుటకు ఒప్పుకొనుటలేదని వినుచున్నాము. వారికర్తవ్యమని. సరే. కాని మనము వారికి చేయు శుభకార మేదన్న వారిని మరువకుండుటయే వారి సౌఖ్యమునకై దేహమార్మోగమునకై ఈశ్వరుని ప్రార్థించుట ప్రభుత్వ కర్తవ్యము. కనాము గిన్న మెంటు వారు యీ వధ్య సహాయనిరాకరణ ఖయిదిని వ్యాధిగా నుండుటచే అణువారములు ఖయిదునుండి విడుదల చేసి, అరువారము నందరము తిరిగి చెబునట్లు కేగి మిగిలిన శ్రీ నాథదేవునినట్లు ఏర్పరచిరిగా ఇట్లులే శిష్యులైన వైద్యుల దొర ననువారుకూడ చేయుటకు దగిన వ్యవస్థయన్న నమోచూడ వలెనున్నది. ఇట్లులే వారు జేయుటకు శక్తికాలనితో త్వరలో కామరాజుగారిని దేహ ఆరోగ్యశక్తి తగ్గి శిష్యుడే చక్కని లోష్టుముగల మరి యేస్థానమునకైన తీసుకొన పోవడినచో నాము మాన్పినందున కొంచ ముపయోగముగనేమో యని ముచ్చుచున్నాను.

హిందూదేశము యిటువంటి తనపుత్రులను మరువకుండుగా యనియు, తనపుత్రులను పిరంతి పుటుగ నుండునట్లు ఆశీర్వాద మొసంగుననియు నమ్ముచు విశ్రమించుచున్నాను.

రామమండ్రే } భమిడిపాటి సత్యనారాయణ
-32

మనదేశములో చేసిన క్రిష్ణ వేణిసిరాలు (144)
ఉండగా విదేశీ వెండుకు!

సాదా కలములకు, ఫౌంటెన్ కలములకు గూడా నమ్మకమైన రకములు. నీలి నలుపు, నీలి, ఎరుపు, ఆకుపచ్చ ఆణి విల్లులు వంటితే నమూనాలు పంపుదుము. సూజెంటు, అందు జనరల్ సోర్సు, మద్రాసు.

ఒకలాభకరమైన వార్త. దీనిని సకలమైనవారు గమనించవలెను.

మేము నగలపావును ప్రారంభించి కొద్దికాలమైనప్పటికిని మాతో వితిలేని కాతాదారులు లావాదేవి నడపుచున్నారు. ఏలయినగా? స్వచ్ఛమైన మొదటికొండేదోన, సవరములంగారముతోన మాట ప్రకారము సకాలమునకు నగలను తియారచేసి యిచ్చుట. రెండవది చేసియిచ్చినది తృప్తికరముగా లేకన్న వాపసువుచుకొని వైకము నిచ్చుట. గాన మాకు కొనదలచిన వారిందరు ఒక సారి మావద్ద చేరము జేసినతరువాత మానవ్యకము వారికే తెలియను. (1842)

(6) ఉమ్మడి రామయ్యశెట్టి, గురుసామిశెట్టి, నగలవర్తకులు, చై నాబబారు, మద్రాసు.

చాటుపద్యమణిమంజరి

ద్వితీయభాగము. ఆశేష్మనండి యభండపరిశ్రమ చేసి యాంధ్రదేశ మన్నిభాగముల నుండియు రత్నములనంత చాటుభాగ లను సంపాదించి మేూరి ప్రభాకర కాశ్రిగారు దీనిని వెలయించినారు. ప్రథమభాగమున లేని యపూర్వవిషయములు గలిగి యుది యదృశముగా నున్నది. వెల 1-6-0. క్షణ పేపరు ప్రతి 1-10-0

మూస్తాక్షముచ్చట.

(142) వ్యాద్యమగు చిన్న పద్యప్రబంధము ప్రభాకరకాశ్రిగారు రచించినది. పద్యము లమృతగుళికలవంటివి. కథ యానాటి యాంధ్రదేశపుది. నీతితో నిండినది. వెల 0-6-0. జాతీయ ముగియులోగా, అద్దం పంపువారికి సోపాఖర్చులు మేమే భరించి పంపుదును. అడ్రెసు:—మణిమంజరి మేనే.రు, తిరువల్లిక్కేణి, మద్రాసు.

ట టో మో హి ని

2833

మీరు బయటపోయి కచ్చినతరువాత చాలా బడలికయుండు నప్పుడు, పెండ్లిండ్లు, విందులు- జరుగు నప్పుడు దీని నుపయోగించిన మంచి నువాసన నిచ్చి ఆనందమును, సుఖమును కలుగజేయును.

రోబినియా తెలము

తనవీరాలములో ఉపయోగించుతూ కచ్చిన శత్రువులకు చూపయు సౌందర్యమును యిచ్చును. అనేక శ్రీలు ఉపయోగించుచున్నారు. ప్రపంచమున ఈ రెండును శ్రుతిపటులములలోను అవ్యక్తము. ఎల్లవోట్లను విక్రయించబడును.

ట టో మో హి ని ధర బుడ్డి 1-కిరూ 2, 1, 0-12-0, 0-8-0
రోబినియా తెలముధర బుడ్డి 1-కి రూ 1-0-0

Shyam & Co, 6, Bunder st, Madras. మియాం కంపెనీ, రీబందరు వీధి, మద్రాసు.

భ్యాతిచెందిన ఆంధ్రప్రముఖులచే పోషించబడుచున్నది.

THE ASIAN COMMERCIAL ASSURANCE CO., LTD., BOMBAY.

ది ఏషియన్ కమర్షియల్ అస్సూరన్సు కంపెనీ, (లిమిటెడ్)

ఏషియన్ అను యాభీమా కంపెనీ పాలిసిదారులకు మితిలేని లాభములను, సౌకర్యములను యిచ్చుచున్నది. ఏషియన్ సైమల్ ఎన్ డా మెంటు పాలిసి రెండువిధముల ఆధారముల కలుగజే రుచున్నది. మొదటిసారి మీ మునితనమునందును, వరియొకసారి మీ అంతరము మీ కుటుంబములకు ఎన్ డా మెంటు ఆధార (రక్షణ) యివ్వబడును. భీమా చేయుచుకొనగోరువారు ముందుగా ఏషియన్ కంపెనీ వారి నిబంధనల మున్నగు విషయములను సాకల్యముగా చదివి తరువాత తమ కష్ట మున్నవోట భీమా చేయుచుకొన గోరెదము ఇతర వివరములను ఈ ది గువ విలాసములకు వ్రాసి పొందగలరు.

(1) జె. కె. రాజారావు వంతులు, కార్యదర్శి, మద్రాసు బ్రాంచి, పోస్టు గుంటూరు.
(2) జి. ఏ. ఎన్. రావు. బి. (Com) చీఫ్ ఆర్గనైజింగు ఇన్ స్పెక్టరు, మ.కాం. సూతూరుపేట పోస్టు.
(3) తాడిమెల్ల వెంకట్రామయ్య బి. ఏ. ఎల్. టి, చీఫ్ ఏజెంటు, మచిలీపట్నము.

ఇ సా న ఫె లే

మలేరియా జ్వరమునకు ఆమోఘమైన ఔషధము.

జ్వరగడ్డను కరిగించి, 15 దినములలో వ్యాధిని పూర్తిగా పోగొట్టును. మలేరియాను రానియ్యక ఆటంకపరచుటకై ఉదయం, సాయం కాలములందు పూటకు ఒకమాత్ర చొప్పున తీసుకొనవలెను.

అ ట్టె గ్రి

తిమురువాయువు, మూత్రరోగము మూత్రకృచ్ఛిరోగము మున్నగునాటి తగిన దివ్యౌషధ మిది యొక్కటియే. నమ్మకమైనట్టి మందుల దుకాణములందు, ఔషధశాలలందు దొరకును.

మెస్సర్సు గోరియో (లిమిటెడ్) పోస్టుబాక్సు నెం 159, పోర్టు - బొంబాయి.

Esanafele. ఇండియా, బర్మా, సిలోనుకు పోల్ ఏజెంటు. (25)

ఆంధ్ర జ్యోతిషాలయము

జాతకము

(1) జాతక చక్రము (కుండలి) యొక్క నక్షత్రము (2) పుట్టిన రోజు, జనన కాల ఘడియలుగాని (3) జాతకము యొక్క చక్రము, ప్రస్తుతపు కర్మము, మాత ఉత్తరము (వాయువ్య) యందుగాని, ఈమాటిలో నేదియో యొక్కటి మాత పంపినయెడల, జాతకముయొక్క రూపము, స్వభావము, శరీరాకారము, భవనంపాదన, ఆయుర్దాయము, భాగ్యము, సంతాపము, కళత్ర సౌఖ్యము, ఉద్యోగము, శివనము మొదలగు 25 సంకతులు దాఖలా కొరకు వ్రాసి ముందుగా రు 1-4-0 లకు వి. పి. గా పంపెదము. ఈ వ్రాసిన సంకతులు సరిగా నున్నయెడల, జాతకము యొక్క ఆయుర్దాయము ఆఖరువరకు, జన్మజోవు ప్రతిసంవత్సరములు, అనగా, మహాదశ, అంతర్దశాఫలములు గల పూర్ణ జాతకము, శాస్త్రసమ్మతముగా తయారుచేసి పంపెదము. పూర్ణ జాతకము రు 5 లు, అగును. పూర్ణ జాతకము వ్రాయించు కొనుగోవు రు 2 లు, అద్యుక్తము ముందుగా పంపవలెను. అట్లు పంపగానే జాతకము పూర్తిగా ఆఖరువరకు తయారుచేసి తక్కిన రు 3 లకు వి. పి. గా పంపెదము.

సంవత్సరఫలము

మొత్తముమీద 1 సం॥ రం వరకు ముందు జన్మజోవు ఫలములు వ్రాయించు, నెలలవారీగా 12 నెలల ఫలములు వివరముగా వ్రాయుటకు వి. పి. ఖర్చులతో రు 1-4-0 లు అగును. దీనికి జన్మనక్షత్రము గాని, జన్మనామము గాని, మాత పంపిన చాలును.

జాతకమార్పాండము

మొదటిభాగము

జ్యోతిషమందు ఏమియు ప్రవేశము లేనివారికి ఈ గ్రంథము మిక్కిలి ఉపయోగము. దీనినిబట్టి భూతభవిష్యద్వర్తమానఫలములు అతిసులభముగా తెలియును. కావలసిన వారికి వి. పి. ఖర్చులతో రు 2-8-0 లకు వి. పి. గా పంపెదము.

రెండవ భాగము

ఇది అచ్చుపూర్తికయి సిద్ధముగా నున్నది. 300 శీటలు. ఇందు లగ్న స్థులము, గ్రహస్థులము, భవస్థులము, వడ్డ్యములు, మోదకవర్గ, అష్టకవర్గ, తాత్పర్యసహితముగా నుమారు 1000 ప్రమాణ శ్లోకములతోను, విశేషాంశములతోను ద్వాదశ భావఫలములు మహాదశ అంతర్దశాఫలములును, ఇంకను అనేక సంకతులతో మిక్కిలి సులభత్రేయిని ఆత్మదృష్టముగా వ్రాయబడినది. దీనివలన అన్ని సంకతులు పూర్తిగా తెలియును ఈ గ్రంథము నచ్చనియెడల తిరిగి సొమ్ము వాపను చేయుదుము. ఈ 2వ భాగమునకై యిదివరకు భరణాస్తులు పంపినవారు తిరిగి మాకు వ్రాసినయెడల మెంటునే వి. పి. గా పంపెదము. దీనివెల పోస్టుఖర్చులు గాక రూ 2-0-0 లు ఆలగ్యవైసో ప్రతులు దొరకవు.

ఆ కెల్ల వెంకట శాస్త్రి

(8512) గోపాలపురం, కొత్తపేట పోస్టు. (గోదావరిజిల్లా)

పురాణేతిహాససార సంగ్రహము

ఇహపరముల విషయములు 340 ప్రధానాంశముల గురించి 18 పురాణములు, ఇతిహాసములు, భగవద్గీత మొదలగు గ్రంథములనుండి ఒకచోటికి ఎత్తి వ్రాయబడినది:—

వెల పోస్టుఖర్చులు గాక రు 1-8-0

బుక్కుపట్టణం తిరుమల వెంకటాచార్యులు ఈ. రంగాచార్యులు. పాతికావన్న పేట, మచిలీపట్నం. (కృష్ణా జిల్లా)

అమృతాంజనము

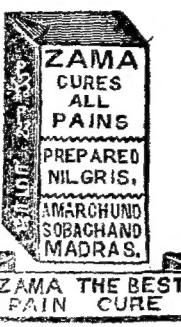
గాయము పుండ్లకు ఘనమయిన మందు.

చక్కనిడబ్బితో నహా సీసా 1-కి 0-10-0 వ్రెయింపుట నుండదగినది. అమృతాంజనము లోకప్రసిద్ధిని బడసియున్నది. అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు సిద్ధామృతము. అమృతాంజనము అమృతశబ్ద మాదినిగల మాయమందు గాదు. నకలు మందులవలన మోసము గలుగును. పంచభావచీటిని చూచికొనిన మోసము గలుగదు. అమృతాంజనము అంజనశబ్ద మంతమున గల నకలుమందు గాదు. అమృతాంజనమునకు సాటియెనమందు అమృతాంజనమే.

అమృతాంజనం డిపో, { 6, 7 తంబుకెట్టిపేడి, జార్జి టౌన్ - మద్రాసు. లేక 109 ఫ్రేరికోడ్, ఫోర్టు - బొంబాయి.

రిజిస్టరు చేయబడిన మేల్లైన లక్ష్మీ బ్రాండు జమా ఆయిలు

సర్వరోగ నివారిణి. ఇందున్న జ్వరము, దగ్గు, పిత్తము, గొంతుపోపు, కలరా, యిష్టమంజూ, పల్లు నొప్పి, ఒడలు నొప్పులు యింకా యితర వ్యాధులనున్న, ఉపయోగము వెల బుడ్డి 1-కి రు 0-6-0 డజను 1-కి రు 2-12-0 గ్రాసు 1-కి రు 30-0-0 అగ్గుతో అద్యాత్మసంపించవలయును. 3 గ్రాసులు ఒకదాని తీయువారికి రైలుచార్జి ప్యాకింగు కర్చులు యినాం. మా యొక్క గామాలు లక్ష్మీ బ్రాండు అక్షరము చూచి తీయవలెను. అమర్ చెండు, సోబా చెండు, యంగ్లిషుకుందు పలనకు అడ్డునీ వ్యాపారస్తులు నెం 63, నైపునాయుని వీధి, మదరాసు

భయపడవద్దు

శేలకుట్టిన తక్షణమే ఈ ఔషధము వాడిన విషమును తీసివేయును. బుడ్డి 1-కి వెల రు 0-8-0. 1 బుడ్డి మొదలు 3 బుడ్డలవరకు పోస్తేజి 0-8-0 రు 4-8-0 4 బుడ్డలవరకు పోస్తేజి వాకి 1 డజను బుడ్డు పోస్తేజి లేకుండ ప పడును. పక్షిగాతము, పిచ్చు, పుష్పము తు య ము, మూలము, అతి

మాత్రము, వ్యవస్థాధులు మొదలగువారికి కన్నిటికి నమ్మక మైన యాషధములు గలవు. క్యాటలాగు:కు వ్రాసినచో ఇంకాముగా పంపెదము. విాకు గల రాధలను వ్రాసి వంచి యాషధమును బొందుదు. (119) Telegrams: Rajavid Sri Bamaniasji Kiviraj Rajavid Calcutta. 152, Harrishan Road, CALCUTTA.

హిందీ పాకెటు డిక్షనరీ

వెల పోస్తేజి గాక ఒకరూపాయ. వర్తకులకు ధారాళమైన. మీషు! సాధారణముగ వాడుకలో నున్న పదములు మూడువేలకు పైగా గలవు. విషయముల వారీగా చివట సస్తి మెంటు కూడ చేర్చబడినది. విద్యార్థుకు, వర్తకులకు ప్రచారకులకు, యాత్రికులకు చాల నుపయోగించును. హిందీపరీక్షుల నిచ్చు వారికి ముఖ్యముగా ఇది దగ్గరలయున్న మంచిది. కొలదిప్రతులే అచ్చయినవి. కనుక కావలసినవారు వెంటనే మాకు వ్రాయవలయును.

పం. ఆదినారాయణ శాస్త్రి,

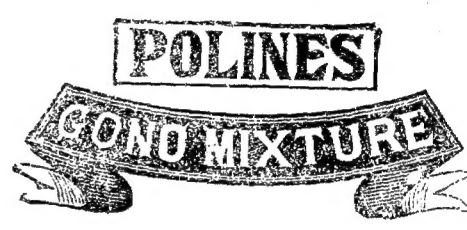
నెం 10 ఆరుముగం పండు, కేబిటాంగం పిల్లవీధి; ట్రిప్లికేన్ - మదరాసు. (938-90)

ప్రకటన.

136

తిరుపతిలో శ్రీ వెంకటేశ్వర సంస్కృత విద్యాశాల యీ వేసవి సెలవు పూర్తికాగానే 1912 జూన్ 27 న తేదిన తెరువబడును. ఈ విద్యాశాలలో కాలేజి డిపార్టుమెంటుకు సంబంధించిన తరగతులు గాక సంస్కృత ప్రథమ పరీక్షకున్ను, ఆయుర్వేద పరీక్షలకున్ను పోదలచిన విద్యార్థులకు కావలసిన తరగతులుకూడా ఏర్పాటు చేయబడి పున్నది. ఈ విద్యాశాలలో చేర్చుకోవలసిన విద్యార్థులసంఖ్య క్లుప్తముగా పున్నందున చేరదలచిన విద్యార్థులు కాలేజి తెరచే లోపలనే దరఖాస్తులు పంపుకోవలయును. కాలేజి డిపార్టుమెంటు క్లాసులలో అన్ని శాస్త్రములు నేర్పబడును. వేదపాఠముల తరగతులకుకూడ విద్యార్థులు దరఖాస్తులు పంపుకోవచ్చును. విద్యాశాలలో చేర్చుకొనుటకు నిర్ధారణ చేయబడిన విద్యార్థులు కాలేజి యిష్టప్రకారము విడిచిపోకుండా పుండుటకున్ను, మంచి నడత కలిగిపుండుటకున్ను రూ 10-0-0 (పదిరూపాయలు) దారావత్తు చెల్లించిన పిమ్మట కాలేజిలో చేర్చుకోబడుదురు.

తిరుమల తిరుపతి వర్సెరా, డేవ సి. దొరసామయ్య, స్థానముల విచారణకర్తలవారి ఆఫీసు, తిరుపతి, 26-5-1922

18 సంవత్సరముల నుండి చాలా ప్రసిద్ధి చెందినది.

4 ఔషధము గ కేరియా మొదలగు అన్ని విధములైన ములకు గ్యాంగ్లీగా చెప్పబడినది. ఇది ముప్రసిద్ధమైన రసమూలికలచేత మాత్రమే తయారుచేయబడినది. ఒక కాతాడు నేవించిన ఉపశమనము ఇచ్చును. 12 గంటల కాలములో వ్యాధిని ఆపును. అయిదు గోజులలో వ్యాధిని నిర్మూలము చేయును. ఇంతకు మించి వ్రాయబనిలేదు. ఒక సీసాయందు తెప్పించుకొని నేవించినపిదప గోలలకే అనుభవముమీద గుణమును తెలియగలను. పోస్టుచార్జితో సహా బుడ్డి 1 కి రు 8-7-0 రెండింటికీ రు 6-10-0 మూపింటికీ రు 9-12-0 మాత్రమే.

[8458] ఉత్తరములు యంగ్లిషుగా వ్రాయుట యుచితము D. polines & Co. Chemists, No. 5 Harimohan Roy Lane Calcutta

నీ కంటియందు ఏరాటిబాద యెనను కలదా?

అట్లుండిన అన్ని విధముల శస్త్రవాక్కులకు నిష్ఫలమైనట్టియు, నమ్మక మైనట్టియు, మిక్కిలి పొడబడునట్టియు ఔషధముయొక్క గుణములను తెలుపునట్టి పుస్తకమునకు ఏల వాయకూడదు? (8897) L. H. Keller Dept, 4 Sent: Bangal.

ఆయిలు ఎంజినులు

రెండు 3 1/2 హెచ్. పి. హార్వీ ఆయిలు ఎంజినులు (వాడినవి) అమ్మకమున కున్నవి. ఎంజినులు బాగా పనిచేయుచు మునిషిత్రియం దున్నవి. 16 అడుగుల పొడవుగను, రెండు పుల్లలు, పెద్ద నూనెతోట్టి, 2 1/2 అంగుళములు పంపు సహా విక్రయింపబడును. కావలసినవారు వెంటనే మాకు కొని ధరను నిర్ణయించుకొన వచ్చును.

చిరునామా ఆంధ్ర పత్రిక 7, తంబుకెట్టిపేడి, మద్రాసు

తామర తైలము

తామర, తీట, దురద మొదలగువాటికి మంచిమందు
తామర తీట, గజ్జికి మంచిది దట్టి 1-కి 0-6-0 మౌతమే.
అంతయుండియున్న తామర నాలుగైదు సాళలు
రాచినతోడనే పోయినదని వేలమంది మాకు వ్రాసియున్నారు
దీని రాచిన మంటుండిను. చర్మము నలు వెక్కదు.

దంత చూర్ణము

వెల దట్టి 1-కి 0-2-0

ఈ ధంతచూర్ణముతో పండ్లతోముటవలన చిగుళ్లనుండి
రక్తము ప్రవించును. నోట దుర్బంధములేక యుండును.
అమృతాంజనం డిపో, బొంబాయి. మదరాసు.

వెంటుకలే ఆందము.

రాలిపోకుండ, జాగ్రత్త!

వెంటుకలు దువ్వెనతో ఊడి రాకమున పే త్వరపడుదు.
ఊడికచ్చుట మొదలు పెట్టినయెడల వెంటుకలు పాడైపోవును.

అంతకురకు రావీయవద్దు.

నేడే

కామినీయా మానెను

వాడుట మొదలు పెట్టును.

ఇది రిజర్వు చేయబడినది.

వెంటుకల కెట్టి రోగ మున్నన, కిలో మున్న మున్న
యిది దివ్యవృద్ధి.

వెంటుకలు చిట్టట గాని, గజ్జికి గాన యెంతయు
మీ వెంటుకలు మరల యెప్పటి మెత్తనమున గల్గి పుట్టు
కల నుండి మెరయు చుండును.

ఈ రోజుననే దీనిని పరీక్షించి చూడుము.

వెంటుకలు యెట్లు వృద్ధి యగునో కనిపెట్టుదు.

కామినీయా తలనూనె నిన్ను సర్వోత్కృష్టమనిగ జేయును.
వెల బుడ్డి 1-కి 2-కి రూపాయి. వి. పి. చార్జీలు ప్రత్యేకము
అన్నిచోట్లలోనూ ఈ క్రింద తెలుపబడిన ప్రకారము
ఇకయించబడుచున్నది.

ఇది మందు లమ్మకా రందరికీవలెనున్న, శరత్ లమ్మ
కాశివర్మను గూడ దొరకును, తేటన్న,
సోలు యె వెంటుకలు:—

ఆంగ్లొయిండియన్ డ్రగ్స్ అండు

కెమికలు కంపెనీ,

155 జమ్మామసీదు, బొంబాయి

మీకు మనానన ద్రవ్యము, లేక అల్లెర కావలసినప్పుడు
"టెటో డిల్ బహార్" కు వ్రాయుదు.
ఇది రిజర్వు చేయబడినది. అత్యుత్కృష్టమైన గుణముగలది.
1/2 కొన్ను బుడ్డి 1-కి ధర రూ 2-0-0
1/4 కొన్ను " " " 0-12-0
1/8 కొన్ను " " " 0-8-0
కొన్ని చుక్కలు చేతి రుమాలుయందు చల్లిన మిక్కిలి
మనోహరమైన వాసన చుట్టుప్రక్కలకు వ్యాపించును.

వవెలు కంపెనీవారి ప్రత్యేక పు ఔషధములు

ఈ క్రింద తెలుపబడిన ఔషధములు శరీరకాస్త్రమునకును, రోగ చికిత్సకును సంబంధించినవి మా వైద్యులచే
రసాయన కాస్త్రములచే కాస్త్రపరిశోధనాసారము యేర్పరుపబడినది.

మా ఔషధముల తయారుజేయు కాలలో వలయు సామగ్రి యంతయుగలదు. ఇది యిండియాలో నెల్ల చాల పెద్ద
ప్రముఖము కావలసిన వస్తు సామగ్రి యంతయుగలదు. అచట మూలికలు వృక్షకాస్త్రప్రకారము, రసాయన కాస్త్ర
ప్రకారము, భూ తత్వముగూడ గూడ పరిశీలయబడును. అచట వి. పి. స్టాండ్డు ప్రకారము రసాయనములు మూలికలు
తయారుగను కాస్త్రన యీ ఔషధములు పారిశుద్ధ్యతయున్న, నమ్మకమున్న యేమాత్రమున అనుమానింప నక్కరలేదు.

డాక్టరు య్యాన్సు సిరపు

సిరపు ఫెర్రి ఫాస్ఫేట్స్ కాంపౌండు క్విన్లెను యెట్స్ ప్రిక్సియా
ఈసిరపు డాక్టరు య్యాన్సుపద్ధతి ననుసరించి విరమఫాస్ఫేటులు, క్వెస్, స్పిక్సియా
యొమ్మియుజేసి దివ్యముగ తయారు జేయబడినది.

ఈ ఔషధము అతి ఉష్ణప్రదేశములోగాని యిండియాలో నుండుటవలన గలుగు దుర్బల్య
మును పోగొట్టుటకును, మానసిక దేశహబాధగాని దుర్బలత్వమునుగాని పోగొట్టుటకును ప్రపంచ
మంతటను ప్రసిద్ధి కెక్కిన దివ్యౌషధము.

వెల పెద్ద బుడ్డి రు 2-8-0 మీడియం సైజు బుడ్డి రు 1-4-0. చిన్న బుడ్డి 12 అణాలు.

కెమికలు పు డ్దు

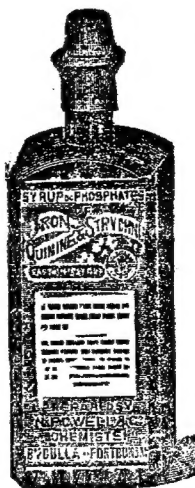
ఇది ఐరన్, లైము, పొటాషు, సోడా ఫాస్ఫేటులసిరపు
శుద్ధముగనుండును. అనుగున సత్తయేమియు నుండదు. ఫిలడెల్ఫియా యెడ్వర్డు పారిషాగారు
చేసిన పోల్ ప్రకారము తయారుకాబడినది.

ఇది ఫిల్లలకు అత్యంతోపయోగకరమైనది. ఇది బలమునిచ్చు మంచియౌషధము. రుచిచానుండును. మంచిరక్త
శుద్ధిగావించి నరములకు ప్రసీనిచ్చును.

పెద్ద సైజు బుడ్డి రు 1-12-0, మీడియం రు 1-0-0, చిన్న సైజు 10 అణాలు.

వవెలు కంపెనీవారి సరుకులకు మా మందులను వివరించుచు వ్రాయుదు.—

N. POWELL & Co., Manufacturing Chemists, Bombay.

వేమునీ,

(సంపూర్ణ జీవితము, బోధనలు)

కర్త: వంశాధిపతి వేమునీరావు.

[వ్రాయుముక్తి త్రి వేదా కామేశ్వరగారి పీఠాలో
ఇదివఱకు వేమునీ గూర్చి ప్రకటించిన చరిత్రాంశ
ములు వెక్కు టన్నవి. చిత్రపటములతో
1-కి రూ 2-0-0

ఆంధ్రక్షత్రియులు

ఈ చరిత్ర జరిగిన వాచోపవాదములు. అగ్రము.
రూ 1-0-0

వెంటనే వ్రాయుదు.

కమలకుటీరము,

ప్రిన్టింగు - మదరాసు.

ఓరియంటల్

క గవర్న

మెంటు నె'క్యూరిటీ

లైఫ్ అన్యరన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్

1874 సం॥ స్థాపితము.

హెడ్ క్వార్టర్స్, బొంబాయి.

మానేజరు:— హెచ్. ఎడ్విన్ జోన్సు.

ఫస్టును రూ 5,48,00,00 వైగానే యున్నది.
1920-వ సంవత్సరము నందు

వరుంజడి 91,06,338-0-11

ఇక్కలు జరుగు చున్న ఆహ్వా
రెన్యుల మొత్తము 15,44,24,596-11-3

మునుపటికంటె ఇక్కడు పాలిసి

దాడుకు బా స్తిగా చెల్లించిన

మొత్తము 6,50,00,000

ఈ కంపెనీ తరఫున కనిపెయ్యటకు ఏజంట్లు

కావలయును. వారు అనుభవ కాలుగుగ నుండి
వలయును. ధరావత్తు చెల్లించవలయును.

ధరఖాస్తు ఫారములకు యీ క్రింది విలాస
మునకు వ్రాయుదు. 671

Apply to:—

F. E. Vaid Esq, Branch Secretary

Oriental Assurance Building,

Post Box No. 8, Madras

గంగుగంగులగంగు

ప్రాచీన ప్రసిద్ధి నుండిన (219)

హిందూస్థానమందు స్థాపించబడియుండు

ఆయుర్వేద ఔషధాలయము

స్థాపితము 1881 సం॥

అతంగనిగ్రహ ఔషధాలయము కోరి వ్రాయు
వాండ్లకు ఆయురారోగ్యాభివృద్ధి వర్ధిల్లు ఒక
గ్రంథమును తపాలు ఖర్చు సహా కోరకనే
ఉచితముగా పంపుచున్నాము.

మాయొక్క ప్రతి ఒకటి కావలయు ననిన
లోకల్ ఏజంట్లు ఇండియన్ ఇండస్ట్రీయల్స్ లిమిటెడ్
చైవావారు కోడ్డు

అతంగనిగ్రహ ఔషధాలయం

26 బ్రాడ్వే, మదరాసుకు వ్రాసేడి.